

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน
ของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์

นางสาวสุกัญญา สังขศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Extension Needs of Thai Silk Production of The Royal Peacock Logo
of Farmer in Surin Province**

Miss Sukanya Sungkasri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของ
เกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์
ชื่อและนามสกุล นางสาวสุกัญญา สังขศรี
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง

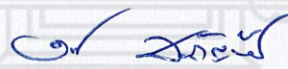
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

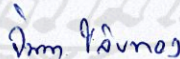
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.นพพร กองพันธ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์)

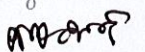
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร
ในจังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย นางสาวสุกัญญา สังขศรี รหัสนักศึกษา 2639001078

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกร 2) ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน 3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน 4) ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ที่ยื่นคำขอการรับรองและการตรวจประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ปีงบประมาณ 2564 จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,010 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.08 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 136 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการศึกษา พบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 94.1 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.21 ปี ร้อยละ 57.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.98 คน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพหม่อนไหม เฉลี่ย 18.61 ปี ได้รับการฝึกอบรม เฉลี่ย 1.83 ครั้ง จำนวนแรงงานด้านหม่อนไหมเฉลี่ย 1.46 คน รายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 90,244.72 บาทต่อปี และรายได้จากการประกอบอาชีพหม่อนไหม เฉลี่ย 39,029.41 บาทต่อปี 2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานในระดับมาก ส่วนข้อกำหนดที่เกษตรกรมีความรู้น้อย คือ ประเด็นเรื่องความสม่ำเสมอของสี และความสม่ำเสมอของลวดลายผ้า 3) เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ด้านการสนับสนุน และปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ ด้านความรู้ และด้านวิธีการส่งเสริม 4) ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก ความต้องการด้านความรู้ในระดับมาก 6 ประเด็น คือ ด้านการฟอกและการย้อมสี ด้านการออกแบบลวดลายและการมัดหมี่ ด้านการทอ ด้านการสาวไหม ด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และด้านการจำหน่าย/ช่องทางการตลาด เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ด้านปัจจัยการผลิต และด้านแหล่งเงินทุน

คำสำคัญ ความต้องการการส่งเสริม การผลิตผ้าไหม ตรานกยูงพระราชทาน

Thesis title: Extension Needs of Thai Silk Production of The Royal Peacock Logo of Farmer in Surin Province

Researcher: Miss Sukanya Sungkasri; **ID:** 2639001078;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Ponsaran Saranrom; Associate Professor;

(2) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic social and economic conditions of farmers; 2) knowledge about terms/regulations in silk production according to The Royal Peacock Logo; 3) extension needs in producing The Royal Peacock Logo; and 4) problems of the extension of The Royal Peacock Logo production.

A total of 1,010 farmers were members of The Royal Peacock Logo production. Farmers had already requested the certification and standard evaluation for Thai silk production in the fiscal year 2021 in Surin province. The sample size of 136 was calculated using Taro Yamane formula with an error value of 0.08. A simple random sampling method was applied with interviews as a tool for data collection. The information gathered was analyzed using frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking.

The results of the study were summarized below. 1) data revealed that 94.1% of farmers were female with an average age of 52.21 years old, 57.4% completed primary school education, and had an average household member of 3.98. The average experience in sericulture was 18.61 years while the average labor was 1.46 people. The respondents earned an average income of 90,244.72 Baht/year from the agricultural sector and had a mean income of 39,029.41 Baht/year from sericulture. 2) the farmers had high knowledge of the terms and regulations in silk production according to The Royal Peacock Logo. The least knowledge was on the issue of color uniformity and consistency of the fabric pattern. 3) The farmers had problems in promoting the production of Thai silk under The Royal Peacock Logo in the moderate level. There was one problem at a high level, which was support. and medium level 2 issues are knowledge and methods of promotion. 4) overall, the farmers greatly wanted to receive the extension method in the form of group extension specifically in six aspects: bleaching and dyeing, pattern design and tie-and-dye, weaving, silk reeling, sericulture, and marketing distribution/channel. On the other hand, in terms of support, farmers highly demanded factors of production and funding resources.

Keywords: Extension need, Silk production, The Royal Peacock Logo

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. พลสรายุ สราญรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่คอยให้คำแนะนำ ติดตาม การทำวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างดี และรองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นพพร กองพันธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ในการปรับปรุง วิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ เกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในพื้นที่จังหวัด สุรินทร์ ที่เสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บข้อมูล ทำให้การ ศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้าย ขอขอบคุณกำลังใจจากครอบครัว ญาติสนิท มิตรสหาย ที่ช่วยเติมกำลังใจ และให้การสนับสนุนมาโดยตลอด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ไม่มากนักน้อย และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านหม่อนไหมต่อไป หากมี ข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับและขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ และยินดีรับฟังคำแนะนำเพื่อ เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

ศุภกัญญา สังขศรี

กันยายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
บริบททั่วไปของจังหวัดสุรินทร์	8
บริบทการทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์	11
ข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน	18
สถานการณ์การผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานในจังหวัดสุรินทร์	24
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ การสื่อสารและการส่งเสริมการเกษตร	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร	50
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมไทย	56
ตอนที่ 3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทย	61
ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน	65
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปการวิจัย	72
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	86
ก แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	87
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)	94
ค คำสัมภาษณ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	103
ง รายชื่อกลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	105
ประวัติผู้วิจัย	110

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	ความสอดคล้องระหว่างการใช้ผ้าไหมกับประเพณีในจังหวัดสุรินทร์.....	10
ตารางที่ 2.2	ข้อกำหนด หลักเกณฑ์มาตรฐานผ้าไหมไทยภายใต้ตราสัญลักษณ์ ตรานกยูงพระราชทาน.....	20
ตารางที่ 2.3	เกณฑ์การพิจารณาตัดสินการตกสี.....	23
ตารางที่ 2.4	ผลการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ปีงบประมาณ 2563 (ตุลาคม 2562 - กันยายน 2563).....	25
ตารางที่ 2.5	ผลการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ปีงบประมาณ 2564 (ตุลาคม 2563 - กันยายน 2564).....	25
ตารางที่ 3.1	เกณฑ์วัดระดับความเชื่อมั่น.....	45
ตารางที่ 4.1	สภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์.....	50
ตารางที่ 4.2	สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์.....	54
ตารางที่ 4.3	ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐาน ตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหม ไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์.....	56
ตารางที่ 4.4	สรุประดับความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐาน ตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง พระราชทาน จังหวัดสุรินทร์.....	60
ตารางที่ 4.5	ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์.....	61
ตารางที่ 4.6	ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์.....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านการสนับสนุนการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	63
ตารางที่ 4.8 สรุปภาพรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทย ตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง พระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	64
ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	65
ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง พระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	66
ตารางที่ 4.11 สรุปภาพรวมความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง พระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	68
ตารางที่ 4.12 ความต้องการการสนับสนุนการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	69
ตารางที่ 4.13 สรุปภาพรวมความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง พระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์	70

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 กระบวนการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน	23
ภาพที่ 2.2 ลำดับชั้นแห่งความต้องการของมนุษย์	28
ภาพที่ 4.1 แผนผังใยแมงมุมแสดงระดับความต้องการการส่งเสริม ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านวิธีการส่งเสริม ด้านความรู้ และด้านการสนับสนุนการส่งเสริมการผลิตผ้าไหม ไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์	71

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญและทรงให้การส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้าไหมไทยมาตลอดระยะเวลาที่หา ทศวรรษ พระองค์ทรงมีพระราชดำริเมื่อครั้งเสด็จ ณ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านแม่ ตุงติง ต.แม่สาป อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ ในวันที่ 19 มกราคม 2542 ความตอนหนึ่งว่า “...การเลี้ยงไหม นอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรแล้ว ยังเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ และดึงมาของชาติไทย ที่ ได้สืบทอดกันมานานอีกด้วย ไม่ว่าเศรษฐกิจของประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การพัฒนาการเลี้ยง ไหมก็ต้องดำเนินต่อไป...” พระองค์ทรงพัฒนาอาชีพการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้า ทำให้ผ้าไหม ไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญลักษณ์นกยูงไทย (Royal Peacock Logo) จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ นกยูงสีทอง (Royal Thai Silk) นกยูงสีเงิน (Classic Thai Silk) นกยูงสีน้ำเงิน (Thai Silk) และนกยูงสีเขียว (Thai Silk Blend) ให้เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ซึ่งจำแนกตามกระบวนการผลิตที่แตกต่างกัน อาทิ สายพันธุ์ไหม วิธีการสาว ไหม เส้นไหม การย้อมสี และการทอผ้าไหม (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี, 2555)

ผ้าไหมไทยเป็นผ้าที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย บ่งบอกถึงศิลปวัฒนธรรมที่สืบ ทอด จากรุ่นสู่รุ่น คนในท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้ออกมาเป็นสินค้า เห็นได้จากลวดลายต่าง ๆ ที่ สะท้อนถึงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบทอด และด้วยพระมหา กรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงให้ความสำคัญและส่งเสริมอาชีพ การปลูก หม่อนเลี้ยงไหมและหัตถกรรมทอผ้าไหมมาเป็นระยะเวลากว่า 40 ปี ทำให้เกษตรกรผู้ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมมีอาชีพที่ยั่งยืน สมศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และ พระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์เผยแพร่ วัฒนธรรมการแต่งกายด้วยผ้าไหม ผ้าไทยใน ทุกโอกาสทั้งในประเทศ ต่างประเทศจนผ้าไหมไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ (เกษตรศา ใหม่สาร และคณะ, 2561)

จังหวัดสุรินทร์มีเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมทอผ้ามากถึง 3,740 ราย ผลิตผ้าไหมรวม 251,496 เมตร/ปี (ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรหม่อนไหม, 2563) มีเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทย

ตรานกยูงพระราชทานรับการตรวจประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 – กันยายน 2564 จำนวน 1,010 ราย และมีผ้าไหมที่ผ่านการรับรองมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน จำนวน 19,789 เมตร (ฐานข้อมูลการรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน, 2564) จากผลการดำเนินงานให้บริการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานยังไม่สามารถย้อมสีเส้นไหมให้ผ่านการรับรองมาตรฐาน (สีตก) ทั้งยังขาดความเข้าใจในหลักเกณฑ์การตรวจสอบรับรองมาตรฐานฯ ทำให้สัดส่วนระหว่างผ้าที่ผ่านการรับรองมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณผ้าที่เกษตรกรผลิตได้ทั้งหมด (ระบบสารสนเทศการบริหารจัดการ โครงการกรมหม่อนไหม, 2565)

ดังนั้น จึงศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยได้รับการรับรองมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และเป็นแนวทางให้องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ใช้ในการส่งเสริมเกษตรกรให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกษตรกรที่ประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ ดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน
- 2.4 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

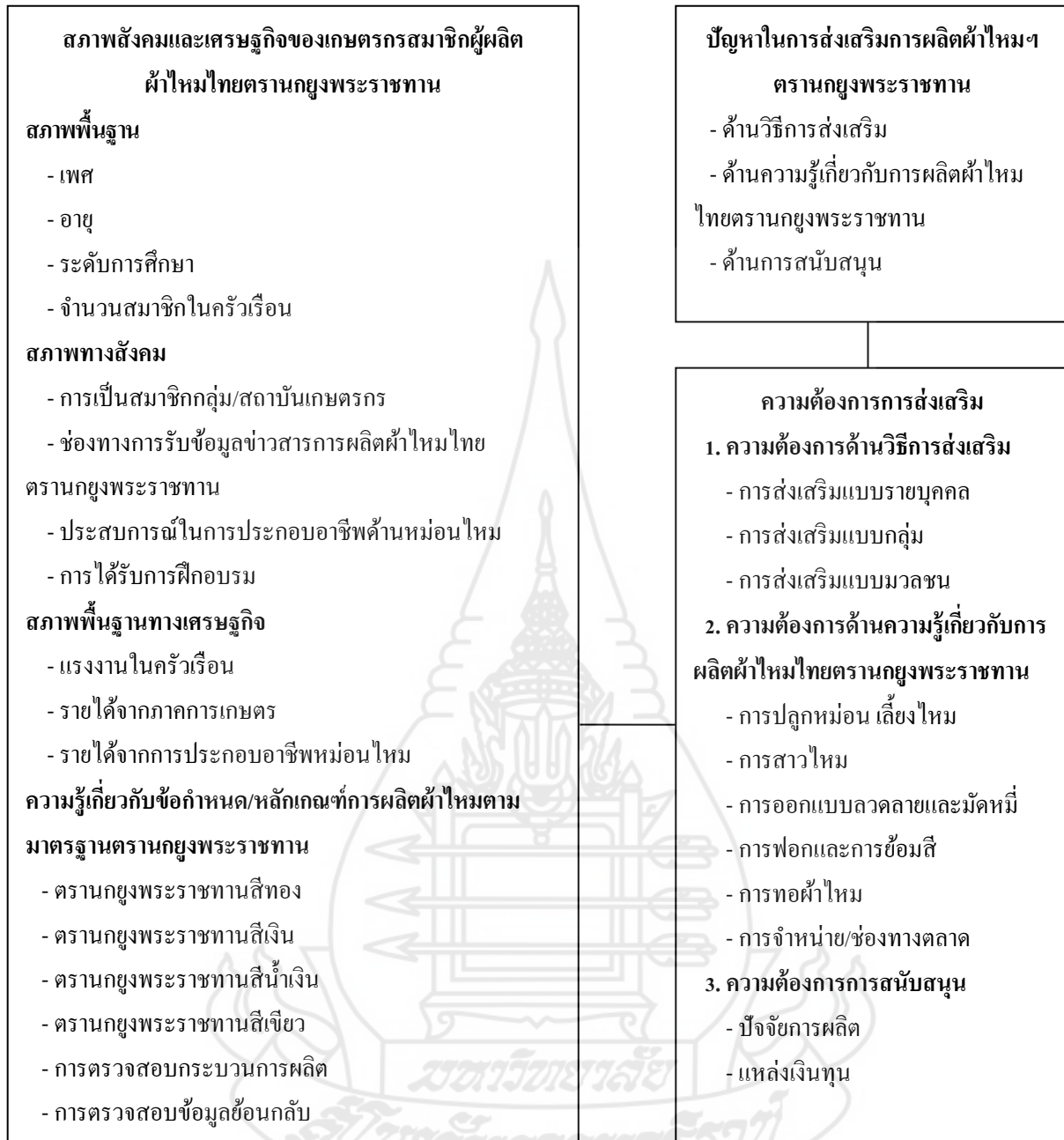
การวิจัยเรื่องความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ กำหนดประเด็นในการศึกษา ดังนี้

3.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานในจังหวัดสุรินทร์ สภาพพื้นฐานทางสังคมประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร การได้รับข้อมูลข่าวสารในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย แรงงานด้านหม่อนไหมในครัวเรือน รายได้รวมจากภาคการเกษตร รายได้จากประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม

3.2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ตรานกยูงพระราชทานสีทอง ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว การตรวจสอบกระบวนการผลิต และการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ

3.3 ปัญหาประกอบด้วย ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน และปัญหาด้านการสนับสนุน

3.4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ประกอบด้วย ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม แบ่งเป็นการส่งเสริมรายบุคคล การส่งเสริมรายกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน และความต้องการด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ประกอบด้วย ความต้องการความรู้ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ด้านการสาวไหม ด้านการออกแบบลวดลายและการมัดหมี่ ด้านการฟอกและการย้อมสี ด้านการทอผ้าไหม และด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด และความต้องการการสนับสนุน ได้แก่ ความต้องการปัจจัยการผลิต และแหล่งเงินทุน

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ปัญหาด้านการส่งเสริมผลิตผ้าไหมไทยตรา นกยูงพระราชทานและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของ เกษตรกร

4.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่เป็น สมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,010 คน

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง พระราชทานในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

4.4 ขอบเขตด้านเวลา ในการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งขึ้นทะเบียนกับศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดสุรินทร์ ได้รับใบรับรองจากกรมหม่อนไหม และยื่นคำขอรับการ ตรวจสอบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานระหว่างเดือนตุลาคม 2563 - กันยายน 2564

5.2 กลุ่มเกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ทำกิจกรรมด้านหม่อนไหม เช่น ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม สาวไหม ทอผ้า รวมตัวกันเป็นกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง พระราชทาน

5.3 ความต้องการการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทย ของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในด้านความรู้ ด้านวิธีการส่งเสริม และ ด้านการสนับสนุน

5.4 ผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน หมายถึง สมาชิกที่ดำเนินการผลิตในแต่ละกระบวนการของการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน เช่น การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวไหม การมัดหมี่ การย้อมสี การทอ หรือดำเนินการผลิตทุกกระบวนการ

5.5 ไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน หมายถึง พันธุ์ไหมดั้งเดิมของไทยที่อนุรักษ์และสืบทอดกันมา มีการปรับปรุงให้มีคุณสมบัติดีขึ้น โดยการพัฒนาพันธุ์โดยใช้พันธุ์ไทยดั้งเดิมเป็นเชื้อพันธุ์เท่านั้น เป็นพันธุ์ไหมชนิดปักออกตลอดปี รังไหมส่วนมากมีสีเหลือง รูปร่างคล้ายกระสวย ให้เส้นใยยาวประมาณ 250-350 เมตร ต่อรัง เช่น พันธุ์นางคู้ย นางลิว

5.6 ไหมพันธุ์ไทยปรับปรุง หมายถึง พันธุ์ไหมพันธุ์ใหม่ที่พัฒนาหรือปรับปรุงขึ้นในประเทศไทย โดยมีเชื้อพันธุ์ทั้งหมดหรือบางส่วนจากพันธุ์ไหมที่ไม่ใช่พันธุ์ไทย แบ่งเป็น พันธุ์ไทยปรับปรุงพื้นบ้าน พันธุ์ไทยลูกผสม และพันธุ์ลูกผสม เช่น พันธุ์เหลืองสระบุรี (J108xนางลายสระบุรี)

5.7 การสาวไหม หมายถึง การดึงเส้นใยออกจากรังไหมโดยการต้มในน้ำร้อน ใช้ไม้ค้ำกดให้รังจมน้ำ เมื่อรังลอยขึ้นค่อยๆ ดึงเส้นใยไหมผ่านรอกหรือพวงสาว

5.8 การย้อมสี หมายถึง กระบวนการทำให้เส้นไหมเป็นสีต่าง ๆ โดยการแช่หรือต้มในน้ำสี อาจเป็นสีธรรมชาติหรือสีสังเคราะห์ก็ได้

5.9 กี่ หมายถึง อุปกรณ์สำหรับทอผ้า ทำหน้าที่ตรึงเส้นยืน อาจเป็นโครงไม้หรือโครงเหล็ก

5.10 กี่กระทบ หมายถึง อุปกรณ์ทอผ้า ประกอบด้วยโครงไม้หรือโครงเหล็ก มีสี่เสา โดยแขวนพื้นหิวเป็นอิสระ ใช้มือส่งและรับกระสวย

5.11 กี่กระทุก หมายถึง กี่ทอผ้าที่พัฒนาจากกี่ยกระทบ โดยพุ่งเส้นพุ่งด้วยการกระทุกสายบังคับให้เกิดแรงส่งกระสวย วิ่งไป-กลับ บนรางกระสวยสลับกับการกระทบพืม ทำให้ทอได้เร็วกว่ากี่ยกระทบ

5.12 แรงงานด้านหม่อนไหม หมายถึง แรงงานที่ดำเนินการในกระบวนการผลิตหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงแรงงานในครัวเรือนและแรงงานที่จ้างมา

5.13 รายได้ด้านหม่อนไหม หมายถึง รายได้จากการประกอบกิจกรรม ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้าไหม แปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหม และรับจ้างด้านหม่อนไหม

5.14 รายได้ในภาคเกษตร หมายถึง รายได้จากการประกอบกิจกรรมการเกษตร ทั้งพืช สัตว์ ประมง ปศุสัตว์ หม่อนไหม ฯลฯ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

6.1 สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

6.2 สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของเกษตรกร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตให้ใกล้เคียงและตรงตามความต้องการของเกษตรกร เพื่อให้ดำเนินการได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. บริบททั่วไปของจังหวัดสุรินทร์
2. บริบทการทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์
3. ข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน
4. สถานการณ์การผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานในจังหวัดสุรินทร์
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ การสื่อสารและการส่งเสริมการเกษตร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบททั่วไปของจังหวัดสุรินทร์

1.1 คำขวัญประจำจังหวัด

“สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย ร่ำรวยปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม” ซึ่งผ้าไหมงาม หมายถึง สุรินทร์มีการทอผ้าไหมที่ขึ้นชื่อในเรื่องการทอผ้าไหมปักทองที่สวยงามมากคิด 1 ใน 10 ของเมืองทอผ้าไหมในประเทศไทยที่บ้านท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (สำนักงานจังหวัดสุรินทร์, 2556)

1.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

อมรรัตน์ สระเพ็ชร (2554) รายงานว่าจังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่ประมาณ 8,124 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,077,535 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.8 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด โดยตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ ทิศใต้ ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา จังหวัดอุดรธานี และทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของที่ราบสูงโคราช พื้นที่ตอนเหนือของจังหวัด ในเขตอำเภอชุมพลบุรีและรัตนบุรีเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีไหลผ่าน (อมรรัตน์ สระเพ็ชร, 2554) ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการปลูกหม่อน เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกหม่อน ควรมีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดปี และเป็นการผลิตที่ไม่อาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว (ชมบุญฉวี คำวงษ์, 2561)

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาลในรอบปี ประกอบด้วย 3 ฤดูกาล แต่ละฤดูจะมีช่วงเวลาไม่คงที่แน่นอนขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและอิทธิพลของลมมรสุมเป็นหลัก โดยทั่วไป ฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคมหรือมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และ ฤดูหนาว อยู่ระหว่างเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม (อมรรัตน์ สระเพ็ชร, 2554)

ฤดูกาลที่เหมาะสมกับการปลูกหม่อนคือต้นฤดูฝน ประมาณเดือนพฤษภาคมหรือตามสภาพภูมิอากาศที่ปรับเปลี่ยนไปในแต่ละพื้นที่ น้ำฝนจะทำให้ต้นหม่อนเจริญเติบโตได้ดี รากแข็งแรงและแผ่กระจายไปได้ลึก และต้นหม่อนสามารถผ่านช่วงแล้งไปได้และไม่ตาย (ชมบุญฉวี คำวงษ์, 2561)

1.5 สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

1.5.1 การปกครองและประชากร

จังหวัดสุรินทร์ แบ่งเขตการปกครองเป็น 17 อำเภอ 158 ตำบล 2,122 หมู่บ้าน 28 เทศบาลตำบล 144 องค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนประชากร รวม 1,397,180 คน จำแนกเป็นชายจำนวน 697,402 คน เป็นหญิง จำนวน 699,778 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 387,652 ครัวเรือน ประชากรสูงอายุในจังหวัดสุรินทร์มีประมาณ 1,107,537 คน เป็นเพศชาย 534,572 คน และเพศหญิง 572,965 คน มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป 238,632 คน คิดเป็นร้อยละ 21.55 ของประชากรทั้งหมด และพบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าชาย คือหญิง 131,775 คน คิดเป็นร้อยละ 55.20 และชาย 106,857 คน ร้อยละ 44.80 ของประชากรสูงอายุ (แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์, 2563) ซึ่งเมธีวดี พยัมประ โคน และคณะ (2558) รายงานข้อมูลการทอผ้าไหมทอมือพื้นบ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ และพบว่าช่างทอผ้าส่วนใหญ่ร้อยละ 97.09 เป็นเพศหญิงอายุ 61 ปีขึ้นไป

1.5.2 ประเพณีและวัฒนธรรม

ทวีพฤทธิ์ และคณะ, 2554 รายงานว่าจังหวัดสุรินทร์มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นอยู่เนื่องจากประชากรที่พูดภาษาต่างกัน 3 กลุ่ม หรือ “สุรินทร์ 3 เผ่า” คือ เขมร กูย และลาว ซึ่งต่างรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา ของตนไว้เป็นอย่างดี และเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ผ้าไหมนับเป็นเครื่องนุ่งห่มหรือหนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์รู้จักวิธีการผลิตมาเป็นเวลาช้านานแล้ว โดยในช่วงแรกของการผลิตผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ผู้ผลิตผ้าไหมได้แก่ชาวบ้านทั่วไป ผลิตผ้าไหมเพื่อทำเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มในครัวเรือน หรือมอบแก่ผู้อื่นตามประเพณี ความเชื่อ และศาสนา ชาวบ้านจังหวัดสุรินทร์ที่สืบเชื้อสายจากเขมรมีความเชื่อว่า ผ้าไหมเป็นสิ่งมีค่าสามารถใช้แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายเป็นเงินได้ ด้วยเหตุนี้ผ้าไหมสุรินทร์จึงเป็นหัตถกรรมภายในครอบครัวที่ผู้หญิงเป็นผู้ผลิต เมื่อผู้หญิงสุรินทร์ว่างเว้นจากฤดูทำนาแล้ว

อลิศรา ธรรมบุตร และคณะ (2564) รายงานว่าการแต่งกายของผู้ชายในจังหวัดสุรินทร์ ตามแบบเดิมและการแต่งกายเวลาประกอบพิธีกรรม จะนุ่งผ้าโจงกระเบนไหมควบ ส่วนเวลาอยู่บ้านจะนุ่งผ้าโสร่ง ผู้ชายที่เข้าพิธีบวชขณะเป็นนาค นุ่งผ้าขาวม้าและผ้าไหมโสร่ง ส่วนการแต่งกายของผู้หญิง จะนุ่งซิ่นทอด้วยไหมที่มีลวดลายต่าง ๆ เช่น ผ้าซิ่นโสร่งหรือหมี่คั่น ซึ่งใช้เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น โดยผ้าซิ่นจะมีการต่อเชิงหรือตีนซิ่นเพื่อให้ได้ความยาวที่พอเหมาะ และนอกจากซิ่นแล้ว ผู้หญิงจะห่มผ้าทอสไบทอขกดอกกลายลูกแก้ว ซึ่งเมธีวดี พัทม์ประโคน และคณะ (2558) รายงานว่า จังหวัดสุรินทร์ มีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา กระบวนการผลิตผ้าไหมภายในชุมชน ถูกเชื่อมโยงกับประเพณีความเชื่อและฤดูกาลเก็บเกี่ยว ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ความสอดคล้องระหว่างการใช้ผ้าไหมกับประเพณีในจังหวัดสุรินทร์

เดือน	ประเพณี	การใช้ผ้า	การทอผ้า
มกราคม (อี่)	บุญข้าวเปลือก	ผ้าสำหรับแต่งกาย	หม่อนผลิตไบ (ลดการเลี้ยงไหม)
กุมภาพันธ์ (สาม)	เช่นปู่ตา เปิดป่าดง	ผ้าสำหรับแต่งกาย	หม่อนผลิตไบ (ลดการเลี้ยงไหม)
มีนาคม (สี่)	งานบุญพะวงล, พิธีแกมอ แกอ	ผ้าสำหรับบุญพิธี, พิธีกรรม	หม่อนผลิตไบ (ลดการเลี้ยงไหม)
เมษายน (ห้า)	สงกรานต์/ผ้าป่า	ผ้าสำหรับบุญพิธี	หม่อนผลิตไบ (ลดการเลี้ยงไหม)
พฤษภาคม (หก)	พิธีแกมอ แกอ	ผ้าสำหรับพิธีกรรม	หม่อนผลิตไบ (เลี้ยงไหมมากขึ้น)
มิถุนายน (เจ็ด)	เช่นปู่ตา เปิดไร่นา	ผ้าสำหรับแต่งกาย	เลี้ยงไหม/ทอผ้า
กรกฎาคม (แปด)	เข้าพรรษา	ช่วงทอขายผ้า	เลี้ยงไหม/ทอผ้า
กันยายน (สิบ)	แซนโถนดา	ผ้าสำหรับพิธีกรรม	เลี้ยงไหม/ทอผ้า
ตุลาคม (สิบเอ็ด)	ออกพรรษา	ผ้าพิธีงานแต่ง	เลี้ยงไหม/ทอผ้า
พฤศจิกายน (สิบสอง)	บุญกฐิน	ผ้าพิธีงานแต่ง	เลี้ยงไหม/ทอผ้า
ธันวาคม (อ้าย)		ฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าววนปี	

ที่มา: เมธีวดี พัทม์ประโคน และคณะ (2558, น.94-105)

1.6 สภาพเศรษฐกิจ

จากผลการสำรวจรายได้การประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม รายจังหวัด ปี พ.ศ. 2563 จังหวัดสุรินทร์ มีรายได้รวมทั้งสิ้น 1,445.6 ล้านบาท ซึ่งแบ่งเป็นรายได้จากการจำหน่ายรังไหม 6.9 ล้านบาท เส้นไหม 32.29 ล้านบาท ผ้าไหม 919.8 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม 482.486 ล้านบาท หม่อนผลสด 0.125 ล้าน และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ 4 ล้านบาท (กรมหม่อนไหม, 2563)

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายไหมและผลิตภัณฑ์ไหมและผ้าทอสุรินทร์ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึง กันยายน 2565 พบว่าผลิตภัณฑ์หม่อนไหมสร้างรายได้มากถึง 2,081,664,525 บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์, 2565)

จากการศึกษาบริบททั่วไปของจังหวัดสุรินทร์ ได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรด้านปัจจัยพื้นฐานสภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว และปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้รวมในภาคการเกษตร และรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม

2. บริบทการทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

อลิศรา ธรรมบุตร และคณะ (2564) รายงานว่า ชาวจังหวัดสุรินทร์เป็นกลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมรและไทยอีสานซึ่งมีหมู่บ้านทอผ้าตามประเพณีสืบทอดต่อมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวสุรินทร์เชื้อสายเขมรเชื่อว่าผ้าไหมเป็นสิ่งมีค่ามีราคา แลกเปลี่ยนเป็นเงินได้ จึงทอผ้าไว้ใช้สอยเองและเก็บในหีบหีบ หรือบางครั้งยังถูกใช้เป็นหลักทรัพย์ในการจำหน่ายและเอาเงินไว้ใช้สอย ในปัจจุบันปริมาณการผลิตผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์มีจำนวนมากและหลากหลาย โดยถือเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งหมู่บ้านหัตถกรรมผ้าไหมมีจำนวนมากถึง 800 หมู่บ้าน กระบวนการผลิตผ้าไหมเริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวไหม การมัดหมี่ การย้อมสีไหมซึ่งมีทั้งวิธีการย้อมด้วยสีธรรมชาติและสีเคมี การทอผ้าไหมด้วยมือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหม การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม การพัฒนารูปแบบลวดลายใหม่ๆ แต่คงไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นที่สื่อถึงวิถีชีวิตของคนพื้นเมือง แม้จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้างตามความต้องการของตลาด แบ่งตามลักษณะการทอได้หลายประเภท ได้แก่

1) มัดหมี่โฮล (จองโฮล) คำว่า “โฮล” เป็นภาษาเขมร เป็นชื่อเรียกวิธีการผลิตผ้าไหมที่สร้างลวดลายจากการมัดย้อมเส้นไหมให้เกิดสีสันและลวดลายต่างๆ แล้วจึงนำมาทอเป็นผืนผ้า

มี 5 สี ได้แก่ ดำ แดง เหลือง น้ำเงิน และเขียว ถือเป็นแม่ลายหลักของผ้ามัดหมี่สุรินทร์ที่มีวิธีการมัด ย้อมด้วยวิธีเฉพาะไม่เหมือนที่ใด

2) มัดหมี่อัมปรม (จงครา) เป็นการมัดหมี่ทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน ซึ่งทำเฉพาะใน จังหวัดสุรินทร์ เอกลักษณ์ของผ้าอัมปรมคือลวดลายที่ปรากฏเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็ก ๆ ที่ เกิดจากการมัดย้อมเส้นไหมทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน

3) มัดหมี่จงชิน เป็นมัดหมี่หลายต่าง ๆ ที่คล้ายกับจังหวัดอื่น ทว่า ๆ ไป แบ่งได้ดังนี้

- มัดหมี่ลายกนก
- มัดหมี่ลายรูปสัตว์ ต้นไม้ และลายผสมอื่น ๆ
- มัดหมี่ลายธรรมดา

4) ผ้ายกดอกลายดอกพิกุล หรือปกากปุก ซึ่งผ้ายกดอกกลายนี้จะย้อมเส้นไหมยืนสี เดียว และอาจใช้สีอื่นคั่นระหว่างดอก และทอที่ตะตะกอ

2.1 เอกลักษณ์ของผ้าไหมสุรินทร์

ผ้าไหมสุรินทร์เป็นผ้าไหมที่มีคุณภาพและชื่อเสียง มีความหลากหลายในด้าน ลวดลายเนื่องจากประกอบด้วยคนหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละชาติพันธุ์ได้สืบสานประเพณี วัฒนธรรมการทอผ้าไหม วิธีการทอผ้าไหม และลวดลายบนผืนผ้าของตน ซึ่งกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดสุรินทร์ แบ่งได้ดังนี้

- กลุ่มเชื้อสายลาว นิยมทอผ้าด้วยวิธีการมัดหมี่และการขีด
- กลุ่มเชื้อสายญไท นิยมทอผ้าด้วยวิธีการขีด
- กลุ่มเชื้อสายเขมร เป็นคนกลุ่มใหญ่ของจังหวัดและยังคงผลิตผ้าไหมอยู่

ในปัจจุบัน นิยมทอผ้าไหมมัดหมี่ หรือผ้าโฮล

2.2 ลักษณะเด่นของผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์

ด้วยความมีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่และวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ทำให้ผ้าไหม สุรินทร์มีลักษณะโดดเด่นดังนี้

1) มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมเขมร และมีความหมายที่สื่อถึงความเป็นสิริมงคล

2) นิยมใช้ไหมน้อยในการทอ ทำให้มีความสม่ำเสมอ เรียบ นุ่ม เงางาม

3) นิยมใช้สีธรรมชาติในการย้อม ทำให้สีไม่ฉูดฉาด สีออกโทนเข้ม เช่น ดำ น้ำตาล แดง เขียว เหลือง

4) การทอ ทอแน่น ประณีต และมีการผสมผสานลวดลายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

5) ชาวบ้านส่วนใหญ่ทอผ้าไหมเพื่อใช้ในครัวเรือน และสวมใส่ในงานบุญและงานพิธีต่าง ๆ

2.3 กระบวนการผลิตผ้าไหม

2.3.1 การปลูกหม่อน

ชมัญญาช คำวงษ์ (2561) กล่าวว่า หม่อน (*Morus alba*) เป็นอาหารชนิดเดียวที่มีสารอาหารเหมาะแก่การเจริญเติบโตของหนอนไหม (*Bombyx mori*) โปรตีนที่เกิดขึ้นในเส้นไหมประมาณร้อยละ 70 มาจากโปรตีนของใบหม่อน ดังนั้น คุณภาพของใบหม่อนมีผลโดยตรงต่อการเลี้ยงไหม และเพื่อให้ได้รังไหมคุณภาพเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมจะต้องดูแลต้นหม่อนให้มีความสมบูรณ์

การจัดการในการปลูกหม่อน คือการจัดการตั้งแต่การเลือกพื้นที่ปลูก การเลือกพันธุ์ การเตรียมดิน การกำหนดระยะปลูก การบำรุงดิน การดูแลรักษาต้นหม่อน/แปลงหม่อน ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิต คือคุณภาพของใบหม่อนและจำนวนใบหม่อน และมีผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการผลิตรังไหมและเส้นไหมของเกษตรกร

พันธุ์หม่อนที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อเลี้ยงไหม เขตเกษตรอาศัยน้ำฝน เช่น พันธุ์บุรีรัมย์ 60 พันธุ์สกลนคร เป็นต้น ทั้งนี้เกษตรกรต้องเลือกพันธุ์หม่อนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

2.3.2 การเลี้ยงไหม

ทวีฤทธิ์ และคณะ (2554) รายงานว่าการเลี้ยงไหม หมายถึงการเลี้ยงไหมทั้งพันธุ์ไทยพื้นบ้านและไหมพันธุ์ไทยลูกผสม เพื่อให้ได้รังไหมและนำรังไหมที่ได้มาสาวเพื่อผลิตเส้นไหม โดยแต่ละขั้นตอนชาวบ้านจังหวัดสุรินทร์มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนแรก การคัดเลือกพันธุ์ไหม เกษตรกรนิยมเลี้ยงไหม 3 สายพันธุ์ ดังนี้

1) พันธุ์ไทยแท้ (*Native Thai Silk*) มีความต้านทานโรคสูง พักเลี้ยงได้ตลอดทั้งปี และเกษตรกรสามารถผลิตไข่ไหมด้วยวิธีง่าย ๆ ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ไหมพันธุ์พื้นเมืองให้รังไหมสีเหลือง ผลผลิตเส้นไหมต่อจำนวนรังไหมประมาณ 20,000 รังจะสาวไหมได้หนักประมาณ 1 กิโลกรัม พันธุ์ไหมไทยแท้ เช่น พันธุ์นางน้อย พันธุ์นางเหลือง เป็นต้น

2) พันธุ์ไทยลูกผสม (*Thai Hybrid*) เป็นลูกผสมระหว่างไหมพันธุ์ไทยแท้กับพันธุ์ต่างประเทศ รังไหมมีสีเหลือง และเกษตรกรสามารถพักเลี้ยงไหมได้ตลอดทั้งปี จำนวนรังไหมประมาณ 10,000 รัง สาวเป็นเส้นไหมได้ประมาณ 1 กิโลกรัม ไหมพันธุ์ไทยลูกผสม เช่น พันธุ์นครราชสีมา 1 , พันธุ์ J108 x นางลายสระบุรี เป็นต้น

3) พันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ ได้แก่พันธุ์ใหม่ลูกผสมโดยใช้สายพันธุ์ทั้งพ่อ และแม่จากต่างประเทศ รั้งใหม่ที่ได้มีสีขาว ใหม่พันธุ์ลูกผสมที่นิยมเลี้ยง คือสายพันธุ์จีนผสมกับ สายพันธุ์ ญี่ปุ่น พักไข่ได้ 2 ครั้ง/ปี จำนวนรั้งใหม่ 5,000 รั้งจะสาวเป็นเส้นไหมได้ประมาณ 1 กิโลกรัม เช่น พันธุ์นครราชสีมา 60 (เหลืองโคราช) เป็นต้น และพันธุ์ใหม่ลูกผสมต่างประเทศนี้ เกษตรกรไม่สามารถผลิตไข่ไหมได้เอง เนื่องจากการต้นทุนการผลิตสูงและต้องใช้ความรู้ทาง วิชาการสูง เกษตรกรจึงต้องจองไข่ไหมจากศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในแต่ละพื้นที่ เพื่อการเพาะเลี้ยงเท่านั้น

การเลี้ยงไหมยังอยู่ในรูปกิจกรรมในครัวเรือน ชาวบ้านนิยมเลี้ยงไหมกันอย่างแพร่หลาย แม้ว่าบาง หมู่บ้านไม่ได้ทอผ้าไหม แต่หมู่บ้านนั้นจะเป็นผู้ผลิตเส้นไหมดิบ เพื่อการจำหน่ายแก่โรงงานทอผ้า ไหมหรือชาวบ้านผู้ทอผ้าไหมรายอื่น ๆ โดยการเลี้ยงไหมนั้นเริ่มกระบวนการตั้งแต่ การเตรียม โรงเรือนเลี้ยงไหม การเลี้ยงไหมและการให้ใบหม่อน สุดท้ายคือการเก็บเกี่ยวผลผลิตรังไหม ตามลำดับ

2.3.3 การสาวไหม

ชุมณฉัตร คำวงศ์ (2561) รายงานว่า การสาวไหมคือการดึงเอาเส้นใยออกจาก รังไหมที่ต้มรวมกันหลาย ๆ รัง ให้รวมตัวเกาะกันเป็นเส้นไหมตามขนาดและลักษณะที่ต้องการ โดยการสาวไหมหัตถกรรมเป็นการสาวไหมด้วยแรงคน โดยใช้อุปกรณ์สาวแบบพื้นบ้าน หรือ อุปกรณ์สาวแบบปรับปรุง ขณะที่ดำเนินการสาวไหมนั้น การดึงเส้นออกจากรังไหมที่อยู่ในหม้อต้ม สาว มีเทคนิคสำคัญคือ ให้ออกแรงดึงด้วยแรงที่สม่ำเสมอ โดยอาจจะดึงลงกระบุงหรือดึงเข้าอีก หรือดึงเข้าหลังก็ได้ และในขณะที่สาวไหมให้รักษาระดับอุณหภูมิในหม้อต้มสาวที่ 60 องศา เซลเซียส

2.3.4 การออกแบบลวดลาย และการมัดหมี่

ทวีพฤทธิ และคณะ (2554) รายงานว่า ผ้าไหมสุรินทร์ได้รับการยอมรับว่า ผ้าไหม สุรินทร์มีความสวยงามและมีเสน่ห์สวยงาม ทั้งยังมีชื่อเสียงในด้านผ้าทอมือเชิงอนุรักษ์ เพราะกลุ่ม ชุมชน ตามหมู่บ้านต่าง ๆ นิยมผลิตผ้าไหมด้วยวิธีการดั้งเดิม ชาวบ้านไม่ได้ใช้เครื่องจักรกลในการ ผลิตผ้าไหม ผ้าไหมของชาวบ้านมีลวดลายที่ตัดแปลงจากลวดลายดั้งเดิมหรือใช้ลวดลายดั้งเดิมใน การทอผ้าไหม ยังคงเป็นลวดลายตาม วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อของชาวสุรินทร์ ทำให้ลวดลาย บนผืนผ้าไหมสุรินทร์เป็นลวดลาย เชิงอนุรักษ์และมีสีขิม ไม่ฉูดฉาด เช่นลายผ้าโฮล ลายผ้าอัมปรม ฯลฯ ด้านวิธีการออกแบบลวดลายบนผืนผ้าไหมของชาวสุรินทร์นั้น ชาวบ้านมีวิธีการ ออกแบบ 3 วิธีการใหญ่ ๆ ดังนี้

1) การออกแบบลวดลายผ้าไหมบนกระดาษกราฟ วิธีการดังกล่าว นี้จะทำให้เกิดลวดลายที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน โดยจะใช้ดินสอฝนลายตาม ช่องตารางในกระดาษกราฟทีละช่อง จนเกิดเป็นรูปภาพลวดลายที่สวยงาม วิธีการฝนดินสอลง บนตารางในกระดาษกราฟ จึงนับเป็นวิธีการที่สร้างลวดลายจากความคิดสติปัญญา ลวดลายที่เกิดขึ้นจึงสามารถแสดงรายละเอียดได้มากกว่าการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการออกแบบ แต่วิธีการดังกล่าวนี้มีจุดด้อยคือใช้ระยะเวลาออกแบบมากกว่าวิธีการอื่น ๆ

2) การออกแบบลวดลายผ้าไหมด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นวิธีการสมัยใหม่ ซึ่งนักออกแบบรุ่นใหม่นิยมใช้กันโดยทั่วไป เพราะนักออกแบบรุ่นใหม่ได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันการศึกษาในสาขาการออกแบบสิ่งทอ ส่งผลให้คอมพิวเตอร์ เข้ามามีบทบาทในการออกแบบลวดลายของผ้าไหมสุรินทร์มากขึ้น แต่การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์ในกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมทอมือของชาวบ้านยังไม่แพร่หลาย เพราะนักออกแบบรุ่นใหม่นิยมเข้าทำงานกับผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอต่าง ๆ มากกว่าทำงานตามหมู่บ้านในท้องถิ่น

3) การออกแบบลวดลายผ้าไหมพร้อม ๆ กับการทอผ้าไหม ในเวลาเดียวกัน ช่างทอผ้าไหมชาวสุรินทร์เป็นช่างมีฝีมือในการทอผ้าไหมระดับสูง ช่างทอผ้าไหมสุรินทร์อีกส่วนหนึ่งจึงมิได้ใช้กระบวนการออกแบบลวดลายทั้ง 2 วิธีการข้างต้น หากแต่ด้วยทักษะความชำนาญด้านการทอผ้าไหม เช่น เด็กชาวสุรินทร์สามารถเริ่มทอผ้าไหมตั้งแต่อายุ 12 ปี ประสบการณ์ในการทอผ้าไหมที่สะสมมานาน ของช่างทอผ้าไหมชาวสุรินทร์ ทำให้ช่างทอผ้าไหมสุรินทร์เหล่านี้สามารถทอผ้าไหมไปตาม จินตนาการความคิดลวดลายในสมองตน ผ้าไหมของช่างทอชาวสุรินทร์กลุ่มนี้จึงเปรียบเสมือนกระดาษ ซึ่งช่างทอผ้าไหมสามารถสร้างสรรค์ผลงานผ่านลวดลายบนผืนผ้า การทอผ้าไหม จึงมีลักษณะคล้ายกับศิลปินวาดรูปบนกระดาษ โดยช่างทอผ้าไหมชาวสุรินทร์กลุ่มนี้มิได้มีการเขียนหรือวาดรูปลวดลายขึ้นมาก่อนแต่อย่างใด

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผ้าไหมสุรินทร์ยังคงลวดลายดั้งเดิมตามวัฒนธรรมของคน เช่น ผ้าโฮลสุรินทร์ ผ้าลายอัมปรม ฯลฯ จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นผ้าเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมภายใต้กระบวนการมัดย้อมและทอด้วยมือของช่างทอชาวสุรินทร์ แต่ในขณะเดียวกันผ้าไหมสุรินทร์บางส่วนก็ได้ถูกออกแบบลวดลายขึ้นใหม่ โดยช่างทอผ้าไหมได้นำลวดลายทางวัฒนธรรมหลาย ๆ แบบมาดัดแปลง จนกระทั่งเกิดลวดลายที่มีใหม่ด้านวัฒนธรรม ซึ่งลวดลายเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานอุตสาหกรรมผ้าไหมในครัวเรือน ของชาวสุรินทร์ได้ดี ตลอดจนผ้าไหมสุรินทร์ประเภทนี้ยังถือเป็นสินค้าส่งออกของประเทศไทย ตัวอย่างของลวดลายผ้าไหมที่ดัดแปลงขึ้นใหม่นี้ เช่น ลวดลายผ้าไหมเอเปค ของกลุ่มจันทร์โสมา อำเภอท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น

2.3.5 การฟอกและการย้อมสี

ชุมชนฯ คำวงษ์ (2561) รายงานว่า เส้นไหมที่ได้จากกระบวนการสาวไหม คือเส้นไหมดิบ ซึ่งมีความมาก ไม่เหมาะต่อการย้อมสี เนื่องจากส่วนที่เป็นกาวจะละลายน้ำ หากสีย้อมติดส่วนที่เป็นกาว สีจะละลายหลุดติดออกไปพร้อมกับกาวได้ง่าย และเมื่อนำไปซักล้างทำให้เส้นไหมติดสีไม่สม่ำเสมอ ดังนั้น ก่อนที่จะทอผ้าไหม เส้นไหมที่จะใช้ทอผ้าจะต้องนำไปฟอกหรือลอกกาวออกก่อน เพื่อขจัดกาวและสิ่งสกปรกออก

ทวีฤทธิ์ และคณะ (2554) รายงานว่ากรรมวิธีการย้อมสีไหมของชาวสุรินทร์ใช้สีธรรมชาติเพื่อย้อมไหมตั้งแต่ครั้งอดีตกาล โดยใช้สีที่ได้จากพืชและสัตว์ เช่น แก่นกาแล (หรือเข) คราม ลูกมะเกลือ เปลือกประโหด และครั่ง ซึ่งมีประโยชน์คือ ทำให้สีสดใสสวยงาม สีขรึมไม่จืดจาง สอดคล้องกับ ลวดลายผ้าไหมสุรินทร์ที่นิยมออกแบบลายเล็ก ๆ ละเอียดซับซ้อน เพียงแต่การย้อมต้องใช้เวลาาน ชาวสุรินทร์มีวิธีย้อมสีอยู่ 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 การย้อมด้วยสีสังเคราะห์ หรือเราอาจเรียกว่า สีกรด (Hasid dyes) สีสังเคราะห์ เป็นสีที่ความสดใสและมีระดับสีที่แตกต่างกันมากมาย สีชนิดนี้มีความคงทนต่อการซักฟอกและแสงแดด และสีดังกล่าวมีราคาไม่สูงมากนัก ส่วนชุมชนฯ (2561) รายงานว่าสีสังเคราะห์ เป็นสีที่มีความบริสุทธิ์ของตัวสีมาก สามารถนำสีเหล่านี้มาผสมเพื่อให้ได้สีตามที่ต้องการ และปรับระดับความเข้มของสีได้

ประเภทที่ 2 การย้อมผ้าไหมด้วยสีธรรมชาติ กลุ่มหัตถกรรมนิยมใช้สีธรรมชาติในการย้อมผ้าไหม และจังหวัดมิน โยบายในการสร้างจุดเด่นของผลิตภัณฑ์จากสุรินทร์ คือ ผลิตโดยปราศจากสารพิษและใช้วัตถุดิบธรรมชาติ และ การที่กลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ใช้สีธรรมชาติยังมีส่วนช่วยด้านสุขภาพของผู้ผลิตและ ผู้ใช้ในเวลาเดียวกัน เนื่องจากสีธรรมชาติคือสีที่ได้จากพืช เปลือกไม้ และวัตถุดิบตามธรรมชาติ ซึ่งวัตถุดิบเหล่านี้เป็นวัตถุดิบพื้นบ้าน ชาวบ้านสามารถหามาใช้งานได้อย่างสะดวก ประกอบกับผ้าโฮลหรือผ้ามัดหมี่สุรินทร์เป็นผ้าไหมที่มีลักษณะโดดเด่นอยู่ที่ลวดลาย ซึ่งลวดลาย ดังกล่าวมีสีถึง 5 สีในผืนเดียวกัน ดังนั้นสีที่ชาวบ้านกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมทอมือจังหวัดสุรินทร์ นิยมใช้บ่อยครั้งจึงได้แก่สีธรรมชาติ โดยสีแดงได้จากครั่ง สีเหลืองได้จากแก่นเขหรือแก่นแกล สีคราม ได้มาจากรากหรือใบต้นคราม สีดำได้มาจากผลมะเกลือผสมกับดินโคลน สีเขียว ได้มาจากเปลือกประโหด หรือกระหูด

2.3.6 การทอผ้าไหม

ชมัญญาช คำวงษ์ (2561) รายงานว่า หลักใหญ่ของการทอผ้าคือการนำเส้นด้ายมาขัดกันให้เป็นลวดลาย เป็นการสานเช่นเดียวกับการจักสาน ใช้เส้นด้ายแทนเส้นดอ โดยจึงเส้นด้ายชุดหนึ่งเป็นเส้นหลัก เรียกว่าเส้นยืน/เส้นไหมยืน แล้วใช้เส้นอีกชุดหนึ่งสอดตามแนววางของเส้นยืน เรียกว่า เส้นพุ่งหรือเส้นไหมพุ่ง ขัดกันไปอย่างต่อเนื่องในลักษณะให้เส้นยืนยกขึ้นและข่มลง สอดขัดด้วยเส้นพุ่งสลับกันไปเรื่อย ๆ เกิดลวดลายต่าง ๆ ขึ้น อาจกล่าวได้ว่า เส้นยืนเป็น โครงสร้างหลัก ส่วนเส้นพุ่งเป็นเส้นที่มาเติมให้เป็นผืนผ้า

กรรมวิธีที่ทำให้เกิดลวดลายในผ้าไทย แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ลวดลายจากกรรมวิธีการทอ เช่น จก ยก ขิด
- 2) ลวดลายจากกรรมวิธีการเตรียมเส้นด้ายก่อนทอ เช่นการมัดหมี่
- 3) ลวดลายจากกรรมวิธีการทำลวดลายหลังจากเป็นผืนผ้า เช่น การมัดข้อม

ทวีพฤทธิ์ และคณะ (2554) รายงานว่าสำหรับการทอผ้าไหมของกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมทอมือสุรินทร์ ยังคงใช้กรรมวิธีทอผ้าไหมและอุปกรณ์การทอเช่นเดียวกับในอดีต ซึ่งในการทอผ้าไหมนับเป็นขั้นตอนสุดท้าย ก่อนผ้าไหมผืนงามจะเกิดขึ้น โดยในการทอผ้านี้ต้องมีอุปกรณ์หลักสำคัญ คือ กี่ทอผ้า (ชาวบ้านเรียกว่า “แก็บบ์”) เป็นเครื่องทอผ้าที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วย โครงที่พิมพ์ เขาหูกหรือตะกอ ไม้ม้วนผ้าและหลักม้วนผ้า ไม้สำหรับพาดนั่งสำหรับผู้ทอ เวลาทอผ้าไหม ผู้ทอจะเหยียบและดึงเส้นไหมและตะกอขึ้นลง พร้อม ๆ กับใช้ไม้แกนม้วนไหมเส้นยืน คานแขวนกระสวย หลอดด้ายพุ่ง ผังหรือสะดิงจึงผ้าให้ดึง ในอดีต ชายชาวสุรินทร์เชื้อสายเขมรจะเป็นผู้แกะสลักทำกี่ยทอผ้าบนเนื้อไม้แข็ง และกี่ยทอผ้าของชาวสุรินทร์มีขนาดใหญ่มาก และมักตั้งบริเวณใต้ถุนบ้าน โดยรูปสลักบนกี่ยทอผ้า ชาวสุรินทร์มักเป็นรูปงูหรือพญานาค ซึ่งรูปเหล่านี้มักปรากฏบนที่ที่ใช้แขวนรอกและแขวนตะกอ และเขาหัวนาคจะหันไปทางทิศเดียวกับช่างทอ เสากี่ทอจะสลักเป็นสายกลีบบัวใช้ไม้ประคูด้ายหรือ ไม้เนื้อแข็งทำ กี่ยทอผ้าจะนิยมฝังดินใต้ถุนเรือน เพราะช่างทอชาวสุรินทร์ตั้งใจติดตั้งให้แน่นหนาถาวร ส่วนหลักคั้นมัดหมี่นิยมสลักเป็นลายพันธุ์พฤษชาติมีกรอบลายชัดเจน บางทีจัดเป็นลายนาคเกี่ยวอย่างสวยงาม

ปัจจุบันกี่ยทอผ้าโบราณของชาวสุรินทร์ได้ลดปริมาณลงเป็นจำนวนมาก ทั้งกี่ยทอผ้าแบบโบราณของชาวสุรินทร์ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ก็ไม่ได้มีการแกะสลักลวดลายใด เนื่องจากชาวสุรินทร์หันไปใช้กี่ยสมัยใหม่ ซึ่งเครื่องทอผ้าชนิดนี้มีราคาไม่แพงและมีขายทั่วไป ทั้งมีขนาดเล็กกว่ากี่ยแบบโบราณของชาวสุรินทร์ แต่บางพื้นที่ก็ยังคงเก็บรักษาที่ทอผ้าโบราณไว้ใช้งาน

กี่ทอผ้าที่ชาวสุรินทร์ใช้งานในขณะนี้ คือ กี่ทอผ้าประเภทกี่กระตุก (Flying shuttle handloom) ซึ่งเครื่องกี่กระตุกนี้เป็นเครื่องทอผ้าไหมที่มีความแข็งแรงและมีขนาดเล็กกว่ากี่ทอผ้าโบราณ เวลาทอผ้าเครื่องกี่กระตุกจะไม่โอนเอนไปมาเช่นเครื่องทอผ้าไหมแบบอื่น ๆ และการทอผ้าไหมด้วยเครื่องกี่กระตุกใช้เวลาน้อยกว่าการทอด้วยเครื่องทอผ้าไหมแบบอื่น ๆ ทำให้กำลังการผลิตผ้าไหมด้วยเครื่องกี่กระตุกมีจำนวนแน่นอน คุณภาพคงที่และใช้เวลาน้อยในการทอผ้าไหม

จากการศึกษาบริบทการทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษาความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในกระบวนการผลิตผ้าไหม ได้แก่ ความต้องการความรู้เรื่องการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวไหม การออกแบบลวดลายและมัดหมี่ การฟอกและการย้อมสี และการทอผ้าไหม

3. ข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ ผลิตรักณ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

ไหมไทย (Thai Silk) เป็นส่วนหนึ่งในสัญลักษณ์ของประเทศไทย ในสายตาของชาวต่างชาติ มีการส่งออกผ้าไหมไทยไปต่างประเทศนับพันล้านบาท และไหมไทยยังได้ชื่อว่า The Queen of Silk สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงส่งเสริมและพัฒนาให้อาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าไหม เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในชนบท และเพื่อการอนุรักษ์ให้อาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านไหมไทยได้รับการอนุรักษ์อยู่กับประเทศไทยตลอดไป เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพมาตรฐานผลิตรักณ์ผ้าไหมไทยที่มีคุณภาพและสร้างตราสัญลักษณ์ที่ใช้รับรองมาตรฐานผ้าไหมไทยตามกฎหมาย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญลักษณ์นกยูงพระราชทาน (Royal Peacock Logo) ให้เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพผลิตรักณ์ผ้าไหมไทย

เครื่องหมายรับรองคุณภาพผลิตรักณ์ผ้าไหมไทยตราสัญลักษณ์นกยูงพระราชทาน เป็นมาตรฐานสมัครใจสำหรับใช้ในการรับรองผ้าไหมไทย โดยให้การรับรองวัตถุดิบหรือเส้นไหม และกระบวนการผลิตผ้าไหมฝืนนั้น ๆ ที่มีการผลิตหรือแหล่งกำเนิดในประเทศไทย โดยขอบเขตการรับรองครอบคลุมผลิตรักณ์ผ้าไหมไทยที่ผลิตโดยเกษตรกรรายย่อย กลุ่มเกษตรกร และผู้ประกอบการ ทั้งผ้าไหมไทยที่ทอมือและผ้าไหมไทยที่ทอด้วยเครื่องจักร ผ้าไหมที่ผลิตจากเส้นไหมไทยร้อยเปอร์เซ็นต์ และผ้าไหมที่มีเส้นไหมแท้เป็นส่วนประกอบหลัก กล่าวคือ ครอบคลุมการรับรอง

ผ้าไหมไทยที่ผลิตในประเทศไทยตั้งแต่ผ้าไหมไทยที่มีเอกลักษณ์และเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผลิตโดยเกษตรกรรายย่อย ไปจนถึงการผลิตผ้าไหมในเชิงอุตสาหกรรม (กรมหม่อนไหม, 2557)

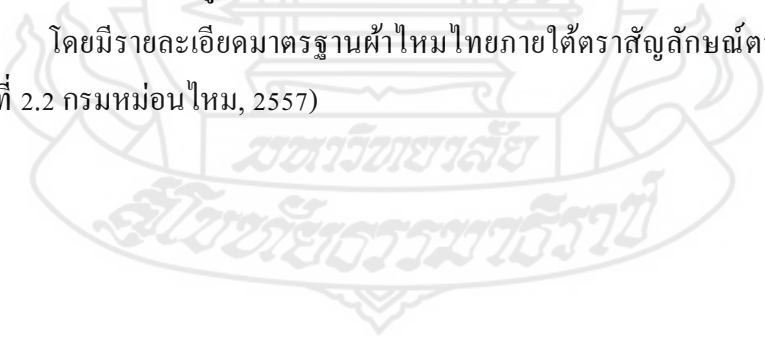
เพื่อให้ผ้าไหมไทยเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก กรมหม่อนไหมได้ดำเนินการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองตรานกยูงพระราชทานไปในต่างประเทศอีก 35 ประเทศ ได้แก่ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป 26 ประเทศ สหรัฐอเมริกา นอร์เวย์ อังกฤษ จีน อินเดียฮ่องกง ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ (ชุมญาณ์ช คำวงษ์, 2561)

3.1 ชนิดของเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยสัญลักษณ์นกยูงพระราชทาน ตามประกาศกรมหม่อนไหมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย พ.ศ.2554 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) ประกาศใช้เมื่อ 26 กันยายน 2554 ได้ประกาศเครื่องหมายรับรองคุณภาพผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานเป็นมาตรฐานรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย โดยให้การรับรองวัตถุประสงค์กระบวนการผลิต และมาตรฐานผ้าไหมไทย เพื่อสร้างตราที่เป็นสัญลักษณ์ด้านคุณภาพในการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ ตามประกาศเครื่องหมายรับรองฉบับนี้ ได้จำแนกเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยภายใต้ตราสัญลักษณ์นกยูงพระราชทาน เป็น 4 ชนิด ได้แก่

- ตรานกยูงพระราชทานสีทอง (Royal Thai Silk)
- ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน (Classic Thai Silk)
- ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน (Thai Silk)
- ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว (Thai Silk Blend)

โดยมีรายละเอียดมาตรฐานผ้าไหมไทยภายใต้ตราสัญลักษณ์ตรานกยูงแต่ละชนิดตามตารางที่ 2.2 กรมหม่อนไหม, 2557)

ตารางที่ 2.2 ข้อกำหนด หลักเกณฑ์มาตรฐานผ้าไหมไทยภายใต้ตราสัญลักษณ์ตรานกยูงพระราชทาน

	ตรานกยูงพระราชทาน สีทอง (Royal Thai Silk)	ตรานกยูงพระราชทาน สีเงิน (Classic Thai Silk)	ตรานกยูงพระราชทาน สีน้ำเงิน (Thai Silk)	ตรานกยูงพระราชทาน สีเขียว (Thai Silk Blend)
1. รายละเอียด มาตรฐานการ รับรอง	ผลิตโดยภูมิปัญญาดั้งเดิม ตลอดกระบวนการผลิต อนุรักษ์และรักษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่นด้านการ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม พันธุ์ไหม วิธีการสาวไหม การทอผ้าไหม กรรมวิธี การผลิตและอุปกรณ์ใน การผลิตที่เป็นภูมิปัญญา ดั้งเดิม	ผลิตโดยอนุรักษ์ภูมิปัญญา พื้นบ้านผสมผสานกับการ ประยุกต์ใช้เครื่องมือและ กระบวนการผลิตในบาง ขั้นตอน	ผลิตจากภูมิปัญญาเดิม ผสมกับการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยนิยม	ผลิตจากเทคโนโลยี สมัยใหม่ที่ผสมผสานกับ ภูมิปัญญาด้านลวดลาย และสีสัน
2. มาตรฐาน วัตถุดิบ (เส้นไหม)	เส้นพุ่งและเส้นยืนต้องใช้ เส้นไหมพันธุ์ไทย พื้นที่ที่ได้จากการสาว รังไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน ด้วยมือผ่านพวงสาวไหม พื้นบ้านลงในภาชนะ รองรับ	เส้นพุ่งและ/หรือเส้นยืน เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นที่ ได้จากการสาวรังไหมพันธุ์ ไทยพื้นบ้านด้วยมือลง ภาชนะที่รองรับหรือเข้าอีก หรือเส้นไหมพันธุ์ไทย ปรับปรุงที่สาวด้วยมือหรือ สาวด้วยเครื่องสาว เครื่อง กรอเส้นไหมที่ใช้มอเตอร์ กำลังรวมกันไม่เกิน 5 แรงม้า	เส้นไหมแท้เป็นเส้นพุ่ง และเส้นยืน โดยเส้นไหม เพิ่มถิ่นกำเนิดในประเทศ หรือนอกประเทศ (มีเอกสารนำเข้าถูกต้อง ตามกฎหมาย)	เส้นไหมแท้ผสมกับเส้น ใยอื่นได้แต่ต้องใช้ไหม เป็นส่วนประกอบหลัก และต้องระบุ ส่วนประกอบของเส้นใย อื่นให้ชัดเจน
	ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมอาจตกแต่งด้วยเส้นเงินหรือเส้นทองที่ได้มาตรฐาน ไม่เกินร้อยละ 20 โดยพื้นที่ในหน่วยตารางหลา หรือไม่เกินร้อยละ 50 สำหรับการทอผ้าไหมด้วยวิธีการยก จก ชิด			
3. มาตรฐาน กระบวนการผลิต 3.1 การทอ 3.2 การใช้สี	ทอด้วยที่ทอมือแบบ พื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวย ด้วยมือ	ทอด้วยที่ทอมือชนิดพุ่ง กระสวยด้วยมือหรือที่ กระตุกก็ได้	ทอด้วยที่แบบใดก็ได้	ทอด้วยที่แบบใดก็ได้
4. แหล่งผลิต	การผลิตทุกขั้นตอนต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น		การผลิตต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น	
5. อื่น ๆ	ผ้าไหมอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ไม่มีรอยสกปรก ลวดลายเด่นชัด สีส้มำเสมอ เนื้อผ้าไหมมีความสม่ำเสมอ			

ที่มา: กองตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหม่อนไหม (2557)

3.2 การขอรับการรับรองเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

3.2.1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน

ตามประกาศกรมหม่อนไหม ลงวันที่ 4 มีนาคม 2563 ได้ยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ซึ่งจากเดิมได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการขอรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตามข้อบังคับกรมหม่อนไหมว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย พ.ศ.2554 ทั้ง 4 ข้อบังคับ ได้แก่ นกยูงสีทอง (Royal Thai Silk), นกยูงสีเงิน (Classic Thai Silk), นกยูงสีน้ำเงิน (Thai Silk) และ นกยูงสีเขียว (Thai Silk Blend) ดังนี้

- 1) สำหรับคำขอที่ผลิตผ้าไหมแต่ละชนิด ไม่เกิน 1,000 เมตร ให้คิดใบรับรองละ 100 บาท
- 2) สำหรับคำขอที่ผลิตผ้าไหมแต่ละชนิด เกินกว่า 1,000 เมตร แต่ไม่เกิน 5,000 เมตร ให้คิดใบรับรองละ 500 บาท
- 3) สำหรับคำขอที่ผลิตผ้าไหมแต่ละชนิด เกินกว่า 5,000 เมตร ขึ้นไป ให้คิดใบรับรองละ 1,000 บาท (ประกาศกรมหม่อนไหม, 2563)

3.2.2 คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอรับการรับรอง

บุคคลที่เป็นผู้ผลิตผ้าไหมไทยทุกระดับการผลิตที่สมัครใจ ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้า กลุ่มเกษตรกรผู้ทอผ้าไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหม กลุ่มสหกรณ์ทอผ้าไหม ผู้ประกอบการทอผ้าไหม และ โรงงานอุตสาหกรรมทอผ้า (กรมหม่อนไหม, 2557)

3.2.3 วิธีการและขั้นตอนการรับรอง

การรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผ้าไหมไทยตามข้อกำหนดตราสัญลักษณ์นกยูงพระราชทาน ทั้ง 4 ชนิด อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 1) การตรวจสอบสถานที่ผลิต อุปกรณ์การผลิต วัตถุประสงค์ก่อนผลิต
- 2) การตรวจติดตามผลคุณภาพตัวอย่างจากสถานที่ผลิต เพื่อตรวจสอบและเก็บตัวอย่างจากสถานที่ผลิต ส่งตรวจสอบเพื่อพิจารณาออกใบรับรอง
- 3) การขอการรับรอง ให้ยื่นคำขอต่อกรมหม่อนไหม หรือสำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ทั้ง 5 เขต หรือศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ 21 ศูนย์ ทั่วประเทศ พร้อมหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ตามแบบที่กรมหม่อนไหมกำหนด

4) เมื่อได้รับคำขอตามข้อ (3) แล้ว ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จะนัดหมายการตรวจสอบสถานที่ผลิต และเก็บตัวอย่างทดสอบ ณ สถานที่ผลิต

5) ประเมินผลการตรวจสอบว่าเป็นไปตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานตามชนิดที่ขอรับการรับรองหรือไม่ เพื่อให้การรับรองและติดฉลากตรารับรอง

6) ใบรับรองผลิตภัณฑ์ มีอายุ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ ที่ระบุในใบรับรอง การประเมินผลการตรวจสอบตัวอย่างเพื่อตรวจติดตาม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผลต้องเป็นไปตามมาตรฐานนกยูงพระราชทานตามที่กำหนด (กรมหม่อนไหม, 2557)

3.2.4 การแสดงเครื่องหมายมาตรฐานตราสัญลักษณ์นกยูงพระราชทาน

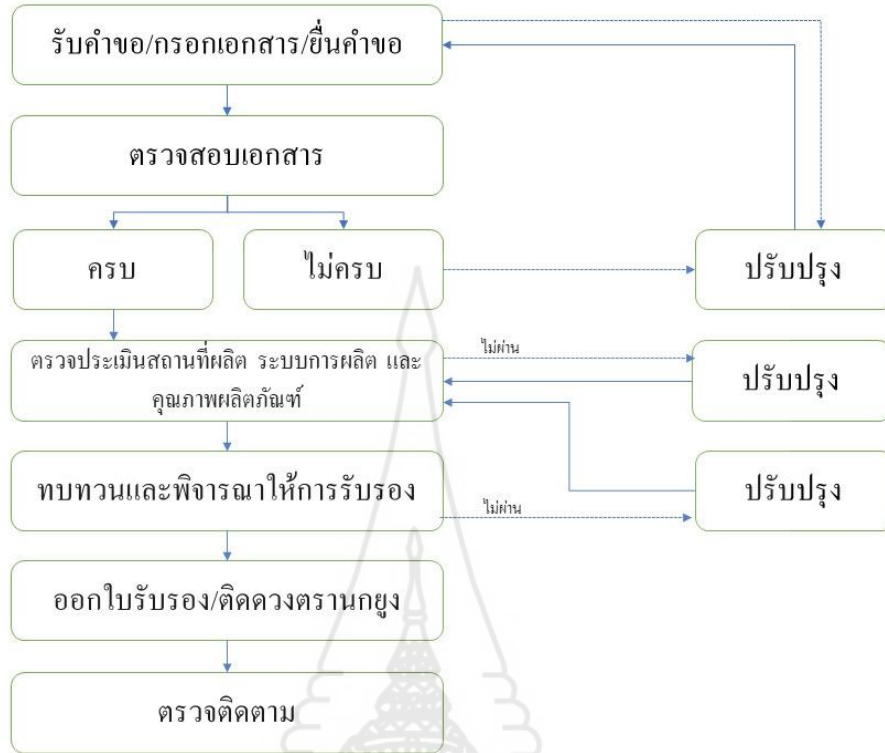
ผู้ผลิตผ้าไหมไทยที่ได้รับการรับรอง ให้แสดงเครื่องหมายตราสัญลักษณ์นกยูงพระราชทานจากกรมหม่อนไหมก่อน จึงจะสามารถติดฉลากตราสัญลักษณ์นกยูงพระราชทานทั้ง 4 ชนิด ตามที่ขอรับการรับรอง โดยกรมหม่อนไหมได้ออกประกาศการปรับปรุงรูปแบบและหลักเกณฑ์การติดหรือแสดงฉลากตรานกยูงพระราชทาน 2D barcode กับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน) เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในการตรวจสอบย้อนกลับการผลิตผ้าไหมไทยตามมาตรฐาน โดยจัดทำสติ๊กเกอร์ฉลากตรานกยูงพระราชทานและ 2D barcode ที่มีหมายเลขตรงกันอยู่บนสติ๊กเกอร์ชิ้นเดียวกัน และปรับปรุงรูปแบบป้ายกระดาษสำหรับติดที่ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน) ทั้ง 4 ชนิด โดยเจ้าหน้าที่กรมหม่อนไหมจะดำเนินการติดฉลากตรานกยูงพร้อมทั้ง 2D barcode บนขอบผ้าไหมทุกกระยะ 1 เมตร ๆ ละ 1 ดวงตลอดความยาวผ้าไหม ส่วนผ้าไหมประเภทผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าสไบ ให้ติด 1 ดวงตราต่อผืน

3.2.5 การตรวจสอบ/การทดสอบมาตรฐาน

การตรวจสอบและการทดสอบผ้าไหมไทยที่ขอรับรองภายใต้มาตรฐานตราสัญลักษณ์นกยูงพระราชทานทุกชนิด จะต้องทดสอบครอบคลุมรายการและประเด็นที่กำหนดในมาตรฐาน ดังนี้

- การตรวจสอบอุปกรณ์การผลิต วัตถุประสงค์ กรรมวิธีการผลิต ณ สถานที่ผลิตให้ตรงตามหลักเกณฑ์ของแต่ละชนิด

- การตรวจสอบการตกสี โดยการนำตัวอย่างผ้าที่ขอรับการรับรองมาทดสอบโดยวิธีการซัก ด้วยสารละลายสบู่มาตรฐาน (Standard soap) ผลการพิจารณาการตรวจสอบการตกสี ตามตารางที่ 2.3

ภาพที่ 2.1 กระบวนการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ข้าวใหม่ ไทยตรานกยูงพระราชทาน

ตารางที่ 2.3 เกณฑ์การพิจารณาตัดสินการตกสี

กรณีที่	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ผลการพิจารณา
1	ไม่ตก	จาง	จาง	ไม่ผ่าน
2	ไม่ตก	จาง	ตกเข้ม	ไม่ผ่าน
3	จาง	จาง	ไม่ตก	ไม่ผ่าน
4	ตกเข้ม	จาง	ไม่ตก	ไม่ผ่าน
5*	จาง	ไม่ตก	ไม่ตก	ผ่าน
6	ไม่ตก	ไม่ตก	ไม่ตก	ผ่าน

หมายเหตุ *ให้ผ่าน ถ้าเป็นการข้อมด้วยสีธรรมชาติ กรณีข้อมสีเคมี ถือว่าไม่ผ่าน

3.2.6 การตรวจสอบย้อนกลับแหล่งผลิตสินค้าหม่อนไหม ตามมาตรฐานสากล

กองตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหม่อนไหม (2564) รายงานว่า ระบบตรวจสอบย้อนกลับแหล่งผลิตสินค้าหม่อนไหมตามมาตรฐานสากล เป็นระบบสารสนเทศที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าหม่อนไหม ได้แก่ ผ้าไหมตรานกของพระราชทาน เริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิต ย้อนกลับไปสู่เกษตรกร วัตถุประสงค์ แหล่งกำเนิด โดยสามารถตรวจสอบย้อนกลับสินค้าหม่อนไหมได้ 2 วิธีการ คือ

- 1) ตรวจสอบย้อนกลับด้วย QR code ด้วยโทรศัพท์มือถือ Smart Phone
- 2) ตรวจสอบย้อนกลับด้วยหมายเลขรหัสดวงตราของพระราชทาน ผ่าน

เว็บไซต์ <https://qsds.go.th/traceability/>

จากการศึกษาข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตราของพระราชทาน ได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรในการทดสอบความรู้ข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตฯ ของเกษตรกร ได้แก่ความรู้เรื่องข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตราของพระราชทานสีทอง ตราของพระราชทานสีเงิน ตราของพระราชทานสีน้ำเงิน ตราของพระราชทานสีเขียว หลักเกณฑ์/ข้อกำหนดทั่วไป และการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับแหล่งผลิตสินค้าหม่อนไหม

4. สถานการณ์การผลิตผ้าไหมตราของพระราชทานในจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์ มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม จำนวน 13,458 ราย (ชุมชนฯ คำวงษ์, 2561) มีผลผลิตผ้าไหมรวม 251,496 เมตร/ปี (ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรหม่อนไหม, 2563) มีกลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทย (ตราของพระราชทาน) จำนวน 103 กลุ่ม (ภาคผนวก ง) ซึ่งสมัครขอใบรับรองตราของพระราชทานแต่ละชนิดตามวัตถุประสงค์และกระบวนการผลิตซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ สมาชิกรวม 2,228 ราย (ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์, 2564) ซึ่งในปีงบประมาณ 2564 (ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 – กันยายน 2564) มีเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตราของพระราชทานยื่น คำขอรับการตรวจประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตราของพระราชทาน จำนวน 45 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 1,010 ราย และมีผ้าไหมที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ตราของพระราชทาน จำนวน 19,789.92 เมตร (ฐานข้อมูลการรับรองผ้าไหมตราของพระราชทาน, 2564)

จากผลการดำเนินงานให้บริการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผ้าไหมไทยตราของพระราชทานในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตราของพระราชทานยังไม่สามารถข้อมติเส้นไหมให้ผ่านการรับรองมาตรฐาน (สีตก) ทั้งยังขาดความเข้าใจใน

หลักเกณฑ์การตรวจสอบรับรองมาตรฐานฯ ทำให้สัดส่วนระหว่างผ้าที่ผ่านการรับรองมาตรฐานตรา
นกยูงพระราชทานน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณผ้าที่เกษตรกรผลิตได้ทั้งหมด (ระบบสารสนเทศการ
บริหารจัดการโครงการกรมหม่อนไหม, 2565)

ตารางที่ 2.4 ผลการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานปีงบประมาณ 2563
(ตุลาคม 2562 - กันยายน 2563)

ชนิด	ผ้าที่ผ่านการรับรอง (เมตร)	ผ้าที่ไม่ผ่านการรับรอง (เมตร)	รวม (เมตร)
ตรานกยูงพระราชทานสีทอง	360.19	2.00	362.19
ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน	276.10	0	276.10
ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน	18,702.93	2,028.50	20,731.43
ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว	0	0	0
รวม (เมตร)	19,339.22	2,030.50	21,369.72

ที่มา: ฐานข้อมูลการรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน (2564)

จากตารางที่ 2.4 ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์ ได้ดำเนินการตรวจสอบรับรอง
มาตรฐานการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เดือนตุลาคม
2562 - กันยายน 2563) พบว่าเกษตรกรยื่นคำขอการตรวจรับรองมาตรฐานฯ มีผลการตรวจรับรองทั้งสิ้น
จำนวน 21,369.72 เมตร แบ่งเป็นผ้าที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน จำนวน 19,339.22 เมตร (ร้อยละ 90.49) และผ้าที่
ไม่ผ่านการรับรองตามข้อกำหนดมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน จำนวน 2,030.50 เมตร (ร้อยละ 9.51)
(ฐานข้อมูลการรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน, 2564)

ตารางที่ 2.5 ผลการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานปีงบประมาณ 2564
(ตุลาคม 2563 - กันยายน 2564)

ชนิด	ผ้าที่ผ่านการรับรอง (เมตร)	ผ้าที่ไม่ผ่านการรับรอง (เมตร)	รวม (เมตร)
ตรานกยูงพระราชทานสีทอง	218.97	0	218.97
ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน	220.50	4.35	224.85
ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน	19,350.45	838.20	20,188.65
ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว	0	0	0
รวม (เมตร)	19,789.92	842.55	20,632.47

ที่มา: ฐานข้อมูลการรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน (2564)

จากตารางที่ 2.5 ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์ ได้ดำเนินการตรวจสอบรับรองมาตรฐานการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เดือน ตุลาคม 2563 - กันยายน 2564) พบว่าเกษตรกรยื่นคำขอการตรวจรับรองมาตรฐานฯ มีผลการตรวจรับรองทั้งสิ้น จำนวน 20,632.47 เมตร แบ่งเป็นผ้าที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน จำนวน 19,789.92 เมตร (ร้อยละ 95.91) และผ้าที่ไม่ผ่านการรับรองตามข้อกำหนดมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน จำนวน 842.55 เมตร (ร้อยละ 4.09) (ฐานข้อมูลการรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน, 2564)

ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์ ได้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ซึ่งเป็น โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ในปี 2564 โดยมีกรมหม่อนไหมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน โดยมีการจัดอบรมความรู้ ด้านการผลิตและการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานแก่กลุ่มเกษตรกร

ผลจากการสนับสนุนการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่ม ในปีงบประมาณ 2564 พบว่าเกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาวิธีการฟอกย้อมสีเคมี/สีธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง เกษตรกรสามารถจำหน่ายผ้าไหมได้ในราคาที่เพิ่มขึ้น จากเดิมราคาฝืนละ 1,200 – 1,300 บาท เป็นฝืนละประมาณ 1,500 – 2,000 บาท ทั้งนี้ ราคามีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลวดลาย และวิธีการทอผ้าไหม ส่วนด้านการตลาด นอกจากจะจำหน่ายภายในหมู่บ้าน ยังมีการขยายช่องทางการตลาดในรูปแบบออนไลน์ เช่น Line และ Facebook ของสมาชิกเกษตรกร ซึ่งปัจจุบันถือว่าได้รับความนิยม มีการสั่งจองเข้ามาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้ใช้หรือผู้ซื้อผ้าไหม ยังมั่นใจในคุณภาพจากการรับรองมาตรฐานผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ซึ่งจะทำให้ผ้าไหมของไทยเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นในอนาคต (ระบบสารสนเทศการบริหารจัดการ โครงการกรมหม่อนไหม, 2565)

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ การสื่อสารและการส่งเสริมการเกษตร

ลีโนซุซ ครูทเมือง แส่นเสริม (2563, น.11-11) รายงานว่า ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้หรือประสงค์อยากจะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิด

5.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's needs hierarchy theory)

5.1.1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) คือความต้องการที่มีอำนาจมากที่สุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ เครื่องนุ่งห่ม ความพึงพอใจที่ได้รับในขั้นนี้ทำให้เกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่า นั่นคือ มนุษย์มีความต้องการด้านร่างกายเหนือความต้องการด้านอื่น ๆ

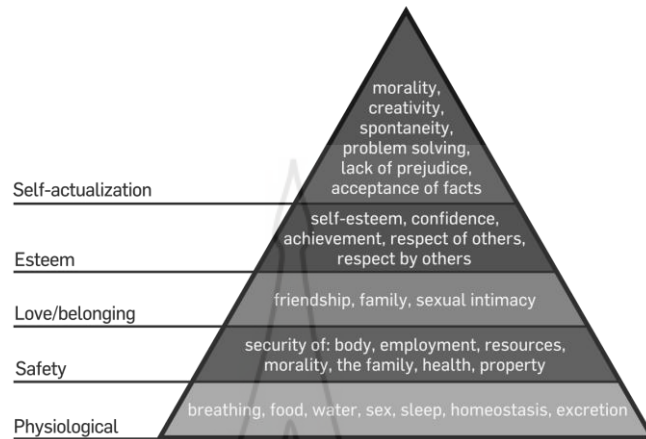
5.1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) คือความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลน หมายถึงความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในอาชีพ ในชีวิต และสุขภาพ การสนองต่อความต้องการนี้ เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

5.1.3 ความต้องการความรักและการเข้าพวกเข้าหมู่ (Love and Belongingness Need) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม การได้รับความรักและการยอมรับจากคนอื่นเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ถ้าขาดสิ่งนี้ไปอาจเป็นสาเหตุความคับข้องใจขึ้นได้

5.1.4 ความต้องการการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem Needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างความเชื่อมั่นตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ มีความเชี่ยวชาญ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองแลเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูงงานที่ทำทนาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ

5.1.5 ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด

มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน

ภาพที่ 2.2 ลำดับขั้นแห่งความต้องการของมนุษย์ (hierarchy of human needs)

สรุปได้ว่า จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ที่กล่าวมาข้างต้นคือ ความต้องการของมนุษย์ คือความอยากได้อะไรที่มีที่สิ้นสุด เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ก็เกิดแรงขับภายในร่างกาย จึงทำให้เกิดความอยากได้ ในสิ่งที่ได้รับการกระตุ้น และเมื่อได้รับการตอบสนอง จนกระทั่งเกิดความพึงพอใจ และอยู่ในภาวะสมดุล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดตัวแปรความต้องการการส่งเสริม ได้แก่ ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม ความต้องการความรู้ และความต้องการการสนับสนุน

5.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสื่อสาร

กะรัต เทพศิริ (2556) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อสาร กระบวนการสื่อสารนั้นประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วนเป็นอย่างน้อย คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งมีรายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) **Sender (S) หรือผู้ส่งสาร** เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการสื่อสาร คือ บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความคิด ความต้องการ ความตั้งใจที่จะส่งข้อมูลข่าวสาร อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ทศนคติ ความเชื่อ และอื่น ๆ ไปยังผู้รับสาร เพื่อก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้รับสาร ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งในแง่ของการเป็นผู้เลือกข้อมูลข่าวสารที่จะถ่ายทอดไป การเลือกวิธีการ และช่องทางที่จะทำให้อาสาไปถึงผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับใดระดับหนึ่ง หรือด้านใด

ด้านหนึ่งกับบุคคลที่เป็นผู้รับสาร เช่น ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้หรือความรู้ การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทักษะคิด และพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มคน หรือสังคม

2) Message (S) หรือสาร หมายถึงข้อมูล ข่าวสาร เนื้อหา ความรู้สึกนึกคิด หรือความรู้สึก ที่ผู้ส่งสารได้เข้ารหัสออกมาเป็นสัญญาณ รวมไปถึงวิธีการในการส่งสารเหล่านั้นไปยังผู้รับสารที่เป็นปลายทาง การที่ผู้ส่งสารจะเลือกใช้รหัสสารแบบใดนั้น ขึ้นกับระบบ สังคม วัฒนธรรม สภาพถิ่น ที่อยู่อาศัยของบุคคลผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าจะสามารถเข้าใจความหมายจากรหัสสารร่วมกันได้มากน้อยเพียงใด

3) Channel (C) หรือช่องทางการสื่อสาร หมายถึง ช่องทางหรือตัวกลางที่ส่งสารได้เข้ารหัสออกมาเป็นสัญญาณ รวมไปถึงวิธีการในการส่งสารเหล่านั้นไปยังผู้รับสารที่เป็นปลายทาง หรือหมายถึงประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ที่รับรู้ความหมายจากสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การสัมผัส และการลิ้มรส

4) Receiver (R) หรือผู้รับสาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ถอดรหัส (Decoder) สัญญาณที่ผู้ส่งสารได้ส่งมา ทั้งเป็นวจนภาษาและอวจนภาษา โดยผู้รับสารก็เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จ กล่าวคือ หากผู้รับสารมีเจตคติอยู่ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับผู้ส่งสาร จะส่งผลให้ระดับความสำเร็จของการสื่อสารสูงขึ้น ซึ่งในการสื่อสารทุกครั้งสิ่งที่ผู้ส่งจะต้องพิจารณาและคำนึงถึงอย่างมากคือผู้รับสาร

5.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

5.3.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2563 น.4-16) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการในการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนา รายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอกมี กินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบท ให้มีความมั่นคงและความมั่งคั่งในที่สุด เป็นกระบวนการศึกษาของระบบที่ต้องการให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร เพื่อพัฒนาความรู้ในการผลิตเพื่อให้ผลผลิตสูงสุด

วิรัช ungskะจันทร์ (2530) อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2563, น.4-17) ได้ขยายความหมายของการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะที่พิจารณาเป็นกระบวนการ ประกอบด้วยประเด็นเหล่านี้

- ช่วยเหลือเกษตรกรในการวิเคราะห์สถานการณ์ในอนาคตที่คาดหวังและปัจจุบันของเขา

ความรู้ที่มี

- ช่วยเหลือให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์
- เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาความเข้าใจที่ดีต่อปัญหา และช่วยในการสร้าง

- ช่วยเหลือเกษตรกรให้ได้มาซึ่งความรู้เฉพาะอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับคำตอบ ปัญหาเฉพาะและผลลัพธ์ของสิ่งดังกล่าว เพื่อจะได้สามารถกระทำในแนวทางเลือกที่เป็นไปได้

- ช่วยเหลือเกษตรกรในการคัดเลือก โดยความคิดเห็นของเขา ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับสถานการณ์ของเขา

- เพิ่มแรงจูงใจโดยการทดลองทางเลือกของเขา

- ช่วยเหลือเกษตรกรในการประเมินผลและปรับปรุงการสร้างความคิดเห็น และทักษะในการตัดสินใจ

สรุปได้ว่าการส่งเสริมการเกษตรเป็นการนำความรู้และวิทยาการที่ได้มาจากการค้นคิด และวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีองค์กรส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอด และแพร่กระจายความรู้ทั้งทางด้านเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือเกษตรกรในการแก้ไขปัญหา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน

5.3.2 หลักการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2563) ได้กล่าวถึง หลักการของงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในงานส่งเสริมการเกษตรยึดถือเป็นแนวทาง ปฏิบัติได้ดังนี้

- 1) การส่งเสริมการเกษตรควรเน้นกระบวนการให้การศึกษา
- 2) ยึดหลักการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน
- 3) พื้นที่เป้าหมายการส่งเสริมการเกษตรควรเน้นหนักพื้นที่ที่ด้อยพัฒนา
- 4) บุคคลเป้าหมายหลักของการส่งเสริมการเกษตรควรเป็นเกษตรกรที่มีที่

ทำกินขนาดเล็ก หรือเกษตรกรระดับรากหญ้า

- 5) สิ่งที่จะนำไปส่งเสริมควรเป็นสิ่งที่ประชาชนอย่างแท้จริงแก่กลุ่ม

บุคคลเป้าหมาย

- 6) การส่งเสริมการเกษตรต้องเริ่มจากการแก้ปัญหาหรือความต้องการร่วม
- 7) การดำเนินการต่าง ๆ ในชุมชน ควรเน้นการมีส่วนร่วมกับองค์กรภาค

ประชาชน

8) การวางแผนงานในระดับท้องถิ่น ควรยึดหลักการให้เกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินโครงการ

9) ควรชักจูงให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ

10) โครงการหรือกิจกรรมของงานส่งเสริม ควรคำนึงถึงศรัทธาความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีของบุคคลเป้าหมายและชุมชนให้มาก

11) เน้นการทำงานในรูปของกลุ่มหรือสถาบัน

12) การสร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน

13) กระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายเกิดความรู้สึกริक्तอยากเปลี่ยนแปลงหรือเกิดภาวะไม่สมดุลทางจิตใจ

14) ความสำเร็จของงานส่งเสริมการเกษตร ควรเน้นที่การทำให้บุคคลเป้าหมายสามารถช่วยเหลือตนเองได้

15) ควรกระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายรักษาพฤติกรรมที่ปฏิบัติได้ดีแล้วนั้นไว้ได้ ต่อเนื่องจนกว่าจะมีพฤติกรรมใหม่ที่ดีกว่าเข้ามาแทนที่

16) ยึดหลักการประสานและการมีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

17) หลักการที่สำคัญคือการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม เงื่อนไข สถานการณ์และกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมหรือชุมชนและตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.3.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2563, น. 4-37-41) ได้กล่าวถึงรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้

5.3.3.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไป

1) การส่งเสริมรูปแบบอย่างเป็นทางการ เป็นการส่งเสริมตามปกติของการทำงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในลักษณะวันต่อวันตามระเบียบทางราชการ เป้าหมายของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและครอบครัวในชนบท

2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน เป็นรูปแบบของระบบ มุ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ใกล้ชิดกับเกษตรกร โดยการเยี่ยมเยียน และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรและนำปัญหามาสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

3) การส่งเสริมการเกษตรโดยสถาบันการศึกษา เป็นการส่งเสริมในรูปแบบของการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย พบได้ทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ให้การศึกษาทางการเกษตร

5.3.3.2 รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก

1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรเฉพาะอย่าง การส่งเสริมรูปแบบนี้เป็นการมุ่งการผลิตเป็นสำคัญ โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียวการส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้าการตลาด และราคาของสินค้าเป็นเป้าหมายสำคัญ

2) การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการสนับสนุนประสิทธิภาพโดยการเรียนรู้และปฏิบัติโดยกลุ่มเกษตรกร การส่งเสริมเกิดจากความต้องการของเกษตรกรผ่านกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะมุ่งการเพิ่มผลผลิตและการบริโภค ตลอดจนทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบท การวางแผนโครงการส่งเสริมดำเนินการโดยองค์กรท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำความสำเร็จของรูปแบบนี้สามารถวัดได้จากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

3) การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ การส่งเสริมในรูปแบบนี้มุ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการพัฒนา ที่สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาอันสั้น การส่งเสริมจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานภาครัฐ การใช้ทรัพยากรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาจากต่างประเทศ ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาสั้นเท่านั้น

4) การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่มุ่งใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายใหญ่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบนี้คือการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตจากผลการวิจัยที่เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของเกษตรกรตามสภาพระบบการผลิตในท้องถิ่นนั้น ๆ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะระบบฟาร์มสูง และการลงทุนค่าใช้จ่ายสูง การวัดความสำเร็จ วัดจากการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรจากโครงการส่งเสริม

5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่าย วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะดำเนินการดูแลควบคุมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ร่วมกัน ความสำเร็จของโครงการส่งเสริมในรูปแบบนี้สามารถวัดได้จากความสนใจและปรารถนาเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

5.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2563, น.41-47) ได้ให้ความหมายวิธีการส่งเสริมการเกษตรว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการนำความรู้ วิธีการและ เทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร ในลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจเป็นวิธีสอน สาธิต ฝึกอบรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกร เกิดการรับรู้ ความสนใจ ใฝ่ตรง ทดลองทำ และนำไปปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี ปัจจัยเงื่อนไขประกอบของแต่ละวิธี หรือเรียกว่าเทคนิควิธีและยังมีปัจจัยของผู้ถ่ายทอดด้วยจึงจะ สามารถวัดประสิทธิภาพของแต่ละวิธีได้ สามารถแบ่งวิธีการส่งเสริมการเกษตรได้ดังนี้

5.4.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล การส่งเสริมการเกษตรแบบ รายบุคคล เป็นการเผยแพร่ข่าวสารความรู้แก่ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเป็นแบบเพียงบุคคลเดียว การ ส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้สามารถทำให้นักส่งเสริมการเกษตรมีความใกล้ชิดกับเกษตรกร สามารถทราบถึงปัญหาของเกษตรกร ซึ่งหากเป้าหมายเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือผู้ที่เกษตรกรเชื่อถือและ นิยมปฏิบัติตาม การส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้จะได้ประโยชน์มาก อย่างไรก็ตามการส่งเสริม การเกษตรในลักษณะนี้ส่งเสริมได้น้อยราย ดังนั้น นักส่งเสริมจึงควรสร้างเครือข่าย หรือสร้างผู้นำ ให้เกิดขึ้นจากการส่งเสริม การเกษตรในรูปแบบนี้จากลักษณะการส่งเสริมการเกษตรแบบ รายบุคคลมีวิธีการส่งเสริม ดังนี้

1) การเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ นา เป็นการส่งเสริมโดยนักส่งเสริมเดินทาง ไป พบปะเยี่ยมเยียนเกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมายที่บ้านและไร่ นา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ความคุ้นเคยกับเกษตรกรและครอบครัวของเกษตรกรกับการตอบปัญหาและให้ความรู้ทางเกษตร การติดตามงานที่แนะนำให้ปฏิบัติทำให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปรับปรุง

2) เกษตรกรมาติดต่อที่สำนักงาน เป็นการให้บริการแก่เกษตรกรที่มาติดต่อที่ สำนักงานเพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยกับนักส่งเสริมเพื่อขอรับบริการต่าง ๆ สอบถามปัญหาข้อแนะนำ เอกสารต่าง ๆ ข้อดีของการส่งเสริมวิธีนี้คือ ประหยัดเวลาในเดินทางไปเยี่ยมเยียนของนักส่งเสริม แต่จะไม่พบเห็นสภาพจริงในไร่นาของเกษตรกร

3) การติดต่อทางจดหมาย เกษตรกรที่มีข้อคำถาม ข้อสงสัย เขียนจดหมายมา สอบถามนักส่งเสริม และนักส่งเสริมจะตอบจดหมายของเกษตรกร ข้อดีของวิธีการนี้คือ เกษตรกร สามารถเก็บเอกสารหรือคำแนะนำของนักส่งเสริมไว้ใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป แต่มี ข้อจำกัดใน ความสามารถตอบจดหมายของนักส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งการค้นหาข้อมูลที่ตรงกับความ ต้องการของเกษตรกร

4) การติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นการส่งเสริมที่มีความสะดวก ซึ่งปัจจุบันการ ใช้โทรศัพท์มีการให้บริการที่สะดวกมากขึ้น เกษตรกรสามารถใช้โทรศัพท์สอบถามปัญหาและ

ขอรับ บริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากนักส่งเสริมในเรื่องที่เกษตรกรให้ความสนใจ สำหรับข้อจำกัดคือ ระบบโทรศัพท์ยังอาจไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ทำให้ไม่สามารถติดต่อทางโทรศัพท์ได้

5) การติดต่อทางบริการข้อความสั้นจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นการให้บริการ ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผ่านทางเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ลักษณะการ ใช้งานจะคล้ายกับการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แต่จะส่งข้อความได้ไม่เกิน 160 ตัวอักษรผ่านทาง โทรศัพท์มือถือ

6) บริการข้อความสื่อผสมผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นเทคโนโลยีที่ทำให้โทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถรับส่งข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ โดยเป็นข้อความพร้อมเสียง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรได้แต่มีข้อจำกัดคือการเสียค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น ทั้งในตัว ของโทรศัพท์และค่าบริการของเครือข่าย

7) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เป็นการส่งข้อความหรือข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น ๆ ผ่านทางคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เหมือนกับการส่งจดหมายแต่อยู่ในรูปแบบของสัญญาณข้อมูลที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักส่งเสริมสามารถผลิตสื่อให้ความรู้การทำการเกษตรด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิชาการ รูปภาพ วิดีโอ เพื่อสื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจโดยบันทึกเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์แนบส่งไปให้เกษตรกรได้ อย่างรวดเร็ว

5.4.2 การส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มบุคคล เป็นการถ่ายทอดความรู้การสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างนักส่งเสริมกับกลุ่มเกษตรกรที่เป็นบุคคลเป้าหมายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่มากเกินไปจนนับจำนวนไม่ได้ ซึ่งเป็นการลดข้อจำกัดของการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคลที่ใช้เวลาและงบประมาณมาก แต่ได้เป้าหมายจำนวนน้อย มีรายละเอียด ดังนี้

1) การประชุมกลุ่มเกี่ยวกับการส่งเสริม เป็นการประชุมที่มีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีการจัด เฉพาะกลุ่มอาชีพ กลุ่มคนทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มยุวเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2) การสาธิต เป็นวิธีการส่งเสริมที่นิยมใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากทำให้เกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายได้มีความเข้าใจได้มากขึ้นกว่าประชุมบรรยาย เนื่องจาก ได้สัมผัส กับของจริง สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือการสาธิต วิธีการสาธิตผล และการจัดงานวันสาธิต

3) *ทัศนศึกษา* เป็นการนำกลุ่มบุคคลออกไปศึกษากิจกรรมต่าง ๆ นอกสถานที่ หรือฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกษตรกรมีความสนใจ

4) *การจัดงานวันเกษตรกร* เป็นการจัดงานในสถานที่ที่คนกลุ่มใหญ่สามารถร่วมกันได้ เพื่อศึกษาหาความรู้ในด้านการเกษตร การชมนิทรรศการทางการเกษตรในด้านต่าง ๆ การสัมมนาทางวิชาการและอาจมีกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้นเพื่อการจูงใจและการสร้างความสนใจให้แก่ผู้เข้าร่วมชมงาน

5.4.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชนที่นิยมใช้สามารถจำแนกออกได้เป็นประเภทสื่อที่ใช้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเสียง สื่อภาพและเสียง และประเภทสื่อกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1) *สื่อสิ่งพิมพ์* หมายถึง สิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาความรู้ด้านการเกษตรที่มีจุดเด่นน่าสนใจ โดยมีเป้าหมายเป็นเกษตรกรหรือบุคคลที่สนใจด้านการเกษตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ความรู้กระตุ้นให้เกิดความสนใจและนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งตัวเกษตรกรเองและครอบครัว

2) *วิทยุกระจายเสียง* เป็นสื่อสารมวลชนที่ได้รับความนิยมจากประชาชนมาก เนื่องจากสามารถรับฟังได้อย่างกว้างขวาง สามารถเสนอข่าวสารความรู้ความบันเทิงออกไปอย่างรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลได้เป็นอย่างดี นักส่งเสริมสามารถจัดรายการ วิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ความรู้ข่าวสารการเกษตรการตลาด ราคาสินค้าเกษตรการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเกษตรและการจัดรายการความรู้ในทางเกษตรเพื่อเกษตรกร

3) *โทรทัศน์* เป็นสื่อสารมวลชนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญในปัจจุบัน การรับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ไม่ได้เป็นข้อจำกัด เนื่องจากสามารถรับสัญญาณได้เกือบทั่วประเทศ

4) *ภาพยนตร์* เป็นวิธีการที่สามารถกระตุ้นความสนใจและเปลี่ยนเจตคติของบุคคลเป้าหมายได้เร็วขึ้น ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้ชมได้เห็นภาพและเสียง เป็นสื่อที่เสนอข้อเท็จจริงได้อย่างน่าสนใจและเข้าใจง่ายใช้เวลาน้อยและเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้มาก

5) *นิทรรศการ* เป็นการจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ หรือการใช้อุปกรณ์เพื่อการถ่ายทอด การเผยแพร่ เพื่อจุดมุ่งหมายการให้ความรู้แก่ เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจทั่วไป เป็นวิธีการส่งเสริมเพื่อให้ความรู้ เผยแพร่และแสดงผลงานทางด้านวิชาการ

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตรเป็นการถ่ายทอดความรู้การเกษตรให้แก่เกษตรกร เพื่อต้องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร โดยการเลือกใช้วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม สำหรับเป็นช่องทางการส่งผ่านความรู้ไปสู่เกษตรกรและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ ขายผลผลิตได้ราคา ทำให้ครอบครัวของเกษตรกรมีฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรด้านความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม คือ 1) การส่งเสริมแบบรายบุคคล ได้แก่ การเยี่ยมเยียนรายบุคคล การพบเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง การติดต่อเจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์ 2) การส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล ได้แก่ การทัศนศึกษาดูงาน การจัดทำกลุ่มสาธิต/แปลงเรียนรู้ การจัดอบรมและฝึกปฏิบัติ และการทำศูนย์เรียนรู้ 3) การส่งเสริมแบบมวลชน ได้แก่ การทำเอกสารทางวิชาการ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิทยุ การเผยแพร่ทางโทรทัศน์ การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต และการจัดนิทรรศการ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน พบว่ามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อความต้องการดังนี้

6.1 สภาพพื้นฐาน

6.1.1 เพศ

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ร้อยละ 99.6 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ จิตรลดา แก้วมงคล และคณะ (2559, น.67-74) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทอผ้าไหม เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ นิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงไหมของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรร้อยละ 95.1 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ เมธวีดี พยัมประ โคน และคณะ (2558, น.94-105) ศึกษาผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.09 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ บุญกนิศา มาคง และคณะ (2556, น.1-14) ศึกษาการจัดการการผลิตไหมของเกษตรกรเพื่อพัฒนาการผลิตไหม ของเกษตรกรทั่วประเทศ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ บัวแก้ว โกลมนาค และคณะ (2556, น.1-13) ศึกษาสภาพการปลูกหม่อน

เลี้ยงไหมและการตลาดผลิตภัณฑ์ไหมของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ส่วนจักรพันธ์ พรหมเกียง และคณะ (2562, น.52-63) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติตาม แนวเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกหม่อน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายซึ่งไม่สอดคล้องกับผู้ใด

6.1.2 อายุ

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.6 ปี ส่วน จักรพันธ์ พรหมเกียง และคณะ (2562, น.52-63) พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 49 ปี สอดคล้องกับจิตรลดา แก้วมงคล และคณะ (2559, น.67-74) พบว่าผู้ทอผ้าไหม ร้อยละ 36.90 มีอายุ ระหว่าง 41 – 50 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับนิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 59 ปี ส่วนเมธวีดี พยัมประ โคน และคณะ (2558, น.94-105) พบว่า สถานภาพ ทัวไปของช่างทอ ร้อยละ 25.24 อายุ 61 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 20.39 อายุ 51 - 55 ปี สอดคล้อง กับ บัวแก้ว โกมลนาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี อายุเฉลี่ย 50.09 ปี สอดคล้องกับ บุญกนิสา มากง และคณะ (2556, น.1-14) พบว่า เกษตรกรมีอายุ เฉลี่ย 53.7 ปี

6.1.3 ระดับการศึกษา

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 79.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ จิตรลดา แก้วมงคล และคณะ (2559, น.67-74) พบว่าผู้ทอผ้าไหม ร้อยละ 85.20 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับนิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวนร้อยละ 51.3 สอดคล้องกับ บุญกนิสา มากง และคณะ (2556, น.1-14) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้น ประถมศึกษา สอดคล้องกับ บัวแก้ว โกมลนาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จักรพันธ์ พรหมเกียง และคณะ (2562, น.52-63) รายงาน ผลการวิจัยว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผู้ใด

6.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) รายงานว่า เกษตรกรมีสมาชิก ในครัวเรือนเฉลี่ย 4.8 คน สอดคล้องกับนิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.7 คน

6.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม

6.2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร

จักรพันธ์ พรหมเกียง และคณะ (2562, น.52-63) รายงานว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกหม่อนตามแนวเกษตรดีที่เหมาะสม ซึ่งไม่สอดคล้องกับนิชานันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.4 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส ส่วนบัวแก้ว โกมลนาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

6.2.2 การได้รับข้อมูลข่าวสาร

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.2 ได้รับความรู้เรื่องการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับจักรพันธ์ พรหมเกียง และคณะ (2562, น.52-63) พบว่าเกษตรกรรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวเกษตรดีที่เหมาะสมจากเพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนบัวแก้ว โกมลนาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่มาของข้อมูลที่เป็นสื่อบุคคลระดับปานกลาง แหล่งที่มาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม สมาชิกผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และในระดับน้อยที่สุด จากเจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่น ผู้นำท้องถิ่น

6.2.3 ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

บุญกนิศา มาคง และคณะ (2556) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไหมเฉลี่ย 14.8 ปี ส่วน จิตรลดา แก้วมงคล และคณะ (2559, น.67-74) พบว่าผู้ทอผ้าไหม ร้อยละ 68.30 มีประสบการณ์ในการทอผ้าไหม 10 – 20 ปี ซึ่งสอดคล้องกับนิชานันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การเลี้ยงไหม เฉลี่ย 19.3 ปี ส่วน

6.2.4 การได้รับการฝึกอบรม

บัวแก้ว โกมลนาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมส่วนใหญ่ได้ร่วมประชุม ฝึกอบรม และดูงาน จำนวน 2 ครั้ง ส่วน เมธวดี พยัมประโคน และคณะ (2558, น.94-105) รายงานว่า เกษตรกรร้อยละ 100 ได้รับการอบรมจากภาครัฐ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นิชานันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรทุกรายได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องไหม เฉลี่ย 4.5 ครั้ง และ อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จำนวน 3 ครั้ง

6.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

6.3.1 แรงงานในครัวเรือน

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า จำนวนแรงงานเกษตรกรในครัวเรือน เฉลี่ย 3.1 คน ส่วนนิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 4.3 คน ส่วนบุญกัญนิสา มาคง และคณะ (2556) พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน สอดคล้องกับ บัวแก้ว โกลมณาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า แรงงานในครัวเรือน มีจำนวน 2 คน

6.3.2 รายได้รวมภาคการเกษตร

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรมีรายได้รวมจากภาคการเกษตร เฉลี่ย 96,735.99 บาท/ปี ส่วนนิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรรายได้จากภาคการเกษตร เฉลี่ย 126,086.73 บาท/ปี และบัวแก้ว โกลมณาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากภาคการเกษตร เฉลี่ยปีละ 80,528 บาท

6.3.3 รายได้จากการประกอบอาชีพหม่อนไหม

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.5 มีการแปรรูปผลผลิตไหมด้วยการทอผ้า มีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไหมเฉลี่ย 14,940.48 บาท/ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ส่วนจักรพันธ์ พรหมเกียง และคณะ (2562, น.52-63) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกหม่อนเฉลี่ย 39,038 บาทต่อปี สอดคล้องกับนิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า เกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไหม เฉลี่ย 30,754.87 บาท/ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับบัวแก้ว โกลมณาค และคณะ (2556, น.1-13) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยเฉลี่ยเพียง 9,691.06 บาทต่อปี

6.4 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/ลักษณะที่การผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน

ศุภวรรณ ทิทา และคณะ (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคที่ซื้อผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานจากผู้ผลิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และชัยภูมิ ปี 2561 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ได้แก่ เป็นผ้าที่มีความทนทานของสีต่อแสงและต่อการซัก เป็นผ้าไหมที่ไม่ตกสี และเป็นผ้าไหมแท้ ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานการรับรองผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน โดยมีขั้นตอนการทดสอบการตกสีจากผ้า ตรวจสอบชนิดเส้นใยที่นำมาทอ ความสม่ำเสมอของคุณภาพ เนื้อผ้า สี และลวดลายผ้า เพื่อจะได้ผ้าที่มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานกำหนด (กรมหม่อนไหม, 2557)

6.5 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตราขนกยุงพระราชทาน

จิตรลดา แก้วมงคล และคณะ (2559, น.67-74) พบว่า ส่วนใหญ่พบปัญหาด้าน วัตถุประสงค์ การลงทุน การจ้างแรงงาน และด้านกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ส่วนนิชานันท์ กงทวี และคณะ (2559, น.631-638) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ขาดแคลนแรงงาน การคมนาคมไม่สะดวก ขาดตลาดรองรับผลผลิตไหม และการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานไม่ทั่วถึง ส่วนจักรพันธ์ พรหมเที่ยง และคณะ (2562, น.52-63) พบว่าเกษตรกรขาดความเข้าใจเนื้อหา หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล

6.6 ความต้องการการส่งเสริม

อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรต้องการรูปแบบ การส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมใน 3 ด้าน ในระดับมาก ได้แก่ ด้านรูปแบบการส่งเสริม รายบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเกษตรกร ความต้องการด้านรูปแบบการส่งเสริมส่งเสริมรายกลุ่ม ระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การทัศนศึกษาดูงาน การฝึกอบรมเกษตรกรในพื้นที่ และการสาธิตฯ และความต้องการด้านรูปแบบการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับมาก ได้แก่ การแจกคู่มือการปลูก หม่อน และความต้องการระดับน้อย จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การแจกแผ่นพับใบปลิว และ วิทยุกระจายเสียง

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาวิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยไทยตราขนกยุงพระราชทาน พบว่า งานวิจัยดังกล่าว ได้ ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สภาพทางสังคม จำนวนแรงงานในอาชีพ รายได้จากภาคการเกษตร รายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตรา ขนกยุงพระราชทาน ปัญหาของเกษตรกร โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำตัวแปรดังกล่าวมากำหนด กรอบการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ จากที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ และจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีตัวแปรที่สำคัญในการศึกษาการวิจัย สามารถนำมากำหนดวิธีการวิจัย โดยกำหนดวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยฯ ซึ่งมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ เกษตรกรที่ยื่นคำขอการตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ประจำปี 2564 จำนวนทั้งสิ้น 1,010 ราย (ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ ทาโร ยามานะ (ปธาน สุวรรณมงคล, 2562) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.08 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 ราย ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในที่นี้กำหนดที่ระดับ 0.08)

แทนค่า

$$n = \frac{1,010}{1 + 1,010(0.08)^2}$$

$$n = \frac{1,010}{1 + 1,010(0.0064)}$$

$$n = \frac{1,010}{1+6.464}$$

$$n = \frac{1,010}{7.464}$$

$$n = 135.31 \approx 136$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกของผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 136 ราย

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจำนวน 136 ราย จากจำนวนประชากรทั้งหมดจำนวน 1,010 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กำหนดคำถาม คำตอบ ให้เลือก โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายปิดมีคำตอบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบ และคำถามปลายเปิดให้เติมคำในช่องว่าง โดยการกำหนดตัวแปรที่ต้องการถามในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) *สภาพทางสังคม* ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

2) *สภาพทางเศรษฐกิจ* ได้แก่ จำนวนแรงงานอาชีพด้านหม่อนไหมในครัวเรือน รายได้รวมภาคการเกษตร และรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม

ตอนที่ 2 *ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/ลักษณะที่ การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน* ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัด

สุรินทร์ ประกอบด้วยลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ ถูก หรือ ผิด จำนวนทั้งหมด 15 ข้อ วัดความรู้ข้อกำหนด/หลักเกณฑ์เรื่องพันธุ์ใหม่ วิธีการสาวไหม การฟอกย้อมสีและการตรวจสอบทดสอบการตกสี วิธีการทอ แหล่งผลิต และการออกไปรับรอง/การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ มีการกำหนดคะแนนเป็น 2 ระดับ คือ ให้คะแนนข้อถูก เท่ากับ 1 คะแนน ข้อผิด เท่ากับ 0 คะแนน

ตอนที่ 3 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิต ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน เช่น ปัญหาด้านความรู้ในการผลิต ด้านการส่งเสริมการผลิต ด้านปัจจัยการผลิต การตลาด และด้านความรู้ เป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกคำตอบเกี่ยวกับด้านปัญหา และคำถามแบบปลายเปิดให้เติมข้อความ คำถามมีลักษณะเป็น 5 ระดับของปัญหา แต่ละระดับมีคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน คือ ระดับปัญหามากที่สุด
- 4 คะแนน คือ ระดับปัญหามาก
- 3 คะแนน คือ ระดับปัญหาปานกลาง
- 2 คะแนน คือ ระดับปัญหาน้อย
- 1 คะแนน คือ ระดับปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม เช่น การส่งเสริมแบบรายบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน ความต้องการด้านความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน เช่น ความรู้ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม การสาวไหม การออกแบบลวดลาย การมัดหมี่ การย้อมสี การทอผ้าไหม การจำหน่าย/ช่องทางตลาด และความต้องการการสนับสนุน เช่น ปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุน เป็นลักษณะคำถามปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน คือ ระดับความต้องการมากที่สุด
- 4 คะแนน คือ ระดับความต้องการมาก
- 3 คะแนน คือ ระดับความต้องการปานกลาง
- 2 คะแนน คือ ระดับความต้องการน้อย
- 1 คะแนน คือ ระดับความต้องการน้อยที่สุด

2.3 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในลักษณะการใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์สมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.3.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่จะศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน และศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์จากงานวิจัยของผู้ทำงานวิจัยเกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิด

2.3.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการศึกษา

2.3.3 ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม จากงานวิจัยของผู้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

2.3.4 จัดทำแบบสัมภาษณ์ ให้สอดคล้องปัญหางานวิจัย วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดงานวิจัย

2.4 การทดสอบเครื่องมือ

2.4.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้น สามารถวัดได้ตรงตามความต้องการ และครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา และให้คำแนะนำเพิ่มเติม จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ถูกต้องและสมบูรณ์

2.4.2 การตรวจสอบความตรง (Validity) เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดได้ตรงตามความต้องการและครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาหรือไม่ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำการวิจัยจำนวน 3 ท่าน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยการหาค่า IOC มีการตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

ผลการหาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.95 ถือได้ว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความตรงในระดับใช้ได้

2.4.3 การตรวจสอบความเที่ยงของข้อมูล โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปทดสอบกับ

เกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ภายใต้โครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจของเกษตรกร ความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ด้วยการคำนวณหาค่า Cronbach Alpha แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขก่อนจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้สัมภาษณ์จริง โดยค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 – 1.00 หมายถึง ค่ายิ่งใกล้ 1.00 มากเท่าใด ความเชื่อมั่นสูงขึ้นไปตามเท่านั้น โดยมีเกณฑ์วัดระดับความเชื่อมั่น ดังนี้ (วัฒนา สุนทรชัย และ วนิดา คูชัยสิทธิ์, 2558)

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์วัดระดับความเชื่อมั่น

ความเชื่อมั่น	การแปลค่า
0.90 ขึ้นไป	ดีมาก
0.80 – 0.89	ดี
0.70 – 0.79	ยอมรับได้
0.60 – 0.69	ยังน่าสงสัย
0.50 – 0.59	ค่อนข้างรับไม่ได้
น้อยกว่า 0.50	รับไม่ได้

ที่มา: วัฒนา สุนทรชัย และ วนิดา คูชัยสิทธิ์ (2558, น.13-25)

การคำนวณหาค่า Cronbach Alpha ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ ได้ค่า alpha ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.76 (ค่าความเชื่อมั่นระดับยอมรับได้)

ตอนที่ 3 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ ปัญหาได้ค่า alpha ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.87 (ค่าความเชื่อมั่นระดับดี)

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร จังหวัดสุรินทร์ ได้ค่า alpha ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.91 (ค่าความเชื่อมั่นระดับดีมาก)

ซึ่งหมายความว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นในแต่ละตอนสำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อถือได้ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จนถึงระดับดีมาก สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยการแจกแบบสอบถามแก่เกษตรกร สมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 ราย ตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2565 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวม ดังนี้

3.2.1 เตรียมการสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

- 1) กำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล โดยการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล
- 2) จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ปากกา

ดินสอ ยางลบ

- 3) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ข้อมูลเกษตรกรตามแผนที่กำหนดไว้

3.2.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และจะทำอะไร ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รู้จักกับผู้สัมภาษณ์ก่อนการเริ่มต้น เพื่อสร้างความเป็นกันเองและให้ความไว้วางใจ

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน

3.2.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์

1) การทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างก่อนจะสิ้นสุดการสัมภาษณ์

2) กล่าวขอบคุณ ผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการจัดอันดับ (Ranking) ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ใช้วิธีวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/ลักษณะ การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ กำหนด 5 ชั้น จากค่าคะแนนที่ตอบถูกต้อง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{15-1}{5} \\ &= \frac{14}{5} = 2.80 \approx 3 \end{aligned}$$

ระดับคะแนน	13 – 15 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้ในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน	10 – 12 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้ในระดับมาก
ระดับคะแนน	7 – 9 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	4 – 6 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้ในระดับน้อย
ระดับคะแนน	1 – 3 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ การแปลความหมายระดับปัญหาของการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ ด้วยวิธีการนำค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย ในแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงระดับปัญหา} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนน้ำหนักเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

$$\begin{aligned} 4.21 - 5.00 &= \text{มีปัญหาในระดับมากที่สุด} \\ 3.41 - 4.20 &= \text{มีปัญหาในระดับมาก} \\ 2.61 - 3.40 &= \text{มีปัญหาในระดับปานกลาง} \\ 1.81 - 2.60 &= \text{มีปัญหาในระดับน้อย} \\ 1.00 - 1.80 &= \text{มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด} \end{aligned}$$

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ การแปลความหมายของความ ต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ด้วยวิธีการนำค่าเฉลี่ยน้ำหนัก ในแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยกำหนดเกณฑ์จากคะแนน น้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงระดับความต้องการ} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนน้ำหนักเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

$$\begin{aligned} 4.21 - 5.00 &= \text{ระดับความต้องการมากที่สุด} \\ 3.41 - 4.20 &= \text{ระดับความต้องการมาก} \\ 2.61 - 3.40 &= \text{ระดับความต้องการปานกลาง} \\ 1.81 - 2.60 &= \text{ระดับความต้องการน้อย} \\ 1.00 - 1.80 &= \text{ระดับความต้องการน้อยที่สุด} \end{aligned}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

1.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพหม่อนไหม และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยฯ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	8	5.9
หญิง	128	94.1
2. อายุ		
40 ปี หรือน้อยกว่า	14	10.3
41 – 50 ปี	44	32.3
51 – 60 ปี	55	40.5
61 – 70 ปี	18	13.2
71 ปี หรือมากกว่า	5	3.7
ค่าต่ำสุด = 26 ปี ค่าเฉลี่ย = 52.21 ปี		
ค่าสูงสุด = 79 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.110		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 6	47	34.6
ประถมศึกษาปีที่ 4	31	22.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	24	17.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	14.7
ปริญญาตรีหรือมากกว่า	11	8.1
ไม่ได้รับการศึกษา	2	1.5
อนุปริญญา/ปวส.	1	0.7
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1 – 3 คน	55	40.5
4 – 6 คน	71	52.2
7 – 9 คน	10	7.3
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าเฉลี่ย = 3.98 คน		
ค่าสูงสุด = 9 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.537		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 136

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร		
ไม่เป็น	-	-
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	136	100
ลูกค้า ธ.ก.ส	92	67.6
กองทุนหมู่บ้าน	85	62.5
กลุ่มเกษตรกร	78	57.4
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	55	40.4
สหกรณ์การเกษตร	26	19.1
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	21	15.4
6. ช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมฯ	124	91.2
เพื่อนบ้าน	18	13.2
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	17	12.5
สื่อสิ่งพิมพ์	14	10.3
ญาติ พี่น้อง	9	6.7
ผู้นำชุมชน	5	3.7
7. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพหม่อนไหม		
น้อยกว่า 5 ปี	18	13.2
5 – 13 ปี	32	23.3
14 – 22 ปี	42	30.9
23 – 31 ปี	29	21.3
31 ปี ขึ้นไป	15	11.0
ค่าต่ำสุด = 1 ปี	ค่าเฉลี่ย = 18.61 ปี	
ค่าสูงสุด = 50 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.722	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 136

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
8. การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยฯ/ปี		
ไม่ได้รับการฝึกอบรม	67	49.3
ได้รับการฝึกอบรม	69	50.7
1 ครั้ง	27	19.9
2 ครั้ง	27	19.9
3 ครั้ง	15	11.0
ค่าต่ำสุด = 1 ครั้ง ค่าเฉลี่ย = 1.83 ครั้ง		
ค่าสูงสุด = 3 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.766		

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยุงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ มีผลการศึกษา ดังนี้

1. เพศ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 94.1 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 5.9 เป็นเพศชาย
2. อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 40.5 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.3 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 13.2 มีอายุระหว่าง 61 – 70 ปี ร้อยละ 10.3 มีอายุ 40 ปี หรือน้อยกว่า และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.7 อายุ 71 ปี หรือมากกว่า ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 52.21 ปี มีอายุน้อยที่สุด 26 ปี และอายุมากที่สุด 79 ปี
3. ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 34.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา ร้อยละ 22.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 17.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. ร้อยละ 14.7 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือมากกว่า ร้อยละ 1.5 ไม่ได้รับการศึกษา และร้อยละ 0.7 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. ตามลำดับ
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 - 6 คน รองลงมา ร้อยละ 40.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1- 3 คน และร้อยละ 7.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7 - 9 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน น้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 9 คน

5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร นอกเหนือจากการเป็นสมาชิกผู้ผลิตตรางูงพระราชทาน พบว่า ร้อยละ 100 เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร โดยแบ่งสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ ร้อยละ 67.6 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 62.5 เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 57.4 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 40.4 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 19.1 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 15.4 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตามลำดับ

6. ช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ) พบว่า ร้อยละ 91.2 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมฯ รองลงมา ร้อยละ 13.2 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 12.5 ได้รับข้อมูลจากข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 10.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 6.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากญาติ พี่น้อง และร้อยละ 3.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชน ตามลำดับ

7. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 30.9 มีประสบการณ์ระหว่าง 14-22 ปี รองลงมา ร้อยละ 23.3 มีประสบการณ์ 5-13 ปี ร้อยละ 21.3 มีประสบการณ์ 23-31 ปี ร้อยละ 13.2 มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี และร้อยละ 11.0 มีประสบการณ์ 31 ปีขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์เฉลี่ย 18.61 ปี ประสบการณ์ต่ำสุด 1 ปี และประสบการณ์สูงสุด 50 ปี

8. การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรางูงพระราชทาน/ปี พบว่าเกษตรกรร้อยละ 50.7 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหม โดยร้อยละ 19.9 ได้รับการฝึกอบรมจำนวน 1 ครั้ง และร้อยละ 19.9 ได้รับการฝึกอบรมจำนวน 2 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 11.0 ได้รับการฝึกอบรม จำนวน 3 ครั้ง ตามลำดับ โดยได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย จำนวน 1.83 ครั้ง ได้รับการฝึกอบรมต่ำสุด จำนวน 1 ครั้ง และได้รับการฝึกอบรมสูงสุด จำนวน 3 ครั้ง

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ได้แก่ จำนวนแรงงานอาชีพด้านหม่อนไหมในครัวเรือน รายได้ภาคการเกษตร และรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136		
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. จำนวนแรงงานด้านหม่อนไหมในครัวเรือน		
1 คน	82	60.3
2 คน	47	34.6
3 คน	6	4.4
4 คน	1	0.7
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าเฉลี่ย = 1.46 คน		
ค่าสูงสุด = 4 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.619		
2. รายได้รวมภาคการเกษตรต่อปี (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	16	11.8
20,001 – 60,000	43	31.6
60,001 – 100,000	36	26.5
100,001 – 130,000	9	6.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 130,001	32	23.5
ค่าต่ำสุด = 5,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 90,244.12 บาท		
ค่าสูงสุด = 280,000 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 59,848.335		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 136

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
3. รายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	57	41.9
10,001 – 35,000	33	24.3
35,001 – 70,000	32	23.5
70,001 – 105,000	5	3.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 105,001	9	6.6
ค่าต่ำสุด = 5,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 39,029.41 บาท		
ค่าสูงสุด = 300,000 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 54,189.372		

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหมในครัวเรือน รายได้รวมภาคการเกษตร และรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม ดังนี้

1. จำนวนแรงงานด้านหม่อนไหมในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 60.3 มีจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหม จำนวน 1 คน รองลงมา ร้อยละ 34.6 มีจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหม จำนวน 2 คน และ ร้อยละ 4.4 มีจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหม จำนวน 3 คน และร้อยละ 0.7 มีจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหม จำนวน 4 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหมในครัวเรือน เฉลี่ย 1.46 คน น้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 4 คน

2. รายได้รวมภาคการเกษตรต่อปี จากการศึกษาพบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 31.6 มีรายได้ภาคการเกษตรต่อปี จำนวน 20,001 - 60,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 26.5 มีรายได้จากภาคการเกษตรต่อปี จำนวน 60,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 23.5 มีรายได้จากภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 130,001 บาท ร้อยละ 11.8 มีรายได้จากภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาทและร้อยละ 6.6 มีรายได้จากภาคการเกษตรจำนวน 100,001 – 130,001 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้ภาคการเกษตรต่อปี เฉลี่ย จำนวน 90,244.12 บาท มีรายได้ภาคการเกษตรต่อปี ต่ำสุด จำนวน 5,000 บาท และมีรายได้ภาคการเกษตรสูงสุด จำนวน 280,000 บาท

3. รายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 41.9 มีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 24.3 มีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี จำนวน 10,001 – 35,000 บาท ร้อยละ 23.5 มีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี จำนวน 35,001 – 70,000 บาท ร้อยละ 6.6 มีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี มากกว่าหรือเท่ากับ 105,001 บาท และ ร้อยละ 3.7 มีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี จำนวน 70,001 – 105,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี เฉลี่ย จำนวน 39,029.41 บาท มีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี ต่ำสุด จำนวน 5,000 บาท และมีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหมต่อปี สูงสุด จำนวน 300,000 บาท

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานสีทอง ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว และ ข้อกำหนดการตรวจสอบกระบวนการผลิต และการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมฯ ตรานกยูงพระราชทาน	ค่าเฉลี่ย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ตรานกยูงพระราชทานสีทอง				
1. ผลิตโดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเท่านั้น	ถูก	131	96.3	1
2. ไหมพันธุ์เหลืองสระบุรี (เหลืองไพโรจน์) เป็นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน	ผิด	79	58.1	13
ค่าเฉลี่ย เส้นไหมพันธุ์เหลืองสระบุรี ไม่ใช่เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน เป็นพันธุ์ลูกผสม				

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 136

ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การ ผลิตผ้าไหมฯ ตรานกยูงพระราชทาน	คำเฉลย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
3. ทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวย ด้วยมือเท่านั้น	ถูก	127	93.4	3
4. สาวด้วยอุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่ เกิน 5 แรงม้า คำเฉลย สาวด้วยมือผ่านพงสาวลงภาชนะ เท่านั้น ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน	ผิด	99	72.8	11
5. สาวเส้นไหมด้วยมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน 5 แรงม้า	ถูก	99	72.8	11
6. ใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทย ปรับปรุงก็ได้	ถูก	127	93.4	3
7. ต้องทอด้วยกี่กระตุกเท่านั้น คำเฉลย ทอด้วยกี่กระทบหรือกี่กระตุกก็ได้ ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน	ผิด	100	73.5	10
8. ไม่กำหนดวิธีการทอ สามารถทอด้วยกี่ กระทบ กี่กระตุก ฯลฯ ได้ ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว	ถูก	123	90.4	6
9. สามารถใช้เส้นใยธรรมชาติอื่นหรือเส้นใย สังเคราะห์เป็นส่วนประกอบรอง การตรวจสอบกระบวนการผลิต	ถูก	110	80.9	9
10. ตรานกยูงพระราชทานทุกชนิด ย้อมได้ เฉพาะสีธรรมชาติเท่านั้น คำเฉลย ตรานกยูงพระราชทานทุกชนิด ย้อมได้ ทั้งสีธรรมชาติและสีเคมีที่ปลอดภัยต่อ สิ่งแวดล้อม	ผิด	78	57.4	14

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 136

ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมฯ ตรานกยุงพระราชทาน	คำตอบ	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
11. เกณฑ์การทดสอบการตกสี ของการย้อมสีธรรมชาติ สามารถตกสีจริงได้ในการทดสอบครั้งแรก	ถูก	112	82.4	8
12. ความสม่ำเสมอของสี ลวดลายผ้า ไม่ใช่เกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพ คำตอบ ความสม่ำเสมอของสี ลวดลายผ้า คือหนึ่งในเกณฑ์ตรวจสอบคุณภาพผ้าไหมไทยตรานกยุงพระราชทาน	ผิด	35	25.7	15
13. การผลิตผ้าไหมไทยตรานกยุงพระราชทานต้องมีสถานที่ผลิตจริงในประเทศไทยเท่านั้น	ถูก	124	91.2	5
14. กรมหม่อนไหมยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยุงฯ การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ	ถูก	122	89.7	7
15. ผู้บริโภคสามารถ ตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ทางเว็บไซต์ https://qsds.go.th/traceability/ QR Code	ถูก	131	96.3	1

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยุงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยุงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ทรานกยูงพระราชทานสีทอง เกษตรกรร้อยละ 96.3 มีความรู้ในประเด็นในการผลิตผ้าไหมไทยทรานกยูงพระราชทาน ตอบถูกเรื่องการผลิตโดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเท่านั้น รองลงมา ร้อยละ 93.4 ตอบถูกเรื่องการทอ ต้องทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้าน ชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือเท่านั้น ร้อยละ 72.8 ตอบถูกเรื่องวิธีการสาว ต้องสาวด้วยมือผ่านพวงสาวลงภาชนะเท่านั้น และ ร้อยละ 58.1 ตอบถูกเรื่องการใช้เส้นไหมพันธุ์เหลืองสระบุรี (J108 x นางลายสระบุรี) ผลิตผ้าไหมไทย ทรานกยูงพระราชทานสีทองไม่ได้ เนื่องจากเป็นไหมพันธุ์ไทยลูกผสม ตามลำดับ

2. ทรานกยูงพระราชทานสีเงิน เกษตรกรร้อยละ 93.4 มีความรู้ในประเด็นการใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงในการผลิตได้ รองลงมา ร้อยละ 73.5 ตอบถูกเรื่องการทอสามารถใช้กี่กระทบหรือกี่กระตุกก็ได้ และร้อยละ 72.8 ตอบถูกเรื่องการสาว สามารถสาวเส้นไหมด้วยมือหรือใช้อุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนได้ไม่เกิน 5 แรงม้า ตามลำดับ

3. ทรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน เกษตรกรร้อยละ 90.4 มีความรู้เรื่องการทอ ไม่กำหนดวิธีการทอ สามารถทอด้วยกี่กระทบหรือกี่กระตุกก็ได้

4. ทรานกยูงพระราชทานสีเขียว เกษตรกรร้อยละ 80.9 มีความรู้เรื่องการใช้เส้นใยสามารถใช้เส้นใยธรรมชาติอื่น หรือสังเคราะห์ เป็นส่วนประกอบรองได้

5. การตรวจสอบกระบวนการผลิต เกษตรกรร้อยละ 91.2 มีความรู้ในประเด็นสถานที่การผลิตผ้าไหมไทยทรานกยูงพระราชทาน ต้องมีสถานที่ผลิตจริงในประเทศไทยเท่านั้น รองลงมา ร้อยละ 89.7 ตอบถูกเรื่องกรมหม่อนไหมยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยทรานกยูงพระราชทาน ร้อยละ 82.4 เกษตรกรตอบถูกเรื่องเกณฑ์การทดสอบการตกสี ของการย้อมสีธรรมชาติ สามารถตกสีข้างได้ในการทดสอบครั้งแรก ร้อยละ 57.4 เกษตรกรมีความรู้การผลิตผ้าทรานกยูงพระราชทานทุกชนิด ย้อมได้ทั้งสีธรรมชาติและสีเคมีที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม และเกษตรกร ร้อยละ 25.7 มีความรู้เรื่องความสม่ำเสมอของสี และลวดผ้าเป็นหนึ่งในเกณฑ์ตรวจสอบคุณภาพผ้าไหมไทยทรานกยูงพระราชทาน ตามลำดับ

6. การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ เกษตรกรร้อยละ 96.3 ตอบถูกในประเด็นที่ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ทางเว็บไซต์ <https://qsds.go.th/traceability/> และ QR Code

ตารางที่ 4.4 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	ระดับความรู้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4	น้อยที่สุด	2	1.5
4 – 6	น้อย	0	0
7 – 9	ปานกลาง	10	7.4
10 – 12	มาก	64	47.0
13 หรือมากกว่า	มากที่สุด	60	44.1

ค่าต่ำสุด = 2 ข้อ ค่าเฉลี่ย = 11.74 ข้อ
ค่าสูงสุด = 15 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.955

จากตารางที่ 4.4 จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความรู้โดยรวมเกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 11.74) โดยร้อยละ 47.0 มีความรู้โดยรวมฯ ในระดับมาก ตอบถูกจำนวน 10 – 12 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 44.1 มีความรู้โดยรวมฯ ในระดับมากที่สุด ตอบถูกจำนวน 13 ข้อหรือมากกว่า ร้อยละ 7.4 มีความรู้โดยรวมฯ ในระดับปานกลาง ตอบถูกจำนวน 7 – 9 ข้อ และร้อยละ 1.5 มีความรู้โดยรวมฯ ในระดับน้อยที่สุด ตอบถูกต่ำกว่า 4 ข้อ โดยมีจำนวนข้อที่ตอบถูกต่ำสุด 2 ข้อ จำนวนข้อที่ตอบถูกสูงสุด 15 ข้อ และมีค่าเฉลี่ยจำนวน 11.74 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัด
สุรินทร์

ตารางที่ 4.5 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร
สมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)			
1. ด้านความรู้						3.35 (0.612)	ปานกลาง	
1.1 ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม.	7 (5.1)	47 (34.6)	66 (48.5)	14 (10.3)	2 (1.5)	3.32 (0.786)	ปานกลาง	5
1.2 ด้านการสาวไหม	9 (6.6)	39 (28.7)	72 (52.9)	14 (10.3)	2 (1.5)	3.29 (0.797)	ปานกลาง	6
1.3 ด้านการออกแบบ ลวดลาย การมัดหมี่	19 (14.0)	45 (33.1)	59 (43.4)	13 (9.6)	0 (0)	3.51 (0.852)	มาก	1
1.4 ด้านการฟอกขาว และ การย้อมสี	8 (5.9)	41 (30.1)	75 (55.1)	12 (8.8)	0 (0)	3.33 (0.721)	ปานกลาง	4
1.5 ด้านการทอผ้าไหม	5 (3.7)	47 (34.6)	74 (54.4)	9 (6.6)	1 (0.7)	3.34 (0.691)	ปานกลาง	3
1.6 ด้านการจำหน่าย/ ช่องทางตลาด	19 (14.0)	41 (30.1)	51 (37.5)	25 (18.4)	0 (0)	3.40 (0.945)	ปานกลาง	2
1.7 ขาดความรู้ด้าน หลักเกณฑ์การผลิตผ้า ไหมไทยตรานกยูง พระราชทาน	13 (9.6)	41 (30.1)	58 (42.6)	21 (15.4)	3 (2.2)	3.29 (0.920)	ปานกลาง	6
รวมค่าเฉลี่ย						3.35	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 แสดงถึงปัญหาด้านความรู้ในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรา
นกยูงพระราชทาน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยขาด
ความรู้ด้านการออกแบบลวดลาย และการมัดหมี่ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) รองลงมาขาดความรู้
ด้านกระบวนการผลิตผ้าไหม ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น คือ ด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด
(ค่าเฉลี่ย 3.40) ด้านการทอผ้าไหม (3.34) ด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม (3.32) ด้านการสาวไหม

(ค่าเฉลี่ย 3.29) และขาดความรู้ด้านหลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน (ค่าเฉลี่ย 3.29) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร
สมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)			
2. ด้านการส่งเสริม						2.90 (0.558)	ปานกลาง	
2.1 การส่งเสริมจาก ภาครัฐไม่ทั่วถึง	4 (2.9)	33 (24.3)	80 (58.8)	17 (12.5)	2 (1.5)	3.15 (0.726)	ปานกลาง	1
2.2 เจ้าหน้าที่มีเวลาน้อย ขาดการติดตามอย่าง ต่อเนื่อง	3 (2.2)	22 (16.2)	84 (61.8)	26 (19.1)	1 (0.7)	3.00 (0.689)	ปานกลาง	2
2.3 เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลไม่ ชัดเจน	0 (0)	30 (22.1)	52 (38.2)	42 (30.9)	12 (8.8)	2.74 (0.905)	ปานกลาง	5
2.4 มีการจัดฝึกอบรมให้ ความรู้ไม่เพียงพอ	0 (0)	22 (16.2)	75 (55.1)	34 (25.0)	5 (3.7)	2.84 (0.733)	ปานกลาง	3
2.5 เอกสารวิชาการ เผยแพร่น้อยเกินไป	0 (0)	18 (13.2)	75 (55.1)	41 (30.1)	2 (1.5)	2.80 (0.676)	ปานกลาง	4
รวมค่าเฉลี่ย						2.90	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 แสดงถึงปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) 5 ประเด็น โดยมีปัญหาด้านการส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.15) รองลงมา เจ้าหน้าที่มีเวลาน้อย ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.00) มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.84) เอกสารวิชาการเผยแพร่น้อยเกินไป (ค่าเฉลี่ย 2.80) และเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 2.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านการสนับสนุนการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของ
เกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)			
3. ด้านการสนับสนุน						3.47 (0.721)	มาก	
3.1 ขาดการสนับสนุน ปัจจัยการผลิต	11 (8.1)	74 (54.4)	40 (29.4)	11 (8.1)	0 (0)	3.63 (0.750)	มาก	2
3.2 ขาดแหล่งเงินทุน	19 (14.0)	67 (49.3)	33 (24.3)	17 (12.5)	0 (0)	3.65 (0.874)	มาก	1
3.3 ขาดการสนับสนุน ด้านองค์ความรู้	7 (5.1)	68 (50.0)	45 (33.1)	15 (11.0)	1 (0.7)	3.48 (0.788)	มาก	3
3.4 ขาดการสนับสนุน จากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	7 (5.1)	49 (36.0)	48 (35.3)	24 (17.6)	8 (5.9)	3.17 (0.978)	ปานกลาง	4
รวมค่าเฉลี่ย						3.48	มาก	

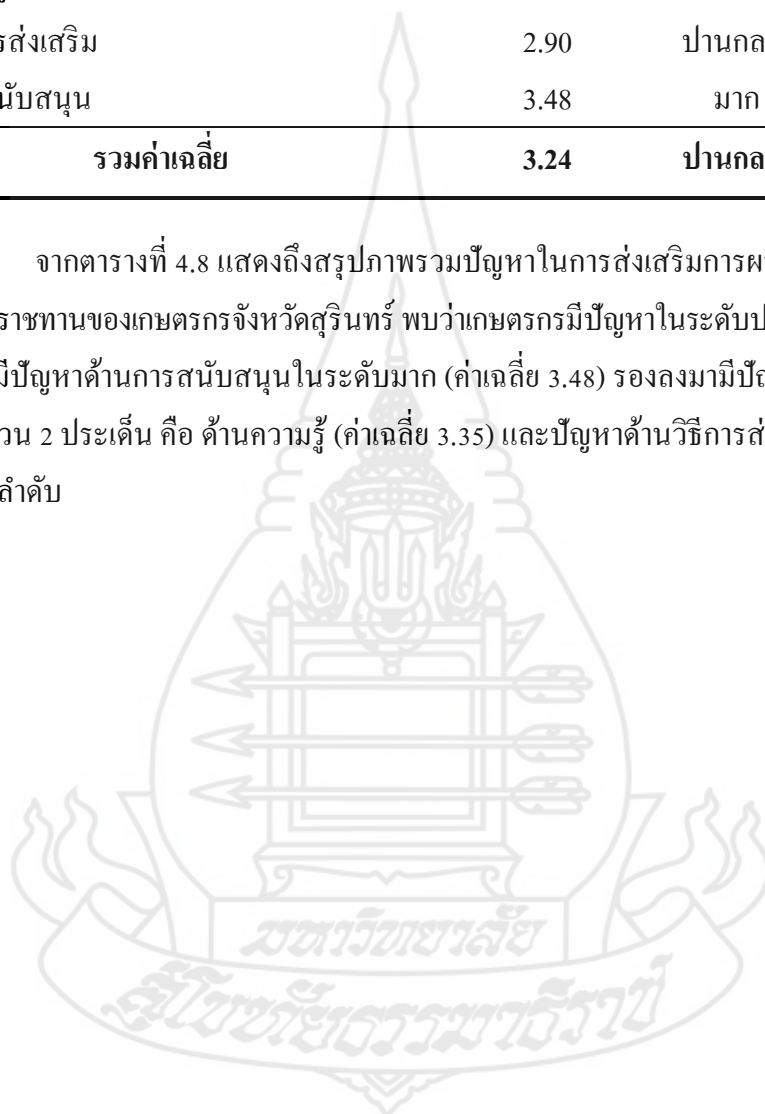
จากตารางที่ 4.7 แสดงถึงปัญหาด้านการสนับสนุนในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) จำนวน 3 ประเด็น คือ ขาดแหล่งเงินทุน (ค่าเฉลี่ย 3.65) รองลงมา ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.63) และ ขาดการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.48) ตามลำดับ และมีปัญหาขาดการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17)

ตารางที่ 4.8 ตารางสรุปภาพรวมปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	อันดับ
ด้านความรู้	3.35	ปานกลาง	2
ด้านวิธีการส่งเสริม	2.90	ปานกลาง	3
ด้านการสนับสนุน	3.48	มาก	1
รวมค่าเฉลี่ย	3.24	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 แสดงถึงสรุปภาพรวมปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) โดยมีปัญหาด้านการสนับสนุนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) รองลงมามีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น คือ ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.35) และปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 2.90) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ระดับความต้องการ					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)			
1. ความต้องการด้านความรู้						4.09	มาก	
						(0.663)		
1.1 ด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	34 (25.0)	81 (59.6)	20 (14.7)	1 (0.7)	0 (0)	4.09 (0.649)	มาก	5
1.2 ด้านการสาวไหม	33 (24.3)	86 (63.2)	16 (11.8)	1 (0.7)	0 (0)	4.11 (0.617)	มาก	4
1.3 ด้านการออกแบบลวดลาย การมัดหมี่	47 (34.6)	65 (47.8)	21 (15.4)	3 (2.2)	0 (0)	4.15 (0.756)	มาก	2
1.4 ด้านการฟอกย้อมและการย้อมสี	49 (36.0)	61 (44.9)	26 (19.1)	0 (0)	0 (0)	4.17 (0.726)	มาก	1
1.5 ด้านการทอผ้าไหม	46 (33.8)	66 (48.5)	22 (16.2)	2 (1.5)	0 (0)	4.15 (0.736)	มาก	2
1.6 ด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด	43 (31.6)	48 (35.3)	36 (26.5)	7 (5.1)	2 (1.5)	3.90 (0.957)	มาก	6
รวมค่าเฉลี่ย						4.09	มาก	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) ใน 6 ประเด็น คือ ด้านการฟอกย้อมและการย้อมสี (ค่าเฉลี่ย 4.17) ด้านการออกแบบลวดลาย การมัดหมี่ (ค่าเฉลี่ย 4.15) ด้านการทอผ้าไหม (ค่าเฉลี่ย 4.15) ด้านการสาวไหม (ค่าเฉลี่ย 4.11) ด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม (ค่าเฉลี่ย 4.09) และด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.09) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน
ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ระดับความต้องการ					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)			
1. วิธีการส่งเสริมแบบ						3.19	ปานกลาง	3
รายบุคคล						(0.792)		
1.1 การเยี่ยมชม	9	65	43	15	4	3.44	มาก	1
รายบุคคล	(6.6)	(47.8)	(31.6)	(11.0)	(2.9)	(0.884)		
1.2 การไปพบเจ้าหน้าที่ ด้วยตนเอง	4	28	66	28	10	2.91	ปานกลาง	3
	(2.9)	(20.6)	(48.5)	(20.6)	(7.4)	(0.907)		
1.3 การติดต่อเจ้าหน้าที่ ทางโทรศัพท์	6	52	51	20	7	3.22	ปานกลาง	2
	(4.4)	(38.2)	(37.5)	(14.7)	(5.1)	(0.932)		
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.76	มาก	1
						(0.868)		
2.1 การทัศนศึกษาดูงาน	32	54	36	12	2	3.75	มาก	2
	(23.5)	(39.7)	(26.5)	(8.8)	(1.5)	(0.964)		
2.2 การจัดทำแปลงสาธิต/ แปลงเรียนรู้/ต้นแบบ	23	53	49	8	3	3.63	มาก	4
	(16.9)	(39.0)	(36.0)	(5.9)	(2.2)	(0.910)		
2.3 การจัดฝึกอบรมและฝึก ปฏิบัติ	40	54	35	6	1	3.93	มาก	1
	(29.4)	(39.7)	(25.7)	(4.4)	(0.7)	(0.891)		
2.4 ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ	34	53	33	10	6	3.73	มาก	3
	(25.0)	(39.0)	(24.3)	(7.4)	(4.4)	(1.057)		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 136

ประเด็น	ระดับความต้องการ					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)			
3. การส่งเสริมแบบ มวลชน						3.38 (0.784)	ปานกลาง	2
3.1 เอกสารวิชาการ	18 (13.2)	53 (39.0)	54 (39.7)	9 (6.6)	2 (1.5)	3.56 (0.859)	มาก	1
3.2 การเผยแพร่ทางวิทยุ	9 (6.6)	36 (26.5)	64 (47.1)	19 (14.0)	8 (5.9)	3.14 (0.944)	ปานกลาง	5
3.3 การเผยแพร่ทาง โทรทัศน์	19 (14.0)	30 (22.1)	64 (47.1)	16 (11.8)	7 (5.1)	3.28 (1.016)	ปานกลาง	4
3.4 การเผยแพร่ทาง อินเทอร์เน็ต	21 (15.4)	51 (37.5)	45 (33.1)	13 (9.6)	6 (4.4)	3.50 (1.011)	มาก	2
3.5 การจัดนิทรรศการ	17 (12.5)	55 (40.4)	39 (28.7)	20 (14.7)	5 (3.7)	3.43 (1.009)	มาก	3
รวมค่าเฉลี่ย						3.44	มาก	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคลในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.19) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมรายบุคคล ในระดับมาก คือ การเยี่ยมชมรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.44) และในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ การติดต่อเจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) และการไปพบเจ้าหน้าที่ด้วยตัวเอง (ค่าเฉลี่ย 2.91)

2. ด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ การจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.93) การทัศนศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.75) ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.73) และการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้/ต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.63)

3. ด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น คือ เอกสารวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 3.56) การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 3.50) และ การจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.43) ส่วนในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ การเผยแพร่ทางโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.28) และการเผยแพร่ทางวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 3.14)

ตารางที่ 4.11 สรุปภาพรวมความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	อันดับ
วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล	3.19	ปานกลาง	3
วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.76	มาก	1
วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน	3.38	ปานกลาง	2
รวมค่าเฉลี่ย	3.44	มาก	-

จากตารางที่ 4.11 แสดงถึงสรุปภาพรวมความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) โดยมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมา ต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) และต้องการวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.19) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ความต้องการการสนับสนุนการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร
จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ระดับความต้องการ					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)			
ความต้องการ การสนับสนุน						4.14 (0.747)	มาก	
2.1 ปัจจัยการผลิต	50 (36.8)	63 (46.3)	23 (16.9)	0 (0)	0 (0)	4.20 (0.708)	มาก	1
2.2 แหล่งเงินทุน	55 (40.4)	43 (31.6)	35 (25.7)	1 (0.7)	2 (1.5)	4.09 (0.907)	มาก	2
รวมค่าเฉลี่ย						4.14	มาก	

จากตารางที่ 4.12 แสดงถึงความต้องการการสนับสนุนการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) ทั้ง 2 ประเด็น ดังนี้ ความต้องการการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.20) และความต้องการการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน (ค่าเฉลี่ย 4.09) ตามลำดับ

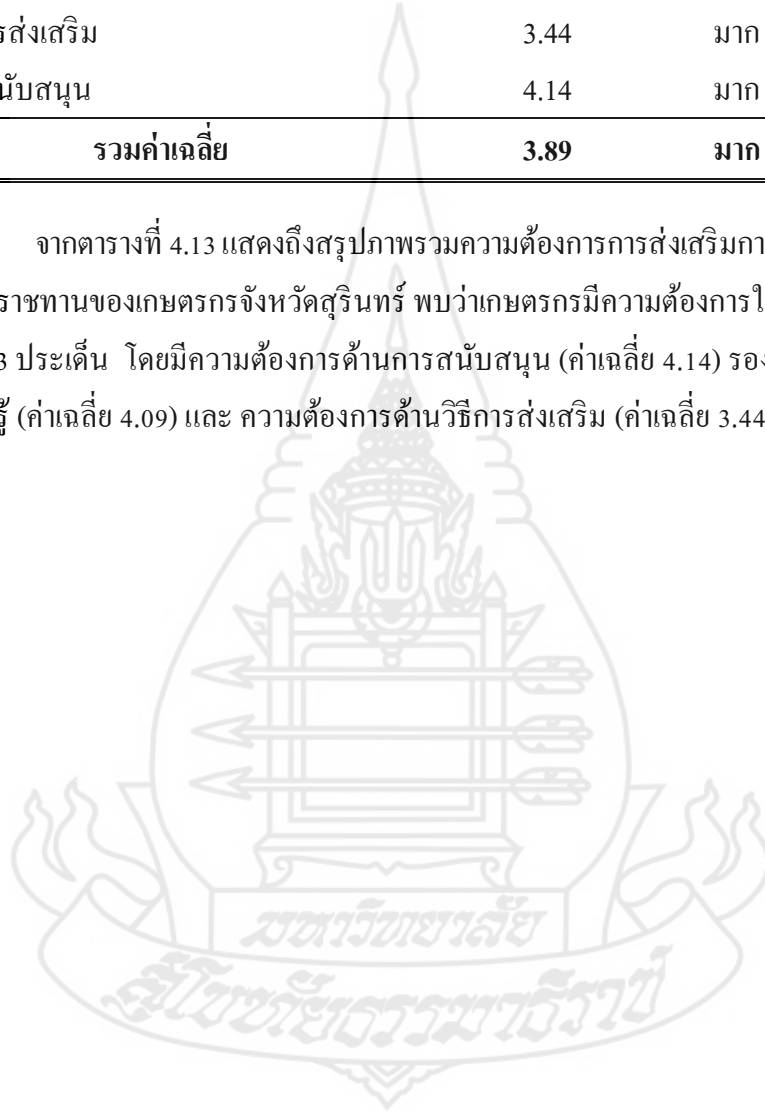

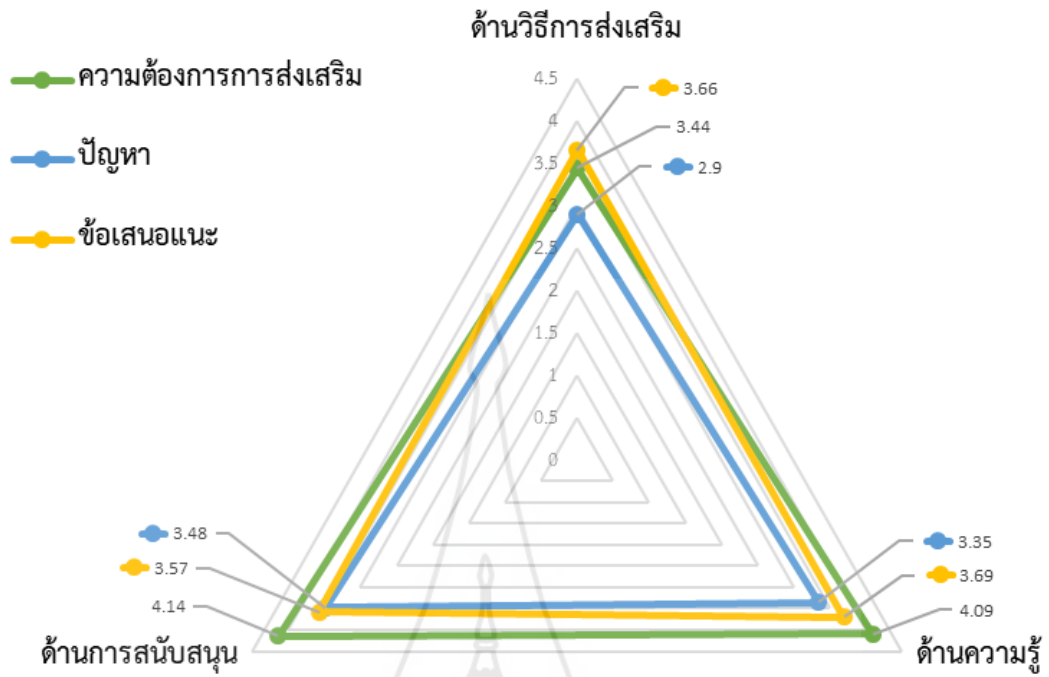
ตารางที่ 4.13 ตารางสรุปภาพรวมความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน
ของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

n = 136

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	อันดับ
ด้านความรู้	4.09	มาก	2
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.44	มาก	3
ด้านการสนับสนุน	4.14	มาก	1
รวมค่าเฉลี่ย	3.89	มาก	

จากตารางที่ 4.13 แสดงถึงสรุปภาพรวมความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรา
นกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย
3.89) ทั้ง 3 ประเด็น โดยมีความต้องการด้านการสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 4.14) รองลงมา ความต้องการ
ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.09) และ ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ

ภาพที่ 4.1 แผนผังใยแมงมุมแสดงระดับความต้องการการส่งเสริม ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม ด้านความรู้ และด้านการสนับสนุนการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 = ระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 = ระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 = ระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 = ระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 = ระดับน้อยที่สุด

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานในจังหวัดสุรินทร์ 2) ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน 3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน 4) ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานที่ขึ้นคำขอรับการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 - กันยายน 2564 ในพื้นที่ 10 อำเภอ ของจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,010 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณ ยามาเน่ โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.08 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.46 ของเกษตรกรที่ขึ้นคำขอรับการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ของจังหวัดสุรินทร์ และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละอำเภอ วิธีการสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1) สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานจังหวัดสุรินทร์ 2) ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานจังหวัดสุรินทร์ 3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ และ 4) ปัญหา ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง

พระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วทั้งหมดไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ และมีความถูกต้องตามเนื้อหา ก่อนนำไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย เพื่อนำผลการสัมภาษณ์ไปทดสอบหาความเชื่อถือได้ (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ในแต่ละตอน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานในจังหวัดสุรินทร์

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ร้อยละ 94.1 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.21 ปี ร้อยละ 57.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.98 คน เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และพบว่าเกษตรกรมากถึงร้อยละ 67.6 เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส ส่วนช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกือบทั้งหมด ร้อยละ 91.2 ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมฯ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพหม่อนไหม เฉลี่ย 18.61 ปี ได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.83 ครั้งต่อปี

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหมเฉลี่ย 1.46 คน รายได้รวมภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย 90,244.72 บาทต่อปี และมีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม เฉลี่ย 39,029.41 บาทต่อปี

1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

1) ตรานกยูงพระราชทานสีทอง พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีความรู้ในประเด็นในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานสีทองที่ต้องผลิตโดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเท่านั้น รองลงมา คือเรื่องการทอที่ต้องทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้าน ชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือเท่านั้น และวิธีการสาวเส้นไหม ต้องสาวด้วยมือผ่านพวงสาวลงภาชนะเท่านั้น และน้อยที่สุดคือความรู้เรื่องการใช้เส้นไหมพันธุ์เหลืองสระบุรี (J108 x นางลาย) ในการผลิตไม่ได้เพราะไม่ใช่ไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน

2) ทรานกยุงพระราชทานสีเงิน พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีความรู้ในประเด็น สามารถใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงในการผลิตผ้าไหมได้ รองลงมา เกษตรกรส่วนมากมีความรู้เรื่องการทอสามารถใช้กี่กระทบหรือกี่กระทักก็ได้ และวิธีการสาวไหม สามารถสาวเส้นไหมด้วยมือหรือใช้อุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนได้ไม่เกิน 5 แรงม้า

3) ทรานกยุงพระราชทานสีน้ำเงิน พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้เรื่องการทอ ว่าไม่กำหนดวิธีการทอ สามารถทอด้วยกี่กระทบหรือกี่กระทักก็ได้

4) ทรานกยุงพระราชทานสีเขียว พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีความรู้ที่สามารถ ใช้เส้นใยธรรมชาติอื่น หรือเส้นใยสังเคราะห์ เป็นส่วนประกอบรองในการผลิตได้

5) การตรวจสอบกระบวนการผลิต พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ใน ประเด็นสถานที่การผลิตผ้าไหมไทยทรานกยุงพระราชทาน ต้องผลิตจริงในประเทศไทยเท่านั้น รองลงมา มีความรู้เรื่องกรมหม่อนไหมยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้เครื่องหมายรับรอง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยทรานกยุงพระราชทาน และมีความรู้เรื่องเกณฑ์การทดสอบการตกสี ของการ ย้อมสีธรรมชาติ สามารถตกสีจริงได้ในการทดสอบครั้งแรก อีกทั้งเกษตรกรเกินครึ่งมีความรู้ว่าการ ผลิตผ้าทรานกยุงพระราชทานทุกชนิด สามารถย้อมได้ทั้งสีธรรมชาติและสีเคมีที่ปลอดภัยต่อ สิ่งแวดล้อม และมีเกษตรกรส่วนน้อยที่มีความรู้ว่าความสม่ำเสมอของสี และลวดผ้า คือหนึ่งใน เกณฑ์ตรวจสอบคุณภาพผ้าไหมไทยทรานกยุงพระราชทาน

6) การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ในประเด็นที่ ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ทางเว็บไซต์ <https://qsds.go.th/traceability/> และ QR Code

1.3.3 ระดับความรู้โดยรวมเกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมไทยตาม มาตรฐานทรานกยุงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยทรานกยุงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกร มีความรู้โดยรวมเกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตามมาตรฐานทรานกยุงพระราชทานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 11.74) ในภาพรวม เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก (ร้อยละ 47.0) รองลงมา มีความรู้ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 44.1) และ มี ความรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 7.4) เห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับ ข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ฯ เป็นอย่างดี และเมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของข้อกำหนด พบว่า ข้อที่เกษตรกร ตอบถูกมากที่สุดคือ ทรานกยุงพระราชทานสีทองผลิตโดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน (ร้อยละ 96.3) และผู้บริโภคสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ทางเว็บไซต์ <https://qsds.go.th/traceability/> และ

QR Code (ร้อยละ 96.3) แต่ข้อที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุดคือความสม่ำเสมอของสีและความสม่ำเสมอของลวดลายผ้า คือข้อกำหนดในการตรวจสอบคุณภาพผ้าไหม ซึ่งตอบถูกเพียง ร้อยละ 25.7

1.3.4 ปัญหาการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิก ผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

สรุปโดยภาพรวมของปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) โดยมีปัญหาด้านการสนับสนุนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) รองลงมามีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น คือ ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.35) และปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 2.90) ตามลำดับ

1.3.5 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของ เกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

1) ความต้องการด้านความรู้

สรุปโดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยไทยตรานกยูงพระราชทาน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) จำนวน 6 ประเด็น คือ ด้านการฟอกย้อมและการย้อมสี (ค่าเฉลี่ย 4.17) ด้านการออกแบบลวดลาย การมัดหมี่ (ค่าเฉลี่ย 4.15) ด้านการทอผ้าไหม (ค่าเฉลี่ย 4.15) ด้านการสาวไหม (ค่าเฉลี่ย 4.11) ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม (ค่าเฉลี่ย 4.09) และด้านการจำหน่าย/ช่องทางการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.09) ตามลำดับ

2) ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม

สรุปโดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) โดยเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมา ต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.38) และต้องการวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.19) ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3) ความต้องการการสนับสนุนการ

สรุปโดยภาพรวม พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) ทั้ง 2 ประเด็น คือ ความต้องการการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.20) และความต้องการการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน (ค่าเฉลี่ย 4.09) ตามลำดับ

สรุปโดยภาพรวมของความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย 3.89) ทั้ง 3 ประเด็น โดยมีความต้องการด้านการสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 4.14) รองลงมา ความต้องการด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.09) และ ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานในจังหวัดสุรินทร์

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานพบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมด เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.21 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) ที่ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ร้อยละ 99.6 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.6 ปี ทั้งนี้สอดคล้องกับ บุญกัญญา มาคง และคณะ (2556, น.1-14) ที่ศึกษาการจัดการผลิตไหมของเกษตรกรเพื่อพัฒนาการผลิตไหม พบว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหม่อนไหมเพศหญิงมีส่วนมากกว่าเพศชาย เนื่องจากสภาพสังคมไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อว่างเว้นจากการทำนา ผู้หญิงใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเลี้ยงไหม สาวไหม และทอผ้าอยู่ที่ดุนบ้าน ซึ่งได้ดูแลบ้านพร้อมกับการเลี้ยงลูกไปด้วยในเวลาเดียวกัน ส่วนผู้ชายออกไปเลี้ยงโค กระบือ และหาปลา มีวิถีชีวิตเรียบง่ายตามรูปแบบคนชนบท

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ จากผลการวิจัยพบว่า มีจำนวนแรงงานด้านหม่อนไหมในครัวเรือนเฉลี่ย 1.46 คน ซึ่งใกล้เคียงกับบัวแก้ว โกมลนาค และคณะ (2556, น.1-13) ที่ได้ศึกษาสภาพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการตลาดผลิตภัณฑ์ไหมของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แรงงานในครัวเรือน มีจำนวน 2 คน บุญกัญญา มาคง และคณะ (2556, น.1-14) รายงานว่าอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพเสริม ทำเมื่อว่างเว้นจากการทำนา ประกอบกับคนรุ่นใหม่ไม่ได้สนใจอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เพราะมีขั้นตอนการผลิตที่ยุ่งยากและต้องใช้เวลา จึงหันไปสู่อาชีพอื่นที่มีขั้นตอนกระบวนการผลิตมีความยุ่งยากน้อยกว่า ส่วนรายได้รวมภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย 90,244.72 บาทต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับ อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) รายงานว่าเกษตรกรมีรายได้รวมจากภาคการเกษตร เฉลี่ย 96,735.99 บาทต่อปี และมีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม เฉลี่ย 39,029.41 บาทต่อปี และสอดคล้องกับนิชนันท์ คงทวี และคณะ (2559, น.631-638) ที่ได้

ศึกษาศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงไหมของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไหม เฉลี่ย 30,754.87 บาท/ปี

2.2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการได้รับการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน และการเข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังเห็นได้จากการดำเนินโครงการของศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสุรินทร์ที่ได้ดำเนินการโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน โดยจัดฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตร การผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน และการฟอกย้อมสีเคมีที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม/สีธรรมชาติ โดยในปีงบประมาณ 2565 ดำเนินการจัดฝึกอบรม 2 ครั้ง เกษตรกรเป้าหมายจำนวน 40 ราย และโครงการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ดำเนินการจัดฝึกอบรม 2 ครั้ง เกษตรกรเป้าหมายจำนวน 30 ราย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน สามารถผลิตผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบและได้รับการรับรองมาตรฐานได้ (ระบบสารสนเทศการบริหารจัดการ โครงการกรมหม่อนไหม, 2565)

2.3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มากที่สุดคือปัญหาด้านการส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เพราะอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมในพื้นที่มีไม่เพียงพอที่จะดูแลเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง ปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้ากระจายทั่วทั้ง 17 อำเภอของจังหวัดสุรินทร์ แต่เจ้าหน้าที่กลุ่มวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยี มีจำนวน 11 คน (ข้อมูลพื้นฐานศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์ ปี 2564)

ปัญหาด้านการสนับสนุน พบว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนที่มากที่สุดคือประเด็น ขาดแหล่งเงินทุน สอดคล้องกับ จิตรลดา แก้วมงคล, รุ่งนภา กิตติลาภ (2559, น.67-74) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่ม

ผู้ทอผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่นมีต้นทุนจากการลงทุนทอผ้าไหมสูงและขาดแคลนเงินสดหมุนเวียนตลอดทั้งปี ขาดแคลนแหล่งเงินทุนจากหน่วยงานรัฐบาลอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ บัวแก้ว โกมลนาค และคณะ (2556, น.1-14) พบว่า เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ขาดแคลนเงินทุนสำหรับการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม อุปกรณ์เลี้ยงไหมไม่เพียงพอ

ดังนั้น นักส่งเสริมควรดำเนินการวางแผนในการลงพื้นที่ส่งเสริม และติดตามเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมด้านองค์ความรู้ในกระบวนการผลิตและส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตเพื่อลดต้นทุนในการลงทุนซื้อปัจจัยการผลิตและเพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตผ้าไหมให้ได้ปริมาณมากขึ้นและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

2.3.1 ด้านความรู้

เกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในระดับมากที่สุด 6 ประเด็น คือ ด้านการฟอกและการย้อมสี ด้านการออกแบบลวดลายการมัดหมี่ ด้านการทอผ้าไหม ด้านการสาวไหม ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และด้านการจำหน่าย/ช่องทางการตลาด ตามลำดับ สอดคล้องกับนโยบายของกรมหม่อนไหมที่ได้ดำเนินการโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน โดยให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่จัดฝึกอบรม/ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในหลักสูตร การผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน และการฟอกย้อมสีเคมีที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม/สาธารณสุข (กองแผนงาน กรมหม่อนไหม, 2564) ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจุบันเกษตรกรยังไม่สามารถฟอกย้อมสีให้ผ่านการตรวจสอบรับรองมาตรฐานการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานได้ เมื่อเทียบกับปริมาณผ้าที่ผลิตได้ทั้งหมด

2.3.2 ด้านวิธีการส่งเสริม

1) ด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคลในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในประเด็นการเยี่ยมชมรายบุคคล ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) พบว่า เกษตรกรต้องการรูปแบบการส่งเสริมรายบุคคล ระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเกษตรกร อภิปรายได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ไปพบปะเนื่องจากเป็นวิธีการที่เกษตรกรไม่เสียเวลาในการประกอบอาชีพมากนัก และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปหาเจ้าหน้าที่ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังได้พบกับสภาพบริบทของพื้นที่จริง ไม่ว่าจะเยี่ยมชมที่บ้านหรือที่

สวน และเป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกร ได้มากที่สุดในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสู่เกษตรกร

2) **ด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม** พบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ การจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติ การทัศนศึกษาดูงาน ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ และการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้/ต้นแบบ ซึ่งมีพื้นที่สอดคล้องกับอมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) รายงานว่าเกษตรกรต้องการการส่งเสริมรายกลุ่ม ระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การทัศนศึกษาดูงาน การฝึกอบรมเกษตรกรในพื้นที่ และการสาธิตฯ เพราะเกษตรกรจะสามารถเรียนรู้และจดจำได้ดีด้วยการรวมกลุ่มกันปฏิบัติ ช่วยกันจำและนำไปใช้ เรียนรู้จากกลุ่มตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

3) **ด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน** พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น คือ เอกสารวิชาการ การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต และ การจัดนิทรรศการ ส่วนในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ การเผยแพร่ทางโทรทัศน์ และการเผยแพร่ทางวิทยุ ซึ่งสอดคล้องกับอมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2563, น.369-380) ซึ่งรายงานว่าเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบรายมวลชนในระดับมาก ได้แก่ การแจกคู่มือการปลูกหม่อน และความถี่ความต้องการระดับน้อย จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การแจกแผ่นพับใบปลิว และวิทยุกระจายเสียง

2.3.3 ด้านการสนับสนุน

เกษตรกรต้องการการสนับสนุนในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น คือ ความต้องการการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต และความต้องการการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน ตามลำดับ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ เวชการ และคณะ (2562, น.369-380) ที่ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในระดับมาก ได้แก่ การสนับสนุนไข่ไหม การประกันราคาไหม และการส่งเสริมการสร้างกลุ่มเครือข่ายระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

3. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกรควรพัฒนาการผลิตสินค้าให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์

2) เกษตรกรควรรวมตัวกันผลิต เพื่อลดต้นทุนค่าปัจจัยการผลิต

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

1) จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามความต้องการของเกษตรกร เช่น การพัฒนาคุณภาพความคงทนของสีและความสม่ำเสมอของเนื้อผ้า การมัดหมี่และการออกแบบลวดลายของผ้าไหม

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรออกพื้นที่ติดตาม และให้คำแนะนำเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึงและขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานที่ร่วมส่งเสริมการผลิตผ้าไหมให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ควรเข้าใจในหลักเกณฑ์การตรวจสอบกระบวนการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน เพื่อให้การส่งเสริมเกษตรกรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) แหล่งเงินทุนเพื่อการลงทุน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือกองทุนหมู่บ้าน ควรสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อเป็นต้นทุนการผลิตหรือเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตผ้าไหมของเกษตรกร

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นคำขอการตรวจสอบรับรองมาตรฐานการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

2) ควรทำการวิจัยกลุ่มเป้าหมายที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน แต่ไม่เคยยื่นคำขอรับการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ผ้าไหม หรือกลุ่มเป้าหมายที่มีการยื่นคำขอรับการตรวจสอบแต่ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กะรัต เทพศิริ. (2556). รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เกศสุดา ใหม่สาร, ศิวาพร ทูปลัน โธ, นภาพร พรหมปู้ และคณะ. (2562). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการผลิตผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านท่าเรือ ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในปี 2561. รายงานผลการวิจัยหม่อนไหม 2562, น. 225-226.
- กรมหม่อนไหม. (2565). ผลการดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณรายกิจกรรม ปีงบประมาณ 2565. ระบบสารสนเทศการบริหารจัดการโครงการของกรมหม่อนไหม. สืบค้นจาก <https://www.qsds.go.th/eproject/index.php>.
- กรมหม่อนไหม. (2564). ฐานข้อมูลการรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน ปีงบประมาณ 2564. สืบค้นจาก <https://www.qsds.go.th/reportsilk/>
- กรมหม่อนไหม. (2557). มาตรฐานหม่อนไหม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กองแผนงาน กรมหม่อนไหม. (2563). ผลการสำรวจรายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม รายจังหวัด ปี พ.ศ. 2563. สืบค้นจาก <https://qsds.go.th/qsisplan/wp-content/uploads/sites/119/2021/06/Silk-mulberry-income-2020.pdf>
- กองตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหม่อนไหม. (2558). การตรวจสอบย้อนกลับแหล่งผลิตสินค้าหม่อนไหม สืบค้นจาก <https://qsds.go.th/dsssilk/wp-content/uploads/sites/122/2020/01/2015-05-11-peacock.pdf>
- กองตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหม่อนไหม. (2564). คู่มือเชิงปฏิบัติการการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน). 59 หน้า.
- กองตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหม่อนไหม. (2564). การตรวจสอบย้อนกลับการผลิตผ้าไหมที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน). คู่มือการให้บริการการตรวจสอบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน).
- จักรพันธ์ พรหมเกียง, กังสาดล กนกหงษ์, สายสกุล ฟองมูล และพุฒิสรรค์ เครือคำ. (2562). ความรู้และการปฏิบัติตามแนวเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกหม่อน อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม. 37(1), น.52-63.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จิตรลดา แก้วมงคล และรุ่งนภา กิตติลาภ. (2559). แนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่น. *ธรรมทรรศน์*, 16(2), น.67-74.
- ชุมนุมคำวียงษ์, (2561). การส่งเสริมการผลิตและจัดการผลิตหม่อนไหมตลอดห่วงโซ่อุปทาน. สำนักวิจัยและพัฒนาหม่อนไหม. กรมหม่อนไหม. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 293 หน้า
- ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรหม่อนไหม. (2563). สืบค้นจาก <https://farmer.qsds.go.th/index/>
- ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง และชูชีวรรณ ดมิตานนท์. (2554). ลิขสิทธิ์ในงานผ้าไหมไทย: กรณีศึกษา งานผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์. (รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสยาม.
- นิชานันท์ คงทวี และประภัสสร เกียรติสุรนนท์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงไหมของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น. *แก่นเกษตร*, 44(4), น.631-638.
- บุญกนิษฐา มาคง, พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ และวิโรจน์ แก้วเรือง. (2556). การจัดการการผลิตไหมของเกษตรกรเพื่อพัฒนาการผลิตไหม. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (น.1-14).
- บัวแก้ว โกลนาค, บำเพ็ญ เขียวหวาน และเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2556). สภาพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการตลาดผลิตภัณฑ์ไหมของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, น.1-12.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2562). การออกแบบการวิจัย. ในประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ ชั้น 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 6. น.4-20. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. 21 สิงหาคม 2555 ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนพิเศษ 130 ง, น. 22-23.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2560). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 4 น.2-72). นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมธวดี พัทธประโคน, พงษ์สิทธิ์ สุขเศรษฐศิริ, นพดล อินทร์จันทร์ และกิตติกรรณ์ นพอุดมพันธ์. (2559). ผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์. น.94-105.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วัฒนา สุนทรชัย และวนิดา คูชัยสิทธิ์. (2558). ความเชื่อมั่นของแบบวัดที่มีเป้าหมายของการวัดแตกต่างกัน กรณีศึกษา: แบบประเมินผลการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 14(1), น.13-25
- ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สุรินทร์. (มปป.) อัตรากำลังและอำนาจหน้าที่. สืบค้นจาก <https://qsds.go.th/newqsscsm/โครงสร้างอัตรากำลัง/>.
- ศุภวรรณ ทิทา, สุกัญญา บุญผล, บุษบง ภูทองชัย, พิกุล รอนณรงค์ และประทีปภัทร สีหานาม. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคที่ซื้อผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานจากผู้ผลิตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และชัยภูมิ ปี 2561. น.234
- สินีนุช กระจุกเมือง แสนเสริม. (2563). จิตวิทยาและมนุษย์สัมพันธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ประมวลสาระชุดวิชา 91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา.(หน่วยที่ 12 น. 2-72). นนทบุรี. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุภา ขจรฤทธิ์, อรศิริ ปาณินท์, ปฏิพล ยอดสุรางค์. (2564). สภาพแวดล้อมและพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชนหัตถกรรมทอผ้า จังหวัดสุรินทร์. 6(1), น. 89 - 97.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์. (2565). ข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายผ้าไหมและข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดสุรินทร์. 8 กันยายน 2565. สร 0019/396.
- สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. (2556). เส้นทางอารยธรรม มรดกผ้าสุรินทร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. 117 น.
- อลิศรา ธรรมบุตร, พัชรารัตน์ ออหาญ และทัศนียา นิลฤทธิ์. (2564). กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดผ้าไหมทอมือพื้นถิ่นจังหวัดสุรินทร์. 2(2), น.1-13.
- อมรรัตน์ เวชการ, สุกัลยา เขียวขวัญ และประภัสสร เกียรติสุนนท์. (2563). ความต้องการการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ. เก่นเกษตร, 48(2), น.369 - 380.
- อมรรัตน์ สระเพชร. (2554). สภาพการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน จังหวัดสุรินทร์. 158/03/54. น.6-26.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ที่.....
วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรในจังหวัด
สุรินทร์

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ฟังตอบแล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความที่
ต้องการ และเติมข้อความลงในช่องที่กำหนด โดยแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูง
พระราชทาน จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูง
พระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัด
สุรินทร์

ตอนที่ 3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร
จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร
จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหม
ไทยตรานกยูงพระราชทาน

คำชี้แจง : โปรดเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่าง และใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อที่ท่านคิดว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ปัจจัยพื้นฐาน

- 1) เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
- 2) อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน ให้ปัดเป็น 1 ปี)
- 3) ระดับการศึกษา
() 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 2. ประถมศึกษาปีที่ 4
() 3. ประถมศึกษาปีที่ 6 () 4. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
() 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6/ปวช.) () 6. อนุปริญญาตรี/ ปวส.
() 7. ปริญญาตรีหรือมากกว่า
- 4) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนคน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)

สภาพทางสังคม

- 5) ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรใดอีก นอกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ผลิต
ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน
() 1. ไม่เป็น
() 2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 2.1 กลุ่มเกษตรกร () 2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
() 2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน () 2.4 สหกรณ์การเกษตร
() 2.5 กองทุนหมู่บ้าน () 2.6 ลูกค้า ธ.ก.ส.
() 2.7 อื่นๆ (ระบุ)
- 6) ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานจาก
ช่องทางใด
() 1. เจ้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมฯ () 2. ญาติ พี่น้อง
() 3. เพื่อนบ้าน () 4. ผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน)
() 5. สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ, แผ่นพับ) () 6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุ,
โทรทัศน์, โซเชียลมีเดีย)

7) ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม (ปลูกหม่อน/เลี้ยงไหม/ทอผ้า/อื่น ๆ)
จำนวน.....ปี

8) ท่านได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จำนวน.....ครั้ง/ปี

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1) แรงงานอาชีพด้านหม่อนไหมในครัวเรือน จำนวนคน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)

2) รายได้รวมจากภาคการเกษตร.....บาท/ครัวเรือน/ปี (การปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์, ประมง และอื่น ๆ)

3) รายได้จาก การประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม.....บาท/ครัวเรือน/ปี (ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม, ทอผ้า ฯลฯ)

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 ข้อ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมายในช่องคำตอบ หากท่านคิดว่าถูกให้กา / และหากท่านคิดว่าผิด ให้กา X

ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ การผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน	คำตอบ
1. ตรานกยูงพระราชทานสีทอง ผลิตโดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเท่านั้น	/
2. ตรานกยูงพระราชทานสีทอง สามารถใช้เส้นไหมพันธุ์เหลืองสระบุรี (J108 x นางลาย) ในการผลิตได้	x
3. ตรานกยูงพระราชทานสีทอง ทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือเท่านั้น	/
4. ตรานกยูงพระราชทานสีทอง สาวด้วยอุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน 5 แรงม้า	x
5. ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน สาวเส้นไหมด้วยมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน 5 แรงม้า	/
6. ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน ผลิตผ้าไหม โดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงก็ได้	/
7. ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน ต้องทอด้วยกี่กระตุกเท่านั้น	/
8. ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน ไม่กำหนดวิธีการทอ สามารถทอด้วยกี่กระทบ กี่กระตุก ฯลฯ ได้	x
9. ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว สามารถใช้เส้นใยธรรมชาติอื่นหรือเส้นใยสังเคราะห์เป็นส่วนประกอบรองได้	/
10. ตรานกยูงพระราชทานทุกชนิด สามารถย้อมได้เฉพาะสีธรรมชาติเท่านั้น	x
11. เกณฑ์การทดสอบการตกสี ของการย้อมสีธรรมชาติ สามารถตกสีจางได้ในการทดสอบครั้งแรก	/
12. ความสม่ำเสมอของสี ลวดลายผ้า ไม่ใช่เกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน	x
13. การผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ต้องมีสถานที่ผลิตจริงและอยู่ในในประเทศไทยเท่านั้น	/
14. กรมหม่อนไหมยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน	/
15. ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ทางเว็บไซต์ https://qsds.go.th/traceability/ และQR Code	/

ตอนที่ 3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

3.1 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน					
	2.1 ขาดความรู้ด้านกระบวนการผลิตผ้าไหม					
	2.1.1 ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม					
	2.1.2 ด้านการสาวไหม					
	2.1.3 ด้านการออกแบบลวดลาย การมัดหมี่					
	2.1.4 ด้านการฟอกขาว และการย้อมสี					
	2.1.5 ด้านการทอผ้าไหม					
	2.1.6 ด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด					
	2.1.7 อื่น ๆ					
	2.2 ขาดความรู้ด้านหลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน					
2.3 อื่น ๆ						
2	ด้านวิธีการส่งเสริม					
	1.1 การส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึง					
	1.2 เจ้าหน้าที่มีเวลาน้อย ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง					
	1.3 เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน					
	1.4 มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ไม่เพียงพอ					
	1.5 เอกสารวิชาการเผยแพร่ไม่เพียงพอ					
	1.6 อื่นๆ.....					

ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3	ด้านการสนับสนุน					
	3.1 ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
	3.2 ขาดแหล่งเงินทุน					
	3.3 ขาดการสนับสนุนด้านองค์ความรู้					
	3.4 ขาดการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น					
	3.5 อื่น ๆ					

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

ที่	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ความต้องการความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน					
	1.1 ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม					
	1.2 ด้านการสาวไหม					
	1.3 ด้านการออกแบบลวดลาย การมัดหมี่					
	1.4 ด้านการฟอกและการย้อมสี					
	1.5 ด้านการทอผ้าไหม					
	1.6 ด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด					
	1.7 อื่น ๆ					
2	ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม					
	2.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล					
	2.1.1 การเยี่ยมเยียนรายบุคคล					

ที่-	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	2.1.2 การไปพบเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง					
	2.1.3 การติดต่อเจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์					
	2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม					
	2.2.1 การทำศนศึกษาดูงาน					
	2.2.2 การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้/ ต้นแบบ					
	2.2.3 การจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติ					
	2.2.4 ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ					
	2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน					
	2.3.1 เอกสารวิชาการ					
	2.3.2 การเผยแพร่ทางวิทยุ					
	2.3.3 การเผยแพร่ทางโทรทัศน์					
	2.3.4 การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต					
	2.3.5 การจัดนิทรรศการ					
3	ความต้องการการสนับสนุน					
	3.1 ปัจจัยการผลิต					
	3.2 แหล่งเงินทุน					
	3.3 อื่น ๆ.....					

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

สรุปผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) (แบบสัมภาษณ์เกษตรกร)
เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกร
ในจังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรา
นกยูงพระราชทานของสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยฯ ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

2. จัดทำร่างแบบสอบถามขึ้นเพื่อตรวจสอบ หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์
ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ของแบบสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้ดียิ่งขึ้น

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐาน สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้ตอบ
แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูง
พระราชทานของเกษตรกรสมาชิก โครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัด
สุรินทร์ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของ
เกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของ
เกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

4. ขอความกรุณาผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพิจารณาร่างแบบสัมภาษณ์ว่ามีความ
สอดคล้องกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC โดย
การทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างตามเกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC โดยได้กำหนดเกณฑ์ใน
การพิจารณาความเที่ยงตรง ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐาน สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
เหมาะสมหรือไม่อย่างไร

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ : โปรดเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่าง และใส่เครื่องหมาย /
หน้าข้อที่ท่านคิดว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
สภาพพื้นฐาน						
1	เพศ () ชาย () หญิง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน ให้ปัดเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ระดับการศึกษา () ไม่ได้รับการศึกษา () ประถมศึกษาปีที่ 4 () ประถมศึกษาปีที่ 6 () มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) () มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6/ปวช.) () อนุปริญญาตรี/ ปวส. () ปริญญาตรีหรือมากกว่า	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน	+1	0	+1	0.66	ใช้ได้
สภาพทางสังคม						
5	สมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร () ไม่เป็น () เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () กลุ่มเกษตรกร () กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร () กลุ่มวิสาหกิจชุมชน () สหกรณ์การเกษตร () กองทุนหมู่บ้าน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
	() ลูกค้า ธ.ก.ส. () อื่นๆ (ระบุ)					
6	ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารและความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรา นกยูงพระราชทาน () เจ้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมฯ () ญาติ พี่น้อง () เพื่อนบ้าน () ผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน) () สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ, แผ่นพับ) () สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุ, โทรทัศน์, โซเชียลมีเดีย)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม (ปลูกหม่อน/เลี้ยง ไหม/ทอผ้า/อื่น ๆ)ปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหม ไทยตรานกยูงพระราชทาน จำนวน.....ครั้ง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ						
9	แรงงานอาชีพด้านหม่อนไหมในครัวเรือน จำนวนคน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	รายได้รวมจากภาคการเกษตรต่อปี..... บาท/ครัวเรือน (การปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์, ประมง และอื่น ๆ)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	รายได้จากการประกอบอาชีพด้านหม่อนไหม.....บาท/ ครัวเรือน (ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม, ทอผ้า ฯลฯ)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/ลักษณะการผลิตผ้าไหมตามมาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน ของ
 เกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 ข้อ
 คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับข้อกำหนด/ลักษณะการผลิตผ้าไหมตาม
 มาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน เพื่อวัดความรู้ของเกษตรกรสมาชิกโครงการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทย
 ตรานกยูงพระราชทาน จังหวัดสุรินทร์มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ : โปรดกาเครื่องหมาย / หากท่านคิดว่าถูกและกาเครื่องหมาย X หาก
 ท่านคิดว่าผิด ลงในช่องคำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1	ตรานกยูงพระราชทานสีทอง ผลิตโดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเท่านั้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ตรานกยูงพระราชทานสีทอง ทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือเท่านั้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ตรานกยูงพระราชทานสีทอง สาวด้วยอุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน 5 แรงม้า	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน สาวเส้นไหมด้วยมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน 5 แรงม้า	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน ผลิตผ้าไหมโดยใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงก็ได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน ต้องทอด้วยกี่กระตุกเท่านั้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน ไม่กำหนดวิธีการทอ สามารถทอด้วยกี่กระตุบ กี่กระตุก ฯลฯ ได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว สามารถใช้เส้นใยธรรมชาติหรือสังเคราะห์ทอร่วมกับเส้นใยไหมแท้เป็นส่วนประกอบรองได้	0	+1	+1	0.66	ใช้ได้
9	ไหมพันธุ์เหลืองสระบุรี (เหลืองไพโรจน์) จัดว่าเป็นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน เข้าลักษณะตรานกยูงพระราชทานสีทอง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	ตรานกยูงพระราชทานทุกชนิด สามารถย้อมได้เฉพาะสีธรรมชาติเท่านั้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	เกณฑ์การทดสอบการตกสี ของการย้อมสีธรรมชาติ คือสามารถตกสีจางได้ใน การทดสอบครั้งแรก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
12	ความสม่ำเสมอของสี ลวดลายผ้า ไม่ใช่เกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	การผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน ต้องมีสถานที่ผลิตจริง และอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	กรมหม่อนไหมยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงฯ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	ผู้บริโภคสามารถ ตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ทางเว็บไซต์ https://qsds.go.th/traceability/ และ QR Code	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์
 คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ : โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับของปัญหาที่ท่านเห็นด้วยมากที่สุด

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาว่าร่างแบบสัมภาษณ์ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่

4.1 ปัญหาของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1. ด้านวิธีการส่งเสริม						
	1.1 การส่งเสริมจากภาครัฐไม่ทั่วถึง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.2 เจ้าหน้าที่มีเวลาน้อย ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง	0	+1	+1	0.66	ใช้ได้
	1.3 เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน	+1	+1	0	0.66	ใช้ได้
	1.4 มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.5 เอกสารวิชาการเผยแพร่น้อยเกินไป	+1	0	+1	0.66	ใช้ได้
	1.6 อื่น ๆ.....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน						
	2.1 ขาดความรู้ด้านกระบวนการผลิตผ้าไหม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.1.1 ด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
	2.1.2 ด้านการสาวไหม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.1.3 ด้านการออกแบบลวดลาย การมัดหมี่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.1.4 ด้านการฟอกขาว และการย้อมสี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.1.5 ด้านการทอผ้าไหม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.1.6 ด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.1.7 อื่น ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.2 ขาดความรู้ด้านหลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหมไทยตรา นกยูงพระราชทาน	+1	0	+1	0.66	ใช้ได้
	2.3 อื่น ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ด้านการสนับสนุน						
	3.1 ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	3.2 ขาดแหล่งเงินทุน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	3.3 ขาดการสนับสนุนด้านองค์ความรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	3.4 ขาดการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	3.5 อื่น ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์
 คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ : โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความต้องการที่ท่านเห็นด้วย
 มากที่สุด

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาว่าร่างแบบสัมภาษณ์มีความสอดคล้อง เหมาะสมหรือไม่

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1. ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม						
	1.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล					
	1.1 การเยี่ยมเยียนรายบุคคล	0	+1	+1	0.66	ใช้ได้
	1.1.2 การไปพบเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง	0	+1	+1	0.66	ใช้ได้
	1.1.3 การติดต่อเจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์	0	+1	+1	0.66	ใช้ได้
	1.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม					
	1.2.1 การทัศนศึกษาดูงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.2.2 การจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้/ต้นแบบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.2.3 การจัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.2.4 ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน					
	1.3.1 เอกสารวิชาการ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.3.2 การเผยแพร่ทางวิทยุ	+1	0	+1	0.66	ใช้ได้
	1.3.3 การเผยแพร่ทางโทรทัศน์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.3.4 การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	1.3.5 การจัดนิทรรศการ	+1	0	+1	0.66	ใช้ได้
2. ความต้องการความรู้ในการผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน						
	2.1 ด้านการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.2 ด้านการสาวไหม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.3 ด้านการออกแบบลวดลาย การมัดหมี่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.4 ด้านการฟอกย้อม และการย้อมสี	0	+1	+1	0.66	ใช้ได้
	2.5 ด้านการทอผ้าไหม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2.6 ด้านการจำหน่าย/ช่องทางตลาด	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
	2.7 อื่น ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ความต้องการการสนับสนุน						
	3.1 ปัจจัยการผลิต	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	3.2 แหล่งเงินทุน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	3.3 อื่น ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

การหาค่า IOC

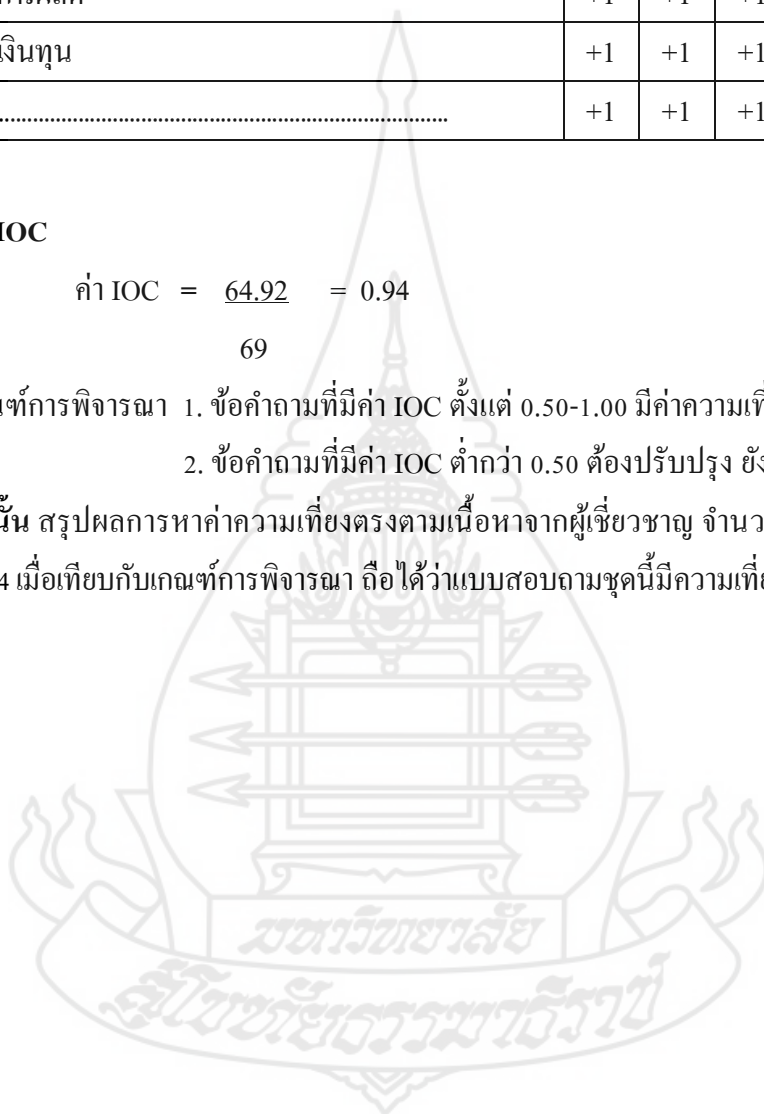
$$\text{ค่า IOC} = \frac{64.92}{69} = 0.94$$

69

เกณฑ์การพิจารณา 1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

ดังนั้น สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.94 เมื่อเทียบกับเกณฑ์การพิจารณา ถือได้ว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความเที่ยงตรงในระดับใช้ได้

ภาคผนวก ค

คำสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาคณณ์

ตารางภาคผนวก ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

N = 30

หัวข้อ	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนด/หลักเกณฑ์การผลิตผ้าไหม	0.764
ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมไทย	0.916
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร	0.872

ภาคผนวก ง

รายชื่อกลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน
จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทย (ครานกยุงพระราชทาน)

โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ครานกยุงพระราชทาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สุรินทร์

ข้อมูล ณ. วันที่ 3 ธ.ค. 2564

ลำดับ	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	ที่อยู่	ใบรับรองเลขที่	หมายเหตุ
1	กลุ่มอนุรักษ์และแปรรูปผ้าทอมือ	103 หมู่ที่5 ตำบลสำโรง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 032	
			T สร.2562 080	
2	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านเขาน้อย	25/1 หมู่ที่9 ตำบลตั้งใจ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 027	
			T สร.2562 041	
3	กลุ่มอนุรักษ์และแปรรูปผ้าไหมทอมือ	13/1 หมู่ที่14 ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 059	
4	กลุ่มเอกอนันต์ไหมไทย	122-124 ถนนสหวิทยามรรฐ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 058	
5	กลุ่มณัฐฐาไหมไทย	280 หมู่ที่1 ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2563 001	
6	กลุ่มห้างหุ้นส่วนจำกัด เรือนไหม ไบหม่อน	158,160,162,164 ถนนจิตร์บำรุง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 019	
			T สร.2562 052	
			B สร.2562 001	
7	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนบ้านซ้อตำบลเพี้ยราม	43 หมู่ที่2 ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 041	
			C สร.2562 021	
8	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านซ้อ	144 หมู่ที่2 ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 021	
			R สร.2562 037	
9	กลุ่มหัตถกรรมสตรีทอผ้าไหมบ้านสวาย	3 หมู่ที่1 ตำบลสวายจี่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	C สร.2562 012	
			T สร.2562 014	
10	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมตำบลสวาย	62 หมู่ที่3 ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 018	
11	กลุ่มแม่บ้านสวาย	186 หมู่ที่6 ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 053	
12	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านขุนไชย	40 หมู่ที่12 ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 028	
13	กลุ่มทอผ้าโกล	53 หมู่ที่13 ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 038	
14	กลุ่มอนุรักษ์ไหมไทย หมู่ที่ 13 บ้านกาเกาะ	8 หมู่ที่13 ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 026	
15	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพี้ยราม	19 หมู่ที่9 ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 022	
			C สร.2562 025	
			T สร.2562 043	
16	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมละพู่พัฒนา	24 หมู่ที่4 ตำบลสนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 029	
			T สร.2562 037	
17	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านระไซร์	34 หมู่ที่3 ตำบลตราคม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ 32220	T สร.2562 048	
18	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านโคกเกาะ	96 หมู่ที่2 ตำบลอุโลก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ 32220	R สร.2562 015	
			T สร.2562 072	
19	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม บ้านแจนแวน	242 หมู่ที่1 ตำบลแจนแวน อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2562 021	
			C สร.2562 005	
			T สร.2562 045	
20	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองหลวง หมู่ 3	76/1 หมู่ที่3 ตำบลหนองหลวง อำเภอนิมนต์ จังหวัดสุรินทร์ 32130	R สร.2562 042	
			C สร.2562 010	
			T สร.2562 023	
21	กลุ่มไหมนารี เขวาสินรินทร์	133/1 หมู่ที่1 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 034	
22	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตาสอน	3 หมู่ที่11 ตำบลปราสาททอง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 016	
23	กลุ่มทอผ้าไหมคุ้มตามล หมู่ 2	116 หมู่ที่2 ตำบลปราสาททอง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 051	
24	กลุ่มสุรินทร์ไหมไทย (บ้านเบะอุ้น)	120 หมู่ที่8 ตำบลบ้านแร่ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 077	

กลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน)

โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สุรินทร์

ข้อมูล ณ. วันที่ 3 ธ.ค. 2564

ลำดับ	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	ที่อยู่	ใบรับรองเลขที่	หมายเหตุ
25	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านตราด	113 หมู่ที่14 ตำบลโคกสะอาด อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	R สร.2562 025	
			T สร.2562 042	
26	กลุ่มบ้านหนองกระบือไหมไทย	52 หมู่ที่2 ตำบลตानी อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	T สร.2562 040	
27	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านโคกเพชร	203/1 หมู่ที่7 ตำบลท่อม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	R สร.2562 005	
			C สร.2562 006	
			T สร.2562 002	
28	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านเจริญสุข	59 หมู่ที่9 ตำบลท่อม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	R สร.2562 059	
29	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้า 3 ชุมชนตำบลท่อม	82/1 หมู่ที่12 ตำบลท่อม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	T สร.2562 102	
			R สร.2563 060	
			C สร.2562 014	
30	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านตาโต	13 หมู่ที่16 ตำบลพรมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 081	
			C สร.2562 018	
31	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านไพรเวง	44 หมู่ที่14 ตำบลพรมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 057	
32	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านโพธิ์ หมู่ 22	93 หมู่ที่22 ตำบลพรมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 076	
33	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมทอผ้าไหม บ้านหัวแรด	46 หมู่ที่10 ตำบลบัวโคก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2562 055	
			T สร.2562 055	
34	กลุ่มวิสาหกิจทอผ้าไหมบ้านเหล่า	83 หมู่ที่3 ตำบลพรมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2562 024	
			T สร.2562 085	
35	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมบ้านของแมว	93 หมู่ที่7 ตำบลบัวโคก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 054	
36	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมบ้านจันทร์งาม	14 หมู่ที่9 ตำบลบัวโคก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 060	
37	กลุ่มสหกรณ์สตรีบ้านน้ำอ้อม	99 หมู่ที่5 ตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2562 003	
			T สร.2562 071	
38	กลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหม	91 หมู่ที่5 ตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2562 031	
			T สร.2562 073	
39	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหม หมู่ 3 บ้านโคกกระดาน	85/1 หมู่ที่3 ตำบลทับทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	T สร.2562 036	
40	กลุ่มหม่อนไหมโพธิ์งาม	45/1 หมู่ที่12 ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2562 016	
			C สร.2562 015	
			T สร.2562 019	
41	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านบก	2/2 หมู่ที่13 ตำบลตรึม อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	R สร.2562 033	
			T สร.2562 084	
42	กลุ่มทอผ้าไหมสีธรรมชาติ บ้านดู่	96 หมู่ที่5 ตำบลนาข่า อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	R สร.2562 014	
			C สร.2562 027	
			T สร.2562 035	
43	กลุ่มขันตะ ผ้าไหมทอมือ	34 หมู่ที่13 ตำบลตรึม อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	R สร.2562 026	
			C สร.2562 008	
			T สร.2562 039	
44	กลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหมทอมือบ้านจารย์	108 หมู่ที่1 ตำบลหนองเหล็ก อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	T สร.2562 097	
45	กลุ่มทอผ้าไหมลายดอกที่บ้านโพธิ์งาม	121 หมู่ที่14 ตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190	T สร.2562 046	
46	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านแสนสุข	225 หมู่ที่9 ตำบลยะวีร์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190	T สร.2562 001	

กลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน)

โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สุรินทร์

ข้อมูล ณ. วันที่ 3 ธ.ค. 2564

ลำดับ	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	ที่อยู่	ใบรับรองเลขที่	หมายเหตุ
47	กลุ่มเลี้ยงไหมบ้านปราสาทเบง	197 หมู่ที่6 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ 32210	R สร.2562 043	
			C สร.2562 022	
			T สร.2562 029	
48	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมบ้านเมืองไผ่	80 หมู่ที่4 ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190	C สร.2562 030	
			T สร.2562 092	
49	กลุ่มนางยวง แก้วพะกา	26 หมู่ที่2 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ 32140	R สร.2562 034	
			C สร.2562 029	
			T สร.2562 086	
50	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านแสงทอง	41/2 หมู่ที่11 ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	T สร.2564 008	
51	กลุ่มโกลภูมิสระเร็น	68 หมู่ที่8 ตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2564 042	
			T สร.2564 010	
52	กลุ่มสกุลไหมทอง	44/2 หมู่ที่12 ตำบลจารพัด อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	T สร.2564 014	
53	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมด้วยมือ	109 หมู่ที่12 ตำบลโคกใหญ่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2563 061	
			C สร.2562 004	
			T สร.2562 050	
54	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมบ้านปราสาท หมู่ 6	115 หมู่ที่6 ตำบลค้ออึ่ง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 044	
			T สร.2562 030	
55	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านแสงทรัพย์ แสงตะวัน	106 หมู่ที่13 ตำบลค้ออึ่ง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 087	
56	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านไต้ซ้อง	37/1 หมู่ที่12 ตำบลค้ออึ่ง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2563 047	
57	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสะเดา	16 หมู่ที่2 ตำบลพรหมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 025	
58	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านตานบ	120 หมู่ที่4 ตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2562 035	
			T สร.2562 088	
59	กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่สี่ธรรมชาติบ้านไทร	20 หมู่ที่7 ตำบลจารพัด อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	T สร.2562 033	
60	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านด่านเจริญ	102 หมู่ที่19 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2562 039	
			T สร.2562 020	
61	กลุ่มศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพอีสานใต้	252 หมู่ที่6 ตำบลลำดวน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ 32220	T สร.2562 083	
62	กลุ่มทอผ้าไหมสมบัติภูมิโบราณ	295 หมู่ที่7 ตำบลไพรขลา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190	T สร.2562 082	
63	กลุ่มทอผ้าไหมพื้นเมืองชาวภูบ้านอาลี	47 หมู่ที่4 ตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 32170	T สร.2563 005	
64	กลุ่มทอผ้าไหมตำบลตาเบา	43 หมู่ที่19 ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32170	R สร.2564 043	
			C สร.2564 037	
			T สร.2564 012	
65	กลุ่มทอผ้าไหม ไหมวีริชา	141/1 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 028	
66	กลุ่มชาดอน ผ้าไหมทอมือสุรินทร์	132 หมู่ที่12 ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 015	
67	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโพนบุ	11/2 หมู่ที่8 ตำบลพรหมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2563 003	
68	กลุ่มดินทองไหมไทย	9 หมู่ที่9 ตำบลซำปำ อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	C สร.2562 011	
			T สร.2562 027	
69	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านโคกเสาร์	18 หมู่ที่10 ตำบลโคกสะอาด อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	R สร.2562 045	
			T สร.2562 026	
70	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าบ้านสระ	25 หมู่ที่18 ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	R สร.2562 017	
			C สร.2562 023	

กลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน)
โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สุรินทร์

ข้อมูล ณ. วันที่ 3 ธ.ค. 2564

ลำดับ	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	ที่อยู่	ใบรับรองเลขที่	หมายเหตุ
71	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหมื่นชัย	13/2 หมู่ที่6 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2562 030	
			C สร.2562 028	
			T สร.2562 032	
72	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกปิด	190 หมู่ที่9 ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	T สร.2562 101	
73	กลุ่มมัดหมี่โอบราณสีธรรมชาติ	4 หมู่ที่8 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 056	
			C สร.2562 017	
			T สร.2562 056	
74	กลุ่มพรทิวไหมไทย	116 หมู่ที่2 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 075	
75	กลุ่มสามัคคีไหมสระเร็น	22 หมู่ที่1 ตำบลอุโลก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ 32220	C สร.2562 020	
			T สร.2562 062	
76	กลุ่มทอผ้าไหมสีธรรมชาติท่าชุม	181/2 หมู่ที่12 ตำบลโพนครก อำเภอท่าชุม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2564 009	
77	กลุ่มทอผ้าไหมตำบลกันตวงระมวล	14 หมู่ที่4 ตำบลกันตวงระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	C สร.2564 036	
			T สร.2564 011	
78	กลุ่มทอผ้าไหม หัสตินทร์	161 หมู่ที่11 ตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2564 046	
			T สร.2564 015	
79	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านระไซร์ หมู่ 5 ตำบลตั้งใจ	12/2 หมู่ที่5 ตำบลตั้งใจ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 038	
			T สร.2562 017	
80	กลุ่มโคกลำดวนผ้าไหมหม้อ	167 หมู่ที่7 ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 070	
81	กลุ่มพัฒนาการผลิตผ้าไหมบ้านยางกระจับ	46 หมู่ที่6 ตำบลพรหมเทพ อำเภอท่าชุม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2562 013	
			T สร.2562 089	
82	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านโสมน	35 หมู่ที่11 ตำบลพรหมเทพ อำเภอท่าชุม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2564 045	
			C สร.2562 019	
			T สร.2562 061	
83	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้า 4 ชุมชนตำบลโพนครก	หมู่ที่4,8,14,16 ตำบลโพนครก อำเภอท่าชุม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 078	
84	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกกลัน	117 หมู่ที่15 ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	T สร.2563 002	
85	กลุ่มตีศรีระเวียงทอผ้าไหม	114 หมู่ที่6 ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110	T สร.2563 006	
86	กลุ่มใบหม่อนผ้าไหม	99 หมู่ที่7 ตำบลตาตุ๊ก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 079	
87	กลุ่มกมลพรธไหมไทย	185 หมู่ที่2 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 031	
88	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนสวรรค์พัฒนา	49 หมู่ที่19 ตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190	C สร.2562 033	
			T สร.2562 096	
89	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านชาติ	186 หมู่ที่3 ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190	C สร.2562 032	
			T สร.2562 095	
90	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีทอผ้าไหมบ้านตาใส	98 หมู่ที่7 ตำบลสุขุมแสง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ 32180	T สร.2562 093	
91	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านดงเป็ย	22 หมู่ที่7 ตำบลหุดขาคีม อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32130	R สร.2564 044	
			C สร.2564 038	
			T สร.2564 013	
92	กลุ่มรวมพลังพัฒนา	202 หมู่ที่5 ตำบลสาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	R สร.2562 036	
			C สร.2562 013	
93	กลุ่มเหมมีย์พัฒนา	34/1 หมู่ที่1 ตำบลเหมมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 013	
			R สร.2562 023	
			T สร.2562 044	

กลุ่มสมาชิกผู้ผลิตผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน)

โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สุรินทร์

ข้อมูล ณ วันที่ 3 ต.ค. 2564

ลำดับ	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	ที่อยู่	ใบรับรองเลขที่	หมายเหตุ
94	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านลำไรง	125 หมู่ที่6 ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000	T สร.2562 091	
95	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสะเอ็ง	89 หมู่ที่5 ตำบลโพนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	R สร.2564 041	
			C สร.2564 035	
			T สร.2562 100	
96	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสมสะอาด	105/1 หมู่ที่9 ตำบลโพนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2562 099	
97	กลุ่มสุภาภรณ์ไหมไทย	44 หมู่ที่10 ตำบลพรมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2563 004	
98	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านโพนบุ หมู่8	55/1 หมู่ที่8 ตำบลพรมเทพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120	T สร.2563 007	
99	กลุ่มเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านโคกยาง	133 หมู่ที่1 ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 32140	R สร.2562 058	
			C สร.2562 034	
			T สร.2562 098	
100	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนสง่า	7 หมู่ที่8 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2562 040	
			C สร.2562 009	
			T สร.2562 022	
101	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านคูขาด	11 หมู่ที่5 ตำบลหนองแวง อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2562 020	
			C สร.2562 003	
			T สร.2562 049	
102	กลุ่มแม่บ้านหม่อนไหมพัฒนา	70 หมู่ที่12 ตำบลแจนแวน อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ 32150	R สร.2562 060	
			T สร.2562 103	
103	กลุ่มทอผ้าบัวขุนง	197 หมู่ที่2 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ 32230	R สร.2562 057	
			C สร.2562 031	
			T สร.2562 094	

หมายเหตุ R = Royal Thai Silk ตรานกยูงพระราชทานสีทอง

C = Classic Thai Silk ตรานกยูงพระราชทานสีเงิน

T = Thai Silk ตรานกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน

B = Thai Silk Blend ตรานกยูงพระราชทานสีเขียว

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุกัญญา สังขศรี
วัน เดือน ปีเกิด	27 พฤศจิกายน 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาภูมิวิทยา พ.ศ. 2557 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
สถานที่ทำงาน	ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สุรินทร์
ตำแหน่ง	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

